

SLUHA DVOU PÁNŮ

•
Carlo Goldoni

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Sluha dvou pánů
Komédie o třech dějstvích

Carlo Goldoni

Přeložil Jaroslav Pokorný

Znění tohoto textu vychází z díla [Sluha dvou pánů](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Umění lidu v Praze v roce 1950. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Carlo Goldoni: Sluha dvou pánů), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 2.0 z 16. 4. 2021.

OBSAH

OSOBY.....	8
DĚJSTVÍ PRVNÍ.....	9
Scéna 1.....	9
Scéna 2.....	13
Scéna 3.....	18
Scéna 4.....	23
Scéna 5.....	25
Scéna 6.....	27
Scéna 7.....	28
Scéna 8.....	30
Scéna 9.....	32
Scéna 10.....	34
Scéna 11.....	35
Scéna 12.....	39
Scéna 13.....	39
Scéna 14.....	44
Scéna 15.....	45
Scéna 16.....	48
Scéna 17.....	48
Scéna 18.....	50
Scéna 19.....	52
Scéna 20.....	53
Scéna 21.....	56
Scéna 22.....	58
DĚJSTVÍ DRUHÉ.....	60
Scéna 1.....	60
Scéna 2.....	61
Scéna 3.....	64
Scéna 4.....	66

Scéna 5	67
Scéna 6	67
Scéna 7	69
Scéna 8	70
Scéna 9	71
Scéna 10.....	71
Scéna 11.....	73
Scéna 12.....	75
Scéna 13.....	78
Scéna 14.....	80
Scéna 15.....	82
Scéna 16.....	89
Scéna 17.....	91
Scéna 18.....	98
Scéna 19.....	100
Scéna 20.....	101
DĚJSTVÍ TŘETÍ	103
Scéna 1	103
Scéna 2	105
Scéna 3	109
Scéna 4	114
Scéna 5	116
Scéna 6	118
Scéna 7	119
Scéna 8	121
Scéna 9	123
Scéna 10.....	127
Scéna 11.....	128
Scéna 12.....	129
Scéna 13.....	131
Scéna 14.....	134

Scéna 15.....	136
Scéna 16.....	137
Scéna poslední.....	139
Doslov překladatele.....	146

OSOBY

PANTALONE AGNIVORLA, benátský obchodník

KLÁRINKA, jeho dcera

DOKTOR PALMIRO PALMARE, učený advokát

SILVÍNEK, jeho syn

BEATRICE RASPONI

FLORINDO ARETUSI, její nápadník

BRIGHELLA SCIUCALEGRANDI, hostinský

SMERALDINA, Klárinčina služka

TRUFFALDINO GDEBIZZOPOPAD, rodák z Nemagnizzy

VRCHNÍ v hostinci

SLUHA v domě Agnivorlově

První nosič

Druhý nosič

Číšníci

Dějiště: Benátky.

DĚJSTVÍ PRVNÍ

Scéna 1

Pokoj v Pantalonově domě.

PANTALONE AGNIVORLA, benátský obchodník. Doktor PALMIRO PALMARE, advokát, KLÁRINKA, SILVÍNEK, BRIGHELLA SCIUCALEGRANDI, hostinský, SMERALDINA, jiný Pantalonův sluha.

SILVÍNEK (*podává KLÁRINCE ruku*): Tu máš mou ruku a s ní celé srdce mé.

PANTALONE (*ke KLÁRINCE*): Jen do toho, jaképak upejpání! Nastav pacinku, ať už je ruka v rukávě – a hned k oltáři jak na koni!

KLÁRINKA: Silvíнку, tu máš mou ruku. Budu jen tvoje!

SILVÍNEK: Budu jen tvůj!

Podají si ruce.

DOKTOR: Bravissimo! Už je to uděláno, už je to hotovo. Už se stalo, slovo padlo, už to nejde odvolat!

SMERALDINA (*k sobě*): Zbořte se kamna! Já bych si taky dala říct, kdyby někdo měl ten rozum!

PANTALONE (*k BRIGHELLOVI a sluhovi*): A vy to dosvědčíte jako svědkové, že se spolu právoplatně zasnoubili tuhle má

dcerunka Klárinka a tuhle mladý pan Silvio, důstojný synátor našeho pana doktora Palmira Palmara.

BRIGHELLA: Jak poroučíte, pane sousede, děkuji za čest, pane sousede. Ani nevíte, jak si toho vážím.

PANTALONE: Dejte pokoj, sousede! Já jsem byl za svědka vám a vy teď zas dosvědčíte nám to naše zasnoubení. Schválně jsem nepozval nikoho, než jen vás jak tu jste. Tuhle pan doktor to taky schvaluje. Takovou věc je nejlíp vyřídit po domácku. Žádné zbytečné orace! Pobavíme se hezky mezi sebou a nikdo nám nebude překážet. *(Ke KLÁRINCE a SILVÍNKOVI.)* Co vy na to, děti, že mám pravdu?

SILVÍNEK: Netoužím po ničem jiném, než po společnosti své drahé nevěsty.

SMERALDINA *(k sobě):* Bodejt'! To by tak hrálo, aby už teď měl v hlavě něco jiného!

DOKTOR: Syn si nepotrpí na marnosti. Je to dobrosrdečný mladík. Miluje vaši dcerušku a na nic jiného nemyslí.

PANTALONE: Ať si kdo chce co chce říká, tuhle svatbu dal dohromady sám Pámbu. Neumřít v Turíně tak z ničeho nic můj obchodní přítel Frederico Rasponi, co už měl naše slovo, nemohl jsem teď dát dceru tady zetáčkovi.

SILVÍNEK: Že je to pro mne štěstí, to já dobře vím. Jen aby to řekla taky Klárinka.

KLÁRINKA: Neříkej, Silvínku! Přece víš, jak tě miluji. Zasnoubila jsem se s tím Turíňanem jen proto, že to otec chtěl. Ale myslila jsem si vždycky jenom na tebe!

DOKTOR: Když jednou nebe něco předurčilo, musí se to stát. Podivné jsou cesty prozřetelnosti! – Jak vlastně Frederico Rasponi přišel o život?

PANTALONE: Chudák! Zabili ho v noci, kvůli jeho sestře. Nic bližšího nevím. Dostal ránu kordem, že v tu chvíli bylo po něm.

BRIGHELLA: V Turíně, říkáte?

PANTALONE: V Turíně.

BRIGHELLA: Chudák pan Rasponi! Toho je mi opravdu líto.

PANTALONE: Jak to? Vy jste ho znal?

BRIGHELLA: Aby ne! Byl jsem v Turíně tři roky. A jeho sestru jsem taky znal – báječná slečna, chytrá, jako vítr! Strojila se jako mužský, jezdila na koni a pan Rasponi byl do ní celý blázen. – Tak vida, kdo by to byl řekl!

PANTALONE: Neštěstí nechodí po horách, ale po lidech. – Nechme už tu smutnou historii! (*K BRIGHELLOVI.*) Poslyšte, šenkýři, víte, co by teď přišlo vhod? Jste přece kuchař k pohledání. Což abyste nám dal dohromady pěkný obídek z těch svých specialit!

BRIGHELLA: S radostí, k službám. Kuchyně, to je moje – a taky si ji kde kdo chválí. Všichni mí hosti vám řeknou, že se člověk nikde nenajít tak jako u mne. Udělám vám něco extra.

PANTALONE: Tak do toho! A hodně omáčky, víte, aby si člověk mohl namáčet hodně chleba. (*Klepání venku.*) Někdo klepe. Smeraldino, podívej se, kdo to je!

SMERALDINA: Už běžím. (*Odejde.*)

KLÁRINKA: S dovolením tatínku – (*chce odejít*).

PANTALONE: Počkej, půjdeme všichni najednou. Jen se podíváme, kdo to přišel.

SMERALDINA (*vrátí se*): Je to sluha nějakého cizince a má vám prý něco vyřídit. Mně nechtěl nic říct. Že prý musí mluvit s pánem.

PANTALONE: Řekni mu, ať jde dál. Uvidíme, co chce.

SMERALDINA: Tak já ho sem pošlu. (*Odejde.*)

KLÁRINKA: Ale já už chci jít, tatíčku! (*Chce odejít se SILVÍNEM.*)

PANTALONE: Kampak?

KLÁRINKA: Kam bych šla? Do svého pokoje.

PANTALONE: Nikam, slečinko, nic! Tady zůstaneš! (*K DOKTOROVI.*)
Capouši! Moc brzy to rozvazuje. Už by to chtělo zůstat samo!

DOKTOR (*k němu*): Moje řeč: Opatrnost matka moudrosti.

Scéna 2

TRUFFALDINO, SMERALDINA, předešlí.

TRUFFALDINO: Nejuctivější poklona vespolek. Taková vybraná společnost! Taková báječná sešlost!

PANTALONE: Kdopak jste, kamaráde? Co chcete?

TRUFFALDINO (*k PANTALONOVÍ*): Kdo je ta hezká slečinka?

PANTALONE: Má dcera.

TRUFFALDINO: Těší mě.

SMERALDINA: A k tomu nevěsta!

TRUFFALDINO: Mám tu čest. (*K SMERALDINĚ.*) A co jste vy?

SMERALDINA: Slečnina služebná.

TRUFFALDINO: Potěšení na mojí straně.

PANTALONE: Prosím vás, nechte těch cavyků! Co mi chcete? Kdo jste? Kdo vás sem posílá?

TRUFFALDINO: Počkat, počkat, jenom ne tak hr! Tři otázky najednou jsou na jednoho trochu moc.

PANTALONE (*k DOKTOROVÍ*): Ten chlap je nějaký ťuknutý.

DOKTOR (*k PANTALONOVÍ*): Spíš jen nějaká veselá kopa.

TRUFFALDINO (*k SMERALDINĚ*): Tak vy se budete vdávat, slečno?

SMERALDINA: Já? (*Vzdychne.*) Kdepak, pane, já!

PANTALONE: Neřekl byste mi laskavě, kdo jste, anebo šel po svých?

TRUFFALDINO: Když nechcete nic víc než vědět, kdo jsem, tak to bude na šup: Jsem sluha svého pána. (*K SMERALDINĚ.*) Tak se teda můžem domluvit, slečno –

PANTALONE: Ale kdo je to, ten váš pán?

TRUFFALDINO (*k PANTALONOVÍ*): On je tu cizí a rád by vás navštívil. (*K SMERALDINĚ.*) Tak jak je to s vdáváním, slečno –

PANTALONE: Je tu cizí! Odkud? Jak se jmenuje?

TRUFFALDINO (*k PANTALONOVÍ*): Tak tohle bude delší. Jmenuje se Frederico Rasponi, je z Turína, je můj pán, přijel poštou, je tady dole, poslal mě k vám, chce vás navštívit a čeká, až se vrátím s odpovědí. Stačí vám to? Nebo chcete ještě něco? (*K SMERALDINĚ.*) Tím se přece nenecháme vyrušit. (*Obecné zděšení.*)

PANTALONE: Sem pojd' a se mnou mluv! Co to žvaníš?

TRUFFALDINO: A jestli potřebujete vědět, kdo jsem já, tak mně říkají Truffaldino Gdebizzopopad, a takto jsem z Nemagnizzy.

PANTALONE: To víš, na tobě mi tak sejde, kdo ty jsi. Sem pojd', ti povídám, a řekni mi, kdo je tvůj pán! Určitě jsem se přeslechl.

TRUFFALDINO (*k sobě*): Chudák děda – hluchý jako poleno! (*K PANTALONVI.*) Povídám, že můj pán je pan Frederico Rasponi z Turína!!

PANTALONE: Tady to máte: blázen! – Pan Frederico Rasponi z Turína umřel.

TRUFFALDINO: On umřel?

PANTALONE: Určitě umřel. Zaručeně.

TRUFFALDINO (*k sobě*): Hrome! Tak můj pán umřel? Když jsem se s ním dole loučil, byl ještě živ a zdrav. To myslíte vážně, že umřel?

PANTALONE: Docela vážně: umřel.

DOKTOR: A je to pravda: zemřel a není o tom pochyby!

TRUFFALDINO (*k sobě*): Chudák pán! To ho určitě trefil šlak! (*Loučí se.*) To teda abych zase šel.

PANTALONE: Nic víc mi nechcete?

TRUFFALDINO: Když umřel, tak nic. (*K sobě.*) Mrknem se na to, jak se věci mají. (*Odejde.*)

PANTALONE: A teď řekněte, co je to za člověka: uličník, nebo blázen?

DOKTOR: Já se v tom nevyznám. Bezpochyby z obojího kousek.

BRIGHELLA: A nejspíš hlupák! Je to venkovský balík z Nemagnizzy a na podvodníka nevypadá.

SMERALDINA: A stejně má říz, abyste věděli! (*K sobě.*) Kluk jako cumel, pro mne jak dělaný!

PANTALONE: Co to pořád mlel o panu Rasponim?

KLÁRINKA: Jestli to přišel doopravdy on, je to pro mne pěkné nadělení!

PANTALONE: Neblázni! Copak jsi nečetla ty dopisy?

SILVÍNEK: A kdyby byl stokrát živ a zdrav a tady – přišel pozdě!

TRUFFALDINO (*vrátil se*): Já se vám, páni, divím. Tohle není žádný cit s chudým lidem. Tohle pořádný člověk nedělá. A to vám taky dlužen nezůstanu!

PANTALONE (*k ostatním*): Tady to máte: Blázen! Učiněný blázen! (*K TRUFFALDINOVI.*) Tak copak? Copak se ti stalo?

TRUFFALDINO: Řekli jste mi, že pan Rasponi umřel nebo neřekli?

PANTALONE: Nu a –?

TRUFFALDINO: Nu a – je dole. Živ a zdrav, celý a v pořádku a dává se poroučet, jestli prý může dál.

PANTALONE: Pan Frederico?

TRUFFALDINO: Pan Frederico.

PANTALONE: Rasponi?

TRUFFALDINO: Rasponi.

PANTALONE: Z Turína?

TRUFFALDINO: Z Turína.

PANTALONE: Běž, synku, běž k doktorovi. Určitě ti straší v makovicích.

TRUFFALDINO: Mordhadryalelujákručinálfagot, abych neklel! Ještě by kvůli vám bral člověk boží jméno nadarmo! Je dole, tady před domem, a jestli tady nahoře v tomhle saloně někomu fučí v kotrbě, tak jste to vy!

PANTALONE: Ty hubo nevyváděj! Že ti jednu dám!

DOKTOR: Pomalu, pomalu, pane Agnivorla, neunáhlujte se! Řekněte mu, ať sem přivede toho svého domnělého pana Rasponiho!

PANTALONE: Maž, uličníku, a pošli sem toho svého nebožtíka, co vstal z mrtvých!

TRUFFALDINO (*dopáleně k PANTALONOVÍ*): Jestli byl nebožtík a vstal z mrtvých nebo ne – já proti tomu nic nemám. Teď ale je živ a zdrav a to hned uvidíte na vlastní oči. Hned ho zavolám. A vy si moc nezvykejte všeset bulíky na nos cizincům, najmě ne takovým jako jsem já, pořádným Nemagnizzákům! (*KSMERALDINĚ.*) A my se příležitostně ještě domluvíme, slečno! (*Odejde.*)

KLÁRINKA (*k SILVÍNKOVI*): Silvínku – já se bojím!

SILVÍNEK: Nic se neboj. Jsi moje – a kdyby ševci padali!

DOKTOR: Ted' to hned uvidíme, co je na tom pravdy.

PANTALONE: Je to prostě podvodník a chce mě napálit.

BRIGHELLA: Povídám, pane sousede, znal jsem pana Rasponiho osobně. Uvidíme, až přijde.

SMERALDINA (*k sobě*): To jsou nápady! Takový hezký chlapec, a lhát! To jsem sama žádostivá, jak s ním dopadnu. (*Rozloučí se.*) S prominutím, milostpane. (*Odejde.*)

Scéna 3

BEATRICE v mužských šatech, vystupující pod jménem Frederica Rasponiho, a předešlí.

BEATRICE: Pane Agnivorla, zdvořilost, které jsem se obdivoval ve vašich dopisech, se ku podivu liší od toho, jak přijímáte teď mne osobně. Poslal jsem k vám sluhu a dal jsem se ohlásit. Ale nechal jste mě stát přede dveřmi a přijímáte mě teprv za půl hodiny.

PANTALONE: Račte prominout – ale s kým, prosím, mám tu čest?

BEATRICE: Jsem Frederico Rasponi z Turína. K vašim službám. (*Obecný údiv.*)

BRIGHELLA (*k sobě*): Co to vidím? Co je to za nápady? To přece není žádný pan Frederico, tohle je slečna Beatrice, jeho sestra! To jsem zvědav, co má za lubem.

PANTALONE: Já jsem z toho celý... celý... velmi potěšen, že vás vidím v pořádku. Už jsme tu měli zprávy, jedna hrůza. (*K DOKTOROVI.*) A já tomu pořád nevěřím, že je to on.

BEATRICE: Já vím. Říkalo se, že mě zabili v souboji. Díky Bohu, vyvázl jsem s pouhým zraněním. A sotva jsem se z toho vykřesal, rozjel jsem se za vámi do Benátek, jak jsme si už dávno ujednali.

PANTALONE: Nevím, co bych řekl... Vypadáte jako pořádný člověk – ale já mám spolehlivé a zaručené zprávy, že pan Frederico umřel. Rozumějte mi dobře... kdybyste mi nemohl dokázat opak...

BEATRICE: Vaše pochybnosti jsou docela namístě. Vidím, že se musím obhájit. Tady jsou dopisy čtyř vašich obchodních přátel. Jeden z nich je ze správy naší banky. Podívejte se na firmu a uvidíte, kdo jsem. (*Podá PANTALONovi dopisy.*)

PANTALONE si je čte.

KLÁRINKA (*k SILVÍNKOVI*): Silvínku, s námi je amen!

SILVÍNEK (*ke KLÁRINCE*): Jen přes mou mrtvolu! Jinak tě nedostane.

BEATRICE (*všimne si BRIGHELLY; k sobě*): Ach ouvej! Brighella Sciucalegrandi! Ten mi tu zrovna scházel! Určitě mě pozná... Nesmí mě prozradit! (*K BRIGHELLOVI.*) Příteli! Myslím, že se známe...

BRIGHELLA: Určitě, pane. Vzpomínáte si přece na Brighellu Sciucalgrandi z Turína?

BEATRICE: Nu, pravda, už si vzpomínám. *(Jde k němu.)* A copak vy tady v Benátkách, vážený příteli? *(Tiše k němu.)* Proboha, neprozrad'te mě!

BRIGHELLA *(rovněž tiše):* Bez starosti! *(Nahlas.)* Jsem hostinský a jsem vám k službám.

BEATRICE: To se hodí! Vás aspoň znám, tak se ubytuju u vás.

BRIGHELLA: Velká čest pro mne. *(K sobě.)* V tom je nějaká čertovina.

PANTALONE: Tak jsem si to přečetl. Tady píšou, že mi dopisy přiveze pan Frederico Rasponi. Vy jste mi je přivezl, tak musím věřit, že jste to vy – o kom se tu píše.

BEATRICE: Abych vás zbavil všeho podezření – tady pan Brighella Sciucalgrandi mě zná a potvrdí vám, kdo jsem.

BRIGHELLA: Už je to tak, pane sousede, já to mohu potvrdit.

PANTALONE: To už to tedy bude pravda, když to říká i tuhle soused Sciucalgrandi. Tak vás pěkně vítám, pane Rasponi, a nezlobte se, že jsem vám hned nevěřil.

KLÁRINKA: Tatínku – on je to doopravdy pan Frederico Rasponi?

PANTALONE: Že se tak hloupě ptáš!

KLÁRINKA (*k SILVÍNKOVI*): Silvítku – co teď bude s námi?

SILVÍNEK (*ke KLÁRINCE*): Říkám ti, neboj se! Patříš mně a já si tě ubráním!

PANTALONE (*stranou k DOKTOROVI*): Co tomu říkáte, doktore? Ten nám tu zrovna scházel!

DOKTOR: Co sto věků bludných hodlalo, zvrtné doba.

BEATRICE: Kdo je ta dáma, pane Pantalone?

PANTALONE: Klárinka, má dcera.

BEATRICE: Ta, co jste mi ji slíbil?

PANTALONE: Ta, pane, to je ona. (*K sobě.*) Teď jsem v pěkné bryndě!

BEATRICE (*ke KLÁRINCE*): Dovolte, abych vám složil svou poklonu, slečno.

KLÁRINKA (*chladně*): Jste velmi laskav, pane.

BEATRICE (*k PANTALONOVI*): Na nevěstu mě vítá dost chladně.

PANTALONE: Co se dá dělat? Je už taková stydlivá.

BEATRICE (*k PANTALONOVI, ukazuje na SILVÍNKA*): A tenhle pán je váš příbuzný, vidíte?

PANTALONE: Tak, tak, pane. Synovec, synoveček...

SILVÍNEK (*k BEATRICI*): To není pravda! Nejsem žádný jeho synovec. Jsem snoubenec slečny Klárinky!

DOKTOR (*k SILVÍNKOVI*): Správně! Vznést námitky, trvat na svém právu, ale neukvapit se!

BEATRICE: Jak to? Vy jste snoubenec slečny Kláry? Cožpak nebyla přislíbena mně?

PANTALONE: Jen klid, jen klid. Já vám to všechno vysvětlím. – Milý pane Frederico! Všude šla jedna řeč, že vás potkalo to neštěstí a že jste umřel. Tak jsem slíbil dceru panu Silvínkovi. Ale to nic, to nic. Přišel jste právě včas. Klárinka je vaše, jestli ji chcete, a já jsem člověk, který drží slovo. Pane Silvio, nic naplat. Vidíte sám, jak se věci mají. Víte, co jsem vám řekl. Na mne si naříkat nemůžete.

SILVÍNEK: Pan Frederico přece nebude Klárinku chtít, když se už zasnoubila s jiným.

BEATRICE: Takovou maličkost jí přece nebudu připomínat. Vezmu si ji i tak. (*K sobě.*) A především se chci trochu pobavit.

DOKTOR (*k sobě*): Náramně liberální manžel! Ten se mi líbí!

BEATRICE: Doufám, že mě slečna Klára neodmítne.

SILVÍNEK: Omyl, pane! Přišel jste pozdě. Slečna Klárinka si vezme mne a nemyslete si, že vám ji nechám. A jestliže mi pan Agnivorla zruší slovo, já se pomstím! Jestli chce někdo Klárinku, tak jen přes mou mrtvolu! (*Odejde.*)

DOKTOR (*k sobě*): Výborně, zatrolený kluku!

BEATRICE (*k sobě*): To zas ne, takhle umřít nechci!

DOKTOR (*k BEATRICI*): Vážený pane, ráčil jste přijít trochu pozdě. Slečna Klárinka už patří mému synovi. A zákon praví jasně: Prior in tempore, potior in jure. Kdo dřív přijde, ten dřív mele. (*Odejde.*)

BEATRICE: A vy neřeknete nic, slečno nevěsto?

KLÁRINKA: Řeknu! Že jste mě jen přijel trápit! (*Odejde.*)

Scéna 4

PANTALONE, BEATRICE, BRIGHELLA, pak PANTALONŮV SLUHA.

PANTALONE: Kampak, žábo hubatá –?

BEATRICE: Jen tu zůstaňte, pane Agnivorla. Je mi jí líto. Přece ji nebudete nutit násilím! Doufám, že si ji časem získám. Zatím projdeme své účty. Jak víte, to je druhý důvod, proč jsem přijel do Benátek.

PANTALONE: V knihách je všechno v pořádku. Ukážu vám běžný účet, hotové peníze tu máte taky. Jestli si přejete, můžeme hned udělat saldo.

BEATRICE: Přijdu v příhodnější dobu. Ted' půjdu s panem Sciucalgrandim, když dovolíte. Mám vyřizovat nějaké maličkosti, podívám se po nich. Pan Sciucalgrandi se tu vyzná a pomůže mi.

PANTALONE: Jak račte. Jestli potřebujete ještě něco, jsem vám k službám.

BEATRICE: Velmi byste si mě zavázal, kdybyste mi dal prozatím pár denárů. Nechtěl jsem si zbytečně nabrat našich peněz, abych tu neprodělal v bance při výměně.

PANTALONE: S radostí, k službám. Totiž – zapomněl jsem, pokladník tu teď zrovna není. Ale jen co přijde, hned vám pošlu do hostince nějakou hotovost. Ubytujete se ovšem tady u souseda Brighelly.

BEATRICE: Samozřejmě, půjdu hned s ním a pak si k vám pošlu sluhu. Je spolehlivý, můžete mu svěřit, co chcete.

PANTALONE: Správně, zařídím to, jak poručíte. A jestli byste vzal za vděk naším obyčejným obědem, je prostřeno.

BEATRICE: Pro dnešek děkuji. Někdy příště si vás dovolím obtěžovat.

PANTALONE: Budu se těšit.

SLUHA (*vejde*): Milostpane, volají vás.

PANTALONE: Kdo zas?

SLUHA: Tam, ona... jak bych to řek... (*Tiše k PANTALONOVĚ.*) Vyvádí, že nevím, kde mi hlava stojí.

PANTALONE: Už běžím. S dovolením... Promiňte, že vás nemohu vyprovodit. Brighello, vy jste tu jako doma, poslužte panu Fredericovi!

BEATRICE: Nedělejte si se mnou starosti.

PANTALONE: Musím se vám poroučet. Služebník, budu se těšit!
(*K sobě.*) Jen aby mi zas nenadrobil ještě něco! (*Odejde.*)

Scéna 5

BEATRICE a BRIGHELLA.

BRIGHELLA: Směl bych se zeptat, slečno Beatrice –?

BEATRICE: Proboha tiše, neprozradte mě! Mého nešťastného bratra zabili – buď Florindo Aretusi, nebo někdo jiný – kvůli Florindovi. Jak víte, Florindo mě miloval a bratr nechtěl, abych se s ním stýkala. Nakonec z toho byl souboj – sama nevím, jak se to sběhlo. Frederica zabili a Florindo uprchl ze strachu před spravedlností. Ani se se mnou nemohl rozloučit. Bůh ví, jak se mě dotkla bratrova smrt a co jsem se pro něho naplakala... ale tady už je každá pomoc marná a mne už trápí jen, že jsem ztratila Florinda. Víím, že jel sem do Benátek – rozhodla jsem se tedy, že pojedu za ním. Přijela jsem v bratrových šatech a s jeho obchodními dopisy, které potvrzují, že jsem Frederico Rasponi. A doufám, že tu zas najdu ztraceného milence. Pantalone Agnivorla mi uvěřil díky těmhle listům, a především díky vašemu svědectví. Zúčtuji s ním naše obchody. Dostanu ještě nějaké peníze a mohu tedy pomoci i Florindovi, kdyby to potřeboval. – Tak vidíte, kam až člověka přivede láska! Buďte tedy při mně, milý Brighello, a pomozte mi. Nebojte se, že vám to zůstanu dlužna.

BRIGHELLA: To je všechno v pořádku. Ale nerad bych, aby pak bylo na mně, že pan Pantalone vyplatil v dobré víře peníze a pak se ukázalo, že naletěl.

BEATRICE: Jaképak naletěl? Bratr zemřel a já jsem jeho jediná dědička.

BRIGHELLA: To je pravda. Ale proč tedy rovnou neřeknete, kdo jste?

BEATRICE: Když se dám poznat, nesvedu tu nic. Pantalone by mi hned chtěl dělat poručníka, kdekdo by mi přišel vykládat, že se tohle nehodí, že se tohle nesluší a co já ještě vím! Chci mít svou volnost. Dlouho už to trvat nebude, tak jen trpělivost. A zatím se stane leccos.

BRIGHELLA: Vy jste, slečinko, měla vždycky svoji hlavu! Spolehněte se na mne – jsem vám k službám.

BEATRICE: Pojd'me tedy k vám do hostince.

BRIGHELLA: A kde je váš sluha?

BEATRICE: Řekl, že na mne počká před domem.

BRIGHELLA: Kde jste, prosím vás, vzala toho pitomce! Kus rozumné řeči s ním není.

BEATRICE: Najala jsem ho cestou. Někdy by člověk řekl, že je blázen – ale nemyslete si! A že by nebyl věrný – na to si taky nemohu stěžovat.

BRIGHELLA: Za věrnost nedám zlámanou grešli. – Pojd'me! Tak vida, co dokáže láska!

BEATRICE: To ještě nic není – z lásky se mohou díť ještě jinačí věci!
(*Odejde.*)

BRIGHELLA: Děkuju, nechci! Tohohle je pro začátek až dost!
(*Odejde.*)

Scéna 6

Ulice, kde stojí Brighellův hostinec.

TRUFFALDINO (*sám*): Už toho čekání mám po krk! Už to nevydržím! Moc se u toho mého nynějšího pána stejně nejí a ještě by člověk vyrost, než se toho dočká. Podle hodin na náměstí je dvanáct pryč a podle žaludku už nejmíň dvě. – Kdybych aspoň věděl, kde budeme bydlet. Normální lidi, když přijdou někam do města, tak jdou především do hospody. Ale kdepak ten můj vašnost! Nechá kufry v poštovní bárce, obejduje po návštěvách a na chudáka sluhu se vykašle. Když se pořád služebnictvu říká, že se musí panstvu sloužit s láskou, tak at' se jednou taky řekne panstvu, že se musí služebnictvu poroučet s citem. – Tady je hospoda. Jde se do šenku! Koukneme se, co by tam člověk pořídil na zub... A když mě pán bude hledat? Jeho chyba! Má mít na člověka víc ohledů. Jde se a basta! Počkat – teď mi napadá, že je v tom ještě jeden háček: nemám ani fuka. To je smůla, Truffaldino! Hrom ti dej, koza, pac! Zatracepené dílo, tahle služba! Radši bych dělal nevím co! – No jo, ale co? Když já jsem se jinak nic dělat nenaučil...

Scéna 7

FLORINDO, jak právě přicestoval; s NOSIČEM, který nese na zádech kufr. TRUFFALDINO.

NOSIČ: Povídám, že to dál už neutáhnu. To je váha! Už mám jazyk až na zem!

FLORINDO: Tuhle už je hostinec – nebo aspoň zájezdní hospoda. Těch pár kroků tě snad už nezabije!

NOSIČ: Pomoc, nebo s tím seknu!

FLORINDO: Vždyt' jsem ti říkal, že to neunesíš! Není v tobě kouska síly! *(Rovná NOSIČI kufr na ramena.)*

TRUFFALDINO *(prohlíží si NOSIČE; k sobě):* Tady by mohlo kápnout pár šoufků. *(K FLORINDOVI.)* Přejete si něco, pane? Můžu vám něčím posloužit?

FLORINDO: Pomozte mi dopravit ten kufr do hostince, kamaráde.

TRUFFALDINO: Hned to bude, jen se spolehněte. Koukněte, to se dělá takhle – Vypadni! *(Chytne kufr, naloží si jej na ramena a praští NOSIČE, až NOSIČ upadne na zem.)*

FLORINDO: Jen mu to ukaž!

TRUFFALDINO: Tohle že je nějaká tíha? *(Vejde s kufrem do hostince.)*

FLORINDO *(k NOSIČI):* Tak to vidíš!

NOSIČ: Já na to nemám figuru, já jsem na to moc deligátní. Já to dělám jen z dešperace. Ještě můj táta býval taky nóbl člověk a to se nezapře.

FLORINDO: Co dělal?

NOSIČ: Stahoval kůži z toho, kdo se dal.

FLORINDO (*k sobě*): Leda to! (*Chce jít do hostince.*) Můžeš jít.

NOSIČ: Račte dovolit, vašnosti –

FLORINDO: Co je?

NOSIČ (*strčí mu ruku pod nos*): Že jsem tak disgrétní...

FLORINDO: Kolik bys za těch pár kroků chtěl? (*Ukáže za scénu.*)
Přístaviště je tuhle za rohem!

NOSIČ: Taková práce se nedá počítat na kroky. (*Natáhne ruku.*) Že jsem tak disgrétní...

FLORINDO: Pětník je za to až dost. (*Ukápne mu do dlaně peníz.*)

NOSIČ (*drží mu dlaň dál pod nosem*): Že jsem tak disgrétní!

FLORINDO: Aby měl člověk svatou trpělivost! (*Jako svrchu.*) Na!

NOSIČ (*jako svrchu*): Že jsem tak disgrétní!

FLORINDO: Už toho mám dost! (*Vykopne ho.*)

NOSIČ: Když já jsem na tohle řemeslo moc disgrétní! (*Odejde.*)

Scéna 8

FLORINDO, pak TRUFFALDINO.

FLORINDO: Šantala jeden! – Jaký je to vůbec hostinec?

TRUFFALDINO (*vyjde*): Už jsem si dovolil všechno zařídit.

FLORINDO: Jak se tu bydlí?

TRUFFALDINO: Báječná hospoda, pane. Postele jedna radost, zrcadla jedna radost a hlavně – z kuchyně vůně jak o posvícení. Promluvil jsem si s podomkem – budete si tu žít královsky.

FLORINDO: Co ty jsi vůbec zač?

TRUFFALDINO: Sluha.

FLORINDO: Benátčan?

TRUFFALDINO: Abych byl přímo z Benátek, to nejsem, ale benátský občan dycinky. Z Nemagnizzy. Stačí to?

FLORINDO: Sloužíš teď u někoho?

TRUFFALDINO: Teď – zrovna ne.

FLORINDO: Nemáš pána?

TRUFFALDINO: Tak se podívejte – vidíte tu někde nějakého pána?
(*K sobě.*) Tady není, tak nelžu.

FLORINDO: Nechtěl bys do služby ke mně?

TRUFFALDINO: K vám? Proč ne? (*K sobě.*) Kdybych si polepšil,
změním místo od hodiny.

FLORINDO: Aspoň dokud budu v Benátkách.

TRUFFALDINO: Platí. A kolik za to?

FLORINDO: Kolik chceš?

TRUFFALDINO: To vám hned spočítám: můj dřívější pán – jako
ten, co jsem u něho sloužil dřív a co ho teď už nemám – mi dá-
val měsíčně ke stravě dukát.

FLORINDO: Dobrá. Tolik ti taky dám.

TRUFFALDINO: Vy byste snad moh něco přidat –

FLORINDO: Co bys chtěl ještě navíc?

TRUFFALDINO: Denně čtyrák na tabák.

FLORINDO: Máš ho mít.

TRUFFALDINO: Když je to tak, jsem váš člověk.

FLORINDO: Ale já bych chtěl napřed taky něco vědět o tobě.

TRUFFALDINO: Když nechcete nic víc, tak se jděte přeptat do Nermagnizy. Tam vám o mně poví každé dítě.

FLORINDO: Tady v Benátkách tě nezná nikdo?

TRUFFALDINO: Přibyl jsem sem teprve dnes ráno, pane.

FLORINDO: No, dejme tomu – nevypadáš celkem nejhůř. Zkusím to s tebou.

TRUFFALDINO: Zkuste a uvidíte.

FLORINDO: Především potřebuji vědět, jestli nemám na poště dopisy. Tady máš půl zlatky, jdi na turínskou poštu a zeptej se po dopisech na jméno Florindo Aretusi. A jestli něco přišlo, vyzvedni je a hned mi je přines! Počkám tady.

TRUFFALDINO: Podívejte se zatím, jak to vypadá s obědem!

FLORINDO: Neboj se, však něco objednáám. *(K sobě.)* Zábavný chlápík – docela se mi líbí. *(Zajde do hostince.)*

Scéna 9

TRUFFALDINO, pak BEATRICE v mužských šatech a BRIGHELLA.

TRUFFALDINO: Čtyrák denně navrch, to dělá do měsíce třicet čtyráků. Ten dukát mu stejně nevěřím, budu rád, když z něho vyrazím půl druhé zlatky. Dost možná, že půl druhé zlatky dělá dohromady dukát, ale kdo pak se v tom vyzná! Druhého takového Turíňáka aby špendlíkem hrabal: cucák je to, zajíc,

zelenáč, mlíko mu teče po bradě a v lidech se vyzná jako husa v počtech. Pámbu s ním! Jde se na poštu! (*Chce odejít, ale srazí se s BEATRICÍ a BRIGHELLOU.*)

BEATRICE: To je dobře, že tě vidím. Čekáš tu na mne?

TRUFFALDINO: No, jak bych nečekal!

BEATRICE: A proč na mne čekáš tady, a ne tam před domem, jak sem ti řekl? Sešli jsme se vlastně jen čirou náhodou.

TRUFFALDINO: Šel jsem se trochu projít, abych zahnal kručení v břiše.

BEATRICE: Tak jen syp k přístavišti a přines mi z bárky kufr! A přines ho do hostince pana Sciucalegrandiho.

BRIGHELLA: Tady je můj hostinec. Ten najde i potmě.

BEATRICE: Tak rychle – čekám! A dělej, ať už jsi zpátky!

TRUFFALDINO (*k sobě*): Set sakra! Zrovna na potvoru do téhle hospody!

BEATRICE: A poslyš – hned se podívej na turínskou poštu a zeptej se tam, jestli mi nepřišel nějaký dopis. Nebo ještě líp – jestli nepřišly dopisy pro Frederica Rasponiho nebo pro Beatrici Rasponi. Sestra měla původně přijet hned se mnou, ale nedopatřením se cestou zdržela. Možná, že jí psala některá přítelkyně – tak jdi a poptej se po dopisech na oba!

TRUFFALDINO (*k sobě*): Tak teď nevím, kam dřív. Jsem zkrátka na roztrhání.

BRIGHELLA (*k BEATRICI*): Přijela jste přece na zapřenou, slečno – tak proč čekáte dopisy na své pravé i na falešné jméno?

BEATRICE: Mám doma spolehlivého sluhu a ten mi vede dům. Poručila jsem mu, ať mi píše, a teď sama nevím, na jaké jméno to bude. Ale pojďme. Až se to hodí, všechno vám povím. (*K TRUFFALDINOVI.*) Tak běž už – na poštu a potom na stanici k bárce. Vyzvedni dopisy a přines kufr! Čekám. (*Zajde do hospody.*)

TRUFFALDINO (*k BRIGHELLOVI*): Vy jste tu hostinský?

BRIGHELLA: To jsem já, kdo jiný. Odbud' si to a potom přijď do kuchyně. Však se tam něco najde.

Scéna 10

TRUFFALDINO, pak SILVÍNEK.

TRUFFALDINO: To se povedlo! Tolik lidí si může nohy uběhat, aby si sehnali aspoň jednoho pána, a já mám teď rovnou dva. Setsakra, jak to všechno stačím? Dvěma pánům těžko sloužit. Těžko? Starou belu! Proč by jim člověk nemoh sloužit a brát plat dvakrát a jíst za dva? A ještě lepší by bylo, kdyby to hodně dlouho neprasklo. A i když praskne – tak co z toho? Nic! Když mě jeden vyndá, budu se držet druhého. Jako že jsem na tohle borec! Já to zkusím. Na své si přijdu – a kdyby na sůl nebylo! Jen sebou hodit. Na poštu pro oba dva – a za jednu cestu dvoje peníze! (*Chce odejít.*)

SILVÍNEK (*vejde; k sobě*): To je sluha Frederica Rasponiho! (*K TRUFFALDINOVI.*) Kamaráde –

TRUFFALDINO: Přejete si?

SILVÍNEK: Kde je tvůj pán?

TRUFFALDINO: Můj pán? Tady v hospodě.

SILVÍNEK: Okamžitě k němu jdi a řekni mu, že s ním chci mluvit!
Jestli má kousek cti v těle, že ho tu čekám!

TRUFFALDINO: Mladý pane –

SILVÍNEK (*zvýšeným hlasem*): Rychle! Jdi!

TRUFFALDINO: Račte rozumět, on totiž můj pán, abych tak řekl...

SILVÍNEK: Neodmlouvej! Nebo ti na mou duši...!

TRUFFALDINO: Počkat. Tak který můj pán má přijít?

SILVÍNEK: Běž, nebo tě spráskám!

TRUFFALDINO (*k sobě*): Tak si ho vemte! Pošlu mu toho, který mi přijde dřív do rány. (*Zajde do hostince.*)

Scéna 11

SILVÍNEK, pak FLORINDO a TRUFFALDINO.

SILVÍNEK: Dost! Dost! Žádného druhého nápadníka vedle sebe trpět nebudu! A jestli pan Frederico jednou ze souboje vyvázl, podruhé už se mu to nepoštěstí! Bud' se vzdá všech ná-

roků na Klárinku, nebo bude mít co dělat se mnou! – Někdo jde. Ted' jen klid! Mrazivý klid! (*Ustoupí na druhou stranu scény.*)

TRUFFALDINO (*vyjde s FLORINDEM a ukazuje mu SILVÍNKA*): Tady je ten pán, co chce všechno rozsekat na cucky.

FLORINDO: Vůbec ho neznám. Co mi chce?

TRUFFALDINO: Cožpak já vím? Když dovolíte, běžím na poštu. (*K sobě.*) Ať si dělají, co dovedou! Nemám tohle handrkování rád. (*Odejde.*)

SILVÍNEK (*k sobě*): A ten Rasponi nejde –!

FLORINDO (*k sobě*): Hned si to zjistím. (*K SILVÍNKOVI.*) Přál jste si něco, pane?

SILVÍNEK: Já? Promiňte, nemám tu čest. Neznám vás.

FLORINDO: Ale můj sluha – ted' právě odešel – mi řekl, že jste ho pro mne poslal velmi rezolutním tónem a velmi výhružně.

SILVÍNEK: Patrně mi špatně rozuměl. Řekl jsem, že chci mluvit s jeho pánem.

FLORINDO: To souhlasí. Já jsem jeho pán.

SILVÍNEK: Vy jste jeho pán?

FLORINDO: Nevím, kdo jiný. Slouží u mne.

SILVÍNEK: Promiňte tedy. Buď je váš sluha podobný jednomu sluhovi, se kterým jsem se setkal dnes ráno, nebo slouží někomu jinému.

FLORINDO: Je to můj sluha. Určitě jste se spletl.

SILVÍNEK: Když je to tak, prosím ještě jednou za prominutí.

FLORINDO: Nic se nestalo. Zmýlená neplatí.

SILVÍNEK: Vy jste tu cizí, pane?

FLORINDO: Z Turína, prosím.

SILVÍNEK: No, ten, co si ho chci vypůjčit, je taky z Turína.

FLORINDO: To ho asi znám, když je můj krajan. A jestli vás urazil, milerád vám pomohu, aby se vám dostalo zadostiučinění.

SILVÍNEK: Znáte nějakého Frederica Rasponiho?

FLORINDO: Rasponiho? Toho jsem znal... až příliš dobře!

SILVÍNEK: Chce mi odloudit nevěstu, protože prý mu ji tatík kdysi slíbil. Nevěstu, se kterou jsme se dnes ráno zasnoubili!

FLORINDO: Příteli, s tím si nedělejte starosti! Frederico Rasponi je mrtev a o žádnou nevěstu už vás připravit nemůže.

SILVÍNEK: To je to! Kdekdo věřil, že umřel, a on se dnes ráno objevil živ a zdrav tady v Benátkách. Mám já to smůlu!

FLORINDO: To je nějaké divné, pane.

SILVÍNEK: Mně to bylo zrovna tak divné.

FLORINDO: Ujišťuji vás, že Frederico Rasponi umřel.

SILVÍNEK: Ujišťuji vás, že Frederico Rasponi zůstal naživu.

FLORINDO: Dávejte pozor – ať se nespletete!

SILVÍNEK: Pan Pantalone Agnivorla, otec mého děvčete, udělal všechno možné, aby si zjistil, co je pravda. A nakonec se mu dostalo spolehlivých důkazů, že je to docela jistě on.

FLORINDO (*k sobě*): Tak nakonec na tu ránu neumřel, jak se tvrdilo!

SILVÍNEK: Jeden z nás dvou se musí rozloučit buď s láskou ke Klárince – anebo se životem!

FLORINDO (*k sobě*): Že by tu byl? Uteču před soudem z domova a teď potkám svého protivníka tady!

SILVÍNEK: Asi jste ho už dávno neviděl. Prý se ubytoval v tomhle hostinci.

FLORINDO: Neviděl jsem ho. Říkali mi, že tu nebydlí žádný cizinec.

SILVÍNEK: Tak se snad rozhodl jinak. Promiňte, pane, že jsem vás obtěžoval. A jestli ho uvidíte, řekněte mu, aby tu svatbu ve vlastním zájmu pustil z hlavy! Jmenuji se Silvio Palmare. Těším se na shledanou.

FLORINDO: Známost s vámi mi bude vždycky potěšením. *(K sobě.)*
To jsem blázen!

SILVÍNEK: A jak je vaše ctěné jméno?

FLORINDO *(k sobě):* Jistota je jistota. Radši se zapřu. *(K SILVÍNKOVI.)*
Orazio Ardentí, k vašim službám.

SILVÍNEK: Bylo mi ctí, pane Ardentí. *(Odejde.)*

Scéna 12

FLORINDO *(sám):* Jak je tohle možné? Kord mu projel tělem skrz naskrz – a že by byl zůstal na živu? Viděl jsem ho přece na vlastní oči, jak leží bez vlády a topí se v krvi. A tvrdili mi, že zemřel na místě. Možná, že zůstal přece jen na živu. Snad to nebylo tak vážné. V rozčilení se člověk přehlédne... Musil jsem hned pryč z Turína. Byli jsme vyhlášení nepřátelé a byli by hned šli po mně. Nemohl jsem čekat, až se zjistí pravda. Jestli tedy neumřel, udělám nejlíp, když se vrátím do Turína, abych potěšil milovanou Beatrici. Beztoho se asi trápí, že jsem jí odjel.

Scéna 13

TRUFFALDINO. DRUHÝ NOSIČ, který nese Beatricin kufr. FLORINDO.

TRUFFALDINO *(vejde s NOSIČEM, pak zjistí FLORINDA, domnívá se, že ho FLORINDO zahlédl, a pošle nosiče zpátky):* Pojd' se mnou... Hrome! Tady mám zase toho druhého pána. Vrať se, kamaráde, a počkej na mne tamhle za rohem.

NOSIČ se vrátí.

FLORINDO (*k sobě*): Rozhodně. Vrátím se zpátky do Turína!

TRUFFALDINO: Tak tady jsem, pane...

FLORINDO: Truffaldino, chceš se mnou do Turína?

TRUFFALDINO: Kdy?

FLORINDO: Teď, okamžitě.

TRUFFALDINO: Bez oběda?

FLORINDO: Ne. Naobědvej se, pak pojedeme.

TRUFFALDINO: Dobře. Při obědě si to rozmyslím.

FLORINDO: Byls na poště?

TRUFFALDINO: Byl, pane.

FLORINDO: Vyzvedls mi dopisy?

TRUFFALDINO: Vyzvedl.

FLORINDO: Kde je máš?

TRUFFALDINO: Hned vám je dám. (*Vytáhne z kapsy tři dopisy; k sobě.*) Safra! Teď jsem poplet, co patří tomuhle a co tamto-mu. Jak je mám podělit, když nedovedu číst?

FLORINDO: Rychle – mé dopisy!

TRUFFALDINO: Hned to bude. (*K sobě.*) To jsem blázen! (*K FLORINDOVI.*) Tak abych vám to vyložil: ty dopisy nejsou všechny pro vás. Potkal jsem cestou jednoho kamaráda, taky sluhu, byli jsme spolu ve službě ještě v Nemagnizze. Řek jsem mu, že jdu na poštu, tak mě poprosil, abych se podíval, jestli nepřišlo něco pro jeho pána. Jeden tam byl pro něj, ale já nevím který, já už je nerozeznám.

FLORINDO: Ukaž mi je! Vezmu si svou poštu a ten třetí dopis ti vrátím.

TRUFFALDINO: Tady je máte. To víte – co by člověk neposloužil kamarádovi.

FLORINDO (*k sobě*): Co to? Dopis Beatrici Rasponi? Slečna Beatrice Rasponi, Benátky...!

TRUFFALDINO: Už jste ho našel?

FLORINDO: Kdo je to, ten kamarád, co ti to dal na starost?

TRUFFALDINO: Sluha. Jmenuje se Amidore.

FLORINDO: U koho slouží?

TRUFFALDINO: Já nevím, pane.

FLORINDO: Když na tobě chtěl, abys mu vyzvedl dopisy jeho pána, musel ti taky říci jeho jméno.

TRUFFALDINO: To teda musel. (*K sobě.*) Čím dál tím hůř!

FLORINDO: No tak, jaké jméno ti řekl?

TRUFFALDINO: Já už ho zapomněl.

FLORINDO: Co?!

TRUFFALDINO: On mi ho napsal na kus papíru.

FLORINDO: A kde máš ten papír?

TRUFFALDINO: Nechal jsem ho na poště.

FLORINDO (*k sobě*): Tak teď už toho mám dost!

TRUFFALDINO (*k sobě*): Teď, babo, rad', jak z bryndy ven!

FLORINDO: Kde ten tvůj Amidore bydlí?

TRUFFALDINO: Vy mi to nebudete věřit: Nevím!

FLORINDO: A jak mu odevzdáš ten dopis?

TRUFFALDINO: Smluvili jsme se, že se sejdem na náměstí.

FLORINDO (*k sobě*): Tak to už vážně nevím!

TRUFFALDINO (*k sobě*): Jestli se už v tomhle nevymáám, tak to bude zázrak. (*K FLORINDOVI.*) S dovolením, já bych si vzal ten dopis a podíval bych se po Amidorovi.

FLORINDO: Ne – napřed se podívám já, co v něm je.

TRUFFALDINO: Co vás vede, to nedělejte! Víte, že jsou na to paragrafy, otvírat cizím lidem dopisy!

FLORINDO: To jsou. Ale mě ten dopis příliš zajímá. A patří osobě, se kterou mám taky něco společného. Nemusím si nic vyčítat, když si ho přečtu. (*Otevře dopis.*)

TRUFFALDINO: Maucta! Už je to tady!

FLORINDO (*čte*): Slovučná milostslečno! Odjezd vašeho blahorodí z našeho města způsobil řeči po celém okolí a všude se povídá, že jste to udělala jen proto, že jste chtěla za panem Florindem. U dvora se dověděli, že jste ráčila uprchnout v mužských šatech, a dělají, co mohou, aby vás vypátrali, neb vás chtějí dát zatknouti. Nepodal jsem pro jistotu tenhle dopis na benátskou poštu hned tady v Turíně, abych neprozradil místo, kam jste mi ráčila svěřit, že jedete. Poslal jsem ho příteli do Janova, aby ho poslal za vámi do Benátek. Až budu mít zas nějaké důležité novinky, osmělím se sdělit vám je stejnou cestou. Znamenám se poníženě váš oddaný služebník a správce domu Tonino.

TRUFFALDINO (*k sobě*): To jsou manýry! Číst cizí dopisy!

FLORINDO (*k sobě*): Co tu píše? Co to čtu? Beatrice odjela z domova? V mužských šatech? A za mnou? Opravdu mě miluje! Kdyby Bůh dal a já ji našel tady v Benátkách! (*K TRUFFALDINOVI.*) Běž, Truffaldínku, a dělej, co můžeš, ať najdeš toho Amidora! Snaž se zjistit, kdo je jeho pán – jestli je to muž, nebo žena. Přeptej se, kde bydlí, a toho Amidora mi zkus přivést. Dostanete oba bohatě od cesty.

TRUFFALDINO: Jen mi už dejte ten dopis! Uvidím, co se dá dělat.

FLORINDO: Na! Spoléhám na tebe. Tuze mi na tom záleží.

TRUFFALDINO: To mu ho mám dát takhle otevřený?

FLORINDO: Řekni, že se stalo nedopatření... prostě omyl. Nedělej mi s tím potíže!

TRUFFALDINO: A do Turína se už nepojede?

FLORINDO: Ne, teď hned se nepojede. Nezdržuj se a běž za Amidorem! (*K sobě.*) Beatrice v Benátkách a Frederico taky! Jestli ji tu potká, bude zle. Musím ji najít, stůj co stůj! (*Odejde.*)

Scéna 14

TRUFFALDINO, pak 2. NOSIČ s kufrem.

TRUFFALDINO: Docela mi káp do noty, že ještě nejedeme. Aspoň uvidím, jak se mi to s tou dvojí službou vyvede. Aspoň si vyzkouším, co ve mně je. Škoda, že musím odnést druhému pánovi ten dopis takhle otevřený. Zkusím to zas dát dohromady. (*Po několika pokusech složí jakž takž dopis.*) Teď ještě zapečetit. Aspoň kdybych věděl, jak se to dělá! Moje babička lepívala dopisy rozžvýkanou střídkou, pokud se pamatuju. Zkusím, co to bude dělat. (*Vytáhne z kapsy kus chleba.*) Věčná škoda toho chleba! Ale co člověk neudělá pro dobrou věc. (*Rozžvýká kus chleba na zalepení dopisu, ale bezděčně jej spolkne.*) Sakra! Už je v břiše. Tak znova! (*Stejně jako svrchu.*) Marná sláva, příroda se vzpírá. Tak ještě jednou! (*Žvýká jako*

svrchu a zas chce sousto spolknout; v poslední chvíli se zarazí a s velkým úsilím si vyndá rozžvýkaný chleba z úst.) Tady to máme! A zalepíme dopis. (Zalepí jej chlebem.) Báječně to vyšlo! Jsem pašák, je to skoro lepší, než to bylo. Počkat – dočista jsem zapomněl na toho nešťastníka nosiče. (Volá za scénu.) Pojd' sem s tím kufrem, kamaráde!

2. NOSIČ (*vejde s kufrem na zádech*): Tady jsem. Tak kam to mám odnést?

TRUFFALDINO: Sem do hospody. Přijdu hned za tebou.

2. NOSIČ: A kdo mi zaplatí?

Scéna 15

BEATRICE vyjde z hospody. Předešlí.

BEATRICE (*k TRUFFALDINOVÍ*): To je můj kufr?

TRUFFALDINO: Váš, pane.

BEATRICE (*k NOSIČI*): Odneseš mi ho do pokoje!

2. NOSIČ: Kam do pokoje?

BEATRICE: Zeptej se podomka.

2. NOSIČ: Domluvili jsme se, že dostanu třicet krejcarů.

BEATRICE: Jdi, zaplatím ti až potom.

2. NOSIČ: Dobré účty dělají dobré přátele.

BEATRICE: Jdi a neobtěžuj!

2. NOSIČ: Se mi zdá, že bych měl s tím kufrem rovnou praštit! (*Zajde do hostince.*)

TRUFFALDINO: Moc pěkná sorta lidí, tihle nosiči!

BEATRICE: Byls na poště?

TRUFFALDINO: Byl.

BEATRICE: Přišly mi nějaké dopisy?

TRUFFALDINO: Vaší sestře jeden.

BEATRICE: Dobře. Kde je?

TRUFFALDINO: Tady ho máte. (*Dá jí dopis.*)

BEATRICE: Ten dopis už někdo otevřel.

TRUFFALDINO: Otevřel? Ale jděte! Není možná...

BEATRICE: Otevřel a pak zase zalepil chlebem.

TRUFFALDINO: To teda vážně nevím, jak se to mohlo přinatrefit.

BEATRICE: Nevíš? Co? Ničemo, uličníku, kdo ten dopis četl? Ty to víš!

TRUFFALDINO: Tak já vám řeknu pravdu, pane, já se přiznám. Všichni jsme lidé chybující. Mně přišel na poštu taky dopis. Moc číst neumím a otevřel jsem nedopatřením váš dopis místo svého. Tak prosím za prominutí.

BEATRICE: Jestli to bylo jenom takhle, není na tom celkem nic zlého.

TRUFFALDINO: To se ví, že to bylo takhle!

BEATRICE: Tys ten dopis četl? Víš, co je v něm?

TRUFFALDINO: Ani slovo. Takovouhle ruku já nepřečtu.

BEATRICE: A nikdo jiný ho neviděl?

TRUFFALDINO (*k smrti udiven*): Ó!

BEATRICE: Dej si pozor!

TRUFFALDINO (*jako svrchu*): Á!

BEATRICE (*k sobě*): Snad mě přece jen nepodvádí. (*Potichu si čte dopis.*)

TRUFFALDINO (*k sobě*): A jsme zase v suchu.

BEATRICE (*k sobě*): Chudák Tonino! Jak se o mne stará! (*K TRUFFALDINOVI.*) Poslyš, mám ještě nějaké řízení tady nablízku. Jdi zatím do hostince a vybal kufr, tady máš k němu klíček. A provětrej mi trochu šaty! Až se vrátím, půjdeme na oběd. (*K sobě.*) Pan Agnivorla pořád nikde a já ty peníze už potřebuji! (*Odejde.*)

Scéna 16

TRUFFALDINO, pak PANTALONE.

TRUFFALDINO: Všecko šlo jak na drátku. Že se ale vyznám v tlačnici! Stoup jsem u sebe v ceně. Nejmíň o šesták proti tomu, nač jsem se šacoval dřív.

PANTALONE (*vejde*): Pojd' sem, kamaráde! Je tvůj pán doma?

TRUFFALDINO: Není tu, pane. Odešel.

PANTALONE: Víš, kde je?

TRUFFALDINO: Nevím.

PANTALONE: A přijde domů k obědu?

TRUFFALDINO: Aspoň doufám!

PANTALONE (*podává mu měšec*): Tu máš. Až se vrátí, dej mu ten měšec! Je v něm sto dukátů. Nemohu na tvého pána čekat, mám moc práce. Služebník. (*Odejde.*)

Scéna 17

TRUFFALDINO, pak FLORINDO.

TRUFFALDINO: Zaplat' pámbu za tolary! Jen mi měl ještě říct, komu z těch svých dvou pánů to mám dát.

FLORINDO (*vejde*): Tak co, potkals Amidora?

TRUFFALDINO: Nepotkal, pane, Amidora jsem nepotkal, ale zato jsem potkal někoho jiného a ten mi dal tenhle měšec a v něm sto dukátů.

FLORINDO: Sto dukátů? A nač?

TRUFFALDINO: Koukněte, pane, svěřte se mi upřímně: nečekáte náhodou odněkud peníze?

FLORINDO: Čekám. Psal jsem o ně známému směnárníkovi.

TRUFFALDINO: Tak jsou ty žlutásky pro vás.

FLORINDO: Co říkal ten, co ti je dal?

TRUFFALDINO: Abych je dal svému pánovi.

FLORINDO: V tom případě patří bezpochyby mně. Jsem tvůj pán, nebo nejsem? Tak proč nad tím uvažuješ?

TRUFFALDINO (*k sobě*): Když já jsem se ještě neoptal toho druhého.

FLORINDO: A nemáš potuchy, kdo to byl?

TRUFFALDINO: Ani zdání. Mám jen dojem, že jsem ten obličej už někde viděl. Ale ne a ne přijít na to kde.

FLORINDO: Určitě to byl můj směnárník.

TRUFFALDINO: To už asi byl. *(Dá mu měšec.)*

FLORINDO: A pamatuj na Amidora!

TRUFFALDINO: Po obědě ho najdu.

FLORINDO: Tak se pojd' podívat, čím nás tu uctí! *(Zajde do hostince.)*

TRUFFALDINO: Taky že půjdu. Ještě štěstí, že jsem tentokrát nešláp vedle. Když odevzdat dukáty a na správnou adresu – tak teda odevzdat a dycinky na správnou adresu! *(Zajde do hostince.)*

Scéna 18

Pokoj v Pantalonově domě.

PANTALONE a KLÁRINKA, pak SMERALDINA.

PANTALONE: Už jsem řekl. Vezmeš si pana Frederica a hotovo! Dal jsem mu slovo a já nejsem žádný kluk!

KLÁRINKA: Já vím, tatínku, vy máte právo o mně rozhodovat. Ale tohle, když dovolíte, to je tyranie!

PANTALONE: Řekl jsem ti to hned tenkrát, když se o tebe pan Frederico v korespondenci začal zajímat. A tys ani necekla, že ho nechceš. Měla ses ozvat hned tenkrát, dnes už je na to pozdě!

KLÁRINKA: Musila jsem vás poslouchat a mít k vám úctu. Kdepak bych se byla směla ozvat!

PANTALONE: Tak se nechytej žádných novot a udělej to zase tak!

KLÁRINKA: Když já už, tatínku, nemůžu!

PANTALONE: Nemůžeš? A proč?

KLÁRINKA: Nevezmu si Frederica, kdyby byl jediný na světě!

PANTALONE: A co se ti na něm tak strašně nelíbí?

KLÁRINKA: Já ho prostě nenávidím!

PANTALONE: Mám ti ukázat, jak se to dělá, aby se ti líbil?

KLÁRINKA: Ráda bych věděla jak!

PANTALONE: Pustíš Silvínka z hlavy a uvidíš, jak se ti bude Frederico líbit.

KLÁRINKA: Na to mám Silvínka už moc ráda! A jak bych neměla, když jste nám sám dal požehnání.

PANTALONE (*k sobě*): Když se to vezme z druhé strany, je mi zas holky líto... (*Ke KLÁRINCE.*) Marná sláva, musíme dělat z nouze ctnost.

KLÁRINKA: A co moje srdce? Já to nevydržím!

PANTALONE: Tak já ti pomůžu. Musíme dělat, že –

SMERALDINA (*vejde*): Milostpane, přišel pan Frederico a chtěl by s vámi mluvit.

PANTALONE: Že prosím, ať jde dál.

KLÁRINKA: Bože, to je trápení! *(Pláče.)*

SMERALDINA: Copak vám schází, slečinko? Snad byste neplakala! To vám zas řeknu, že jste sama proti sobě. Copak jste si nevšimla, jak to panu Rasponimu sluší? Potkat to štěstí mne, tak vám řeknu, já bych neplakala. Ani nápad! Smála bych se na celý svět! *(Odejde.)*

PANTALONE: No tak, no tak, utři si ty slzičky, ať nic nepozná!

KLÁRINKA: Stejně mi z toho pukne srdce!

Scéna 19

BEATRICE v mužských šatech a předešlí.

BEATRICE *(vejde):* Nejuctivější služebník, pane Pantalone.

PANTALONE: K vašim službám. Dostal jste těch sto dukátů?

BEATRICE: Já? Nedostal.

PANTALONE: Před chvílí jsem je dal vašemu sluhovi. Říkal jste přece, že je na něho spolehnoutí.

BEATRICE: Když je to tak, buďte bez obav. Ještě jsem se s ním ne setkal. Dá mi peníze, až se vrátím domů. *(K PANTALONOVÍ.)* Co je slečně Klárinco, že pláče?

PANTALONE (*k BEATRICI*): Musíte s ní mít trpělivost, pane Rasponi. Všechno zavinila jen ta zpráva, že jste umřel. Ale to nic, to se časem poddá.

BEATRICE (*k PANTALONOVÍ*): Udělejte mi něco k vůli, pane Agnivorla. Nechte mě s ní chvílku mezi čtyřma očima. Snad si ji přece získám do té míry, aby pro mě měla aspoň dobré slovo.

PANTALONE (*k BEATRICI*): Máte pravdu. (*K sobě.*) Člověk zkouší všechno možné. (*Ke KLÁRINCE.*) Počkej tu na mne, dceruško, hned jsem zpátky. Dělej zatím chvíli panu ženichovi společnost. (*Tiše.*) A měj rozum! (*Odejde.*)

Scéna 20

BEATRICE a KLÁRINKA.

BEATRICE: Tak co, slečno Klárinko...

KLÁRINKA: Jděte pryč a nebuďte dotěrný!

BEATRICE: Takhle odměřená jste k svému nastávajícímu?

KLÁRINKA: A kdyby mě nakrásně k té svatbě donutili: mou ruku dostanete, mé srdce nikdy!

BEATRICE: Vy se na mne zlobíte, a já vás přece chci jen uklidnit.

KLÁRINKA: Vy mi budete vždycky jenom protivný!

BEATRICE: Kdybyste mě znala, mluvila byste jinak.

KLÁRINKA: Znáám vás už až dost. Připravil jste mě o všechen klid!

BEATRICE: Však já vím, čím vás potěšit.

KLÁRINKA: Vy nevíte vůbec nic! Mne potěší jen Silvínek a jinak nikdo!

BEATRICE: Takovou útěchu jako váš Silvínek vám ovšem já dát nemohu. Ale k vašemu štěstí přispět mohu.

KLÁRINKA: Nemyslete si, že do vás nevidím. Chcete mne jen potrápít, protože jsem vám řekla svoje rovnou a bez obalu!

BEATRICE (*k sobě*): Chuděra děvče – je mi jí líto. Už se na to nemohu dívat. (*Ke KLÁRINCE.*) Raději se vám svěřím se svým tajemstvím, slečno Klárinko.

KLÁRINKA: Neslibuji vám, že si je nechám pro sebe. Raději se mi s ním nesvěřujte!

BEATRICE: Takhle mi berete každičkou možnost, jak vám pomoci ke štěstí.

KLÁRINKA: Vy mi můžete pomoci leda do hrobu!

BEATRICE: Mýlíte se, drahoušku. Upřímně řečeno, ještě štěstí, že mě nechcete. Jinak byste mě totiž přivedla do hrozných rozpaků. Vy už jste se zadala někomu jinému – a moje srdce zrovna tak.

KLÁRINKA: Pomalu se mi začínáte líbit.

BEATRICE: Vždyť vám to povídám, že vím, čím vás potěšit.

KLÁRINKA: Mám strach, že si se mnou jen zahráváte.

BEATRICE: Nechtěla jste mi zaručit, že si necháte mé tajemství pro sebe. Slibte mi to teď a povím vám něco, co vás uklidní nadobro.

KLÁRINKA: Na mou duši – budu mlčet jako hrob!

BEATRICE: Nejsem Frederico Rasponi. Jsem Beatrice, jeho sestra.

KLÁRINKA: Co to povídáte? Vy jste žena?

BEATRICE: Jsem. A teď řekněte sama, jaký jsem já pro vás ženich!

KLÁRINKA: A co víte o panu bratrovi?

BEATRICE: Až příliš dobře, že zemřel na ránu kordem. A vinu dávají mému milenci, kterého hledám v tomhle přestrojení. Ale při všem, co má přátelství a láska svatého, nesmíte mě prozradit! Já vím, že je to ode mne neopatrnost, svěřovat se vám s takovým tajemstvím. Ale mám k tomu víc než dost důvodů. Především mi vás bylo líto. Za druhé doufám, že se mohu spolehnout na vaši mlčenlivost. A konečně mi váš Silvínek vyhrožoval a já netoužím po tom, abyste ho na mne poštvala.

KLÁRINKA: A smím to říci Silvínkovi?

BEATRICE: Co vás napadá! To rozhodně nesmíte!

KLÁRINKA: Tak tedy ne.

BEATRICE: Chápejte, že se na vás spoléhám.

KLÁRINKA: Ještě jednou vám přísahám, že nic nepovím.

BEATRICE: Tak už se na mne nezlobíte?

KLÁRINKA: Jsem vaše přítelkyně – a jestli se vám mohu něčím odvděčit, jen řekněte!

BEATRICE: I já vám slibuji přátelství – a navždy. Podejte mi ruku!

KLÁRINKA: Já nevím...

BEATRICE: Máte přece jen strach, že nejsem žena? Mohu vám to dokázat víc než jasně.

KLÁRINKA: Chápejte, že jsem z toho jako ve vidění –

BEATRICE: Já vím, vždyť tohle se hned tak nestává.

KLÁRINKA: Ani jednou za sto let!

BEATRICE: Nu, a teď půjdu. Podejme si ruce na dobré přátelství a na věrnost!

KLÁRINKA (*podává jí ruku*): Tady ji máte. Věřím vám, že mě neklamete.

Scéna 21

PANTALONE a předešlé.

PANTALONE (*vejde*): Děti! To je radost! (*Ke KLÁRINCE.*) Tak vidíš, dcerunko, jak rychle jsi obrátila!

BEATRICE: Neříkal jsem vám, pane Agnivorla, že ji uklidním?

PANTALONE: Jedinečně! Svedl jste s ní za čtyři minuty více, než bych já dokázal za čtyři roky.

KLÁRINKA (*k sobě*): Ted' se v tom teprv vůbec nevyznám!

PANTALONE (*ke KLÁRINCE*): A ted' honem svatbu!

KLÁRINKA: Tak pospíchat snad zas nemusíte, tatínku.

PANTALONE: Zrovna! Vy si tu za zavřenýma dveřma hezky podáte ručičky a já pak nemám pospíchat? I toto! Radši dřív, než bude pozdě. Zítra už musí být po všem!

BEATRICE: Pane Agnivorla, myslím, že musíme dát napřed do pořádku své záležitosti a projít knihy.

PANTALONE: Na všechno dojde. Účty nám nezaberou víc než dvě hodiny. Ráno si vyměníte prsteny.

KLÁRINKA: Ale tatínku...

PANTALONE: A ted' se rovnou seberu a půjdu to říci Silvínkovi!

KLÁRINKA: Proboha, jen ho nedrážděte!

PANTALONE: A proč ne? Chceš si snad ted' vzít hned dva najednou?

KLÁRINKA: To jsem neřekla. Ale –

PANTALONE: Ale, ale, pořád nějaké ale! To už je hotová věc. Služebník. *(Chce odejít.)*

BEATRICE *(k PANTALONOVÍ):* Poslyšte –

PANTALONE: Mé děti – žehnám vám! *(Chce odejít.)*

BEATRICE *(k PANTALONOVÍ):* Ale napřed –

PANTALONE: O tom se domluvíme večer. *(Odejde.)*

Scéna 22

BEATRICE a KLÁRINKA.

KLÁRINKA: Tak to vidíte, slečno Beatrice: z deště pod okap!

BEATRICE: Jen mějte strpení! Ať se děje, co chce – já si vás přece vzít nemohu!

KLÁRINKA: A jestli Silvínek uvěří, že jsem mu nevěrná?

BEATRICE: Dlouho to trvat stejně nebude.

KLÁRINKA: Kdybych mu mohla říct aspoň kousek pravdy...

BEATRICE: Slíbila jste mi to!

KLÁRINKA: Co mám tedy dělat?

BEATRICE: Vydržet taky něco.

KLÁRINKA: Tohle trápení už asi nevydržím!

BEATRICE: Trpělivost nese růže, láska jako růže není bez trní a čím víc pro ni trápení, tím sladší láska. *(Odejde.)*

KLÁRINKA: Že by mi tohle trní vonělo, to tedy ne. Už je to tak na tom světě, že si člověk pořád jen zoufá, chvílemi doufá, moc často stejská a málokdy vejská.

Opona.

DĚJSTVÍ DRUHÉ

Scéna 1

Dvůr v Pantalonově domě.

SILVÍNEK a DOKTOR.

SILVÍNEK: Prosím vás, otče, nechte mě!

DOKTOR: Tady zůstaneš a odpovíš mi na to, nač se tě budu ptát!

SILVÍNEK: Mě může čert vzít!

DOKTOR: Z jakého důvodu ses dostavil na dvůr pana Agnivorla?

SILVÍNEK: Buď dodrží slovo, nebo mi dá zadostiučinění za nejtěžší urážku!

DOKTOR: Takovou věc se nesluší vyřizovat tady, ve vlastním domě pana Agnivorla. Jsi pitomec, protože se necháváš strhnout k nepředloženostem!

SILVÍNEK: Jak kdo ke mně, tak já k němu!

DOKTOR: To je sice pravda, ale proto se ještě nemusíš unáhlivat. Nech to na mně, Silvio, promluvím si s ním napřed slovíčko. Možná, že se mi povede osvítit ho a že uzná, čím je nám povinen. Jdi někam stranou a počkej na mne.

Tady na dvoře nebudem dělat výstupy. Počkám tu na pana Agnivorla sám!

SILVÍNEK: Ale já, otče –

DOKTOR: Ale já, synu, si přeji, abys mě poslouchal!

SILVÍNEK: Dobře. Já poslechnu. Já půjdu. Promluvte si s ním. Já na vás počkám u Zbrojnice. A jestli si pan Pantalone nedá říct, vezmu si slovo zase já! *(Odejde.)*

Scéna 2

DOKTOR, pak PANTALONE.

DOKTOR: Chudák synáček, to je mi ho líto... Pan Agnivorla mu neměl tolik slibovat, dokud neměl ve věci smrti toho Turíňana jasno. Byl bych rád, kdyby se už zas uklidnil, nebo se v rozvášnění ještě přivede do neštěstí.

PANTALONE *(vejde; k sobě):* Co dělá doktor u mne v domě?

DOKTOR: Služebník, pane Agnivorla.

PANTALONE: K službám, pane doktore. Zrovna jsem chtěl jít za vámi a za vaším synem.

DOKTOR: Tak? Výborně! Bezpochyby jste nás chtěl vyhledat, abyste nás ujistil, že si slečna Klárinka vezme Silvia.

PANTALONE: Spíš jsem vám šel říct... *(Neví, jak dál.)*

DOKTOR: Ale, ale, není potřebí se tolik omlouvat. Plně chápu situaci, ve které jste se octl. Všechno odpuštěno, ovšem, jsme přece staří přátelé.

PANTALONE: Rozumějte, když uvážíte, že jsem dal panu Fredericovi slovo... *(Neví, jak dál.)*

DOKTOR: Rozumím, překvapil jsem vás znenadání, neměl jste čas rozvážit si to a nepředložil jste si, jaká potupa by to bývala byla pro naši rodinu.

PANTALONE: O potupě tu snad nemůže být řeč, když je tu starší závazek...

DOKTOR: Já už vím, co chcete říci. Na první pohled se vám zdálo, že se zasnoubení s tím Turíňanem nedá zrušit, protože bylo uzavřeno formou písemné dohody. Avšak k této došlo pouze mezi ním a vámi, kdežto naše byla stvrzena i ze strany slečny dcery.

PANTALONE: To je sice pravda, ale...

DOKTOR: A jak víte, ve věcech práva manželského consensus et non concubitus facit virum.

PANTALONE: Já moc latinsky neumím, ale chci vám říct...

DOKTOR: A na vlastním dítěti se nikdy nesmíme dopouštět útisku.

PANTALONE: Máte k tomu ještě něco?

DOKTOR: Pokud jde o mne, řekl jsem svoje.

PANTALONE: Už jste skončil?

DOKTOR: Domluvil jsem.

PANTALONE: Tak můžu už mluvit?

DOKTOR: Mluvte!

PANTALONE: Milý pane doktore, s celou touhle vaší učeností...

DOKTOR: Ó, co se týče věna, v té věci se dohodneme. O něco více nebo méně – nejsem tak malicherný.

PANTALONE: Tak zase od začátku: pustíte mě ke slovu?

DOKTOR: Mluvte!

PANTALONE: Povídám, že ta vaše učenost je moc krásná a moc hezká, ale v tomhle případě není nic platná.

DOKTOR: Vy byste nechal k té svatbě dojít?

PANTALONE: Jednou jsem dal slovo a slovo brát zpátky nejde. Dcera s tím souhlasí, tak co nám překáží? Šel jsem hned za vámi nebo za panem Silviem, abych vám řekl, jak se věci mají. Je mi moc líto, ale nemohu si pomoci.

DOKTOR: Vaší dceři se nedivím. Ale vám se divím, že jste se ke mně mohl zachovat tak bídňě! Jestliže jste neměl jistotu o smrti pana Frederica, nebyl jste oprávněn jednat s mým synem. Ale jestliže jste s ním jednou vstoupil v jednání, musíte slovo dodržet, ať už to stojí, co chce! Zpráva o smrti pana Rasponiho ospravedlnila sdostatek vaše nové rozhodnutí dokonce i před ním samým. Nečinil vám za to žádných výtek a taktéž necítil

nejmenší potřebu, aby na vás vymáhal zadostiučinění. Řádná svatební smlouva, která byla dnešního jitra uzavřena za přítomnosti svědků mezi slečnou Klárinkou z jedné a mým synem z druhé strany, nemůže být zneplatněna pouhým slovem, které jste vy dal někomu jinému. Mohl bych z titulu nároků svého syna učinit neplatnou jakoukoliv pozdější smlouvu a přiměti vaši dceru, aby nastoupila plnění závazků plynoucích ze smlouvy nové. Avšak styděl bych se mít ve svém domě snachu, která zaslouží tak málo úcty, a dceru člověka, který nedorozumí slovo, jako vy! Pane Pantalone Agnivorla, uvědomte si, čeho jste se na mně dopustil! Uvědomte si, čeho jste se dopustil na rodině doktora Palmira Palmare! Přijde den, kdy mi za to zaplatíte! Ano, přijde den! Všeho do času! (*Odejde.*)

Scéna 3

PANTALONE, pak SILVÍNEK.

PANTALONE: Jdi si a počkej, až si pro tebe pošlu! Na to se ti vykašlu a pro strach z tebe mám taky uděláno! Jeden Rasponi mi stojí za víc než celá ta tvoje familie. Jediného dědice s takovým jméním každý den nenajdeš. Řek jsem a hotovo!

SILVÍNEK (*vejde; k sobě*): Dobře mu to otec pověděl! A teď – zachraň se, kdo můžeš!

PANTALONE (*všimne si ho*): Á, další splátka na to konto!

SILVÍNEK (*k PANTALONovi, dopáleně*): Nejuctivější služebník, blahorodí!

PANTALONE: K službám, pane. (*K sobě.*) Jen se z něho kouří!

SILVÍNEK: Otec mně naznačoval nějaké takové kdesi cosi. Mám to snad brát vážně?

PANTALONE: Když to řekl váš pan otec, bude to asi pravda.

SILVÍNEK: Tak svatba slečny Klárinky a pana Frederica je jistá věc?

PANTALONE: To, pane, je. Jistá a domluvená.

SILVÍNEK: Divím se, že si troufáte říkat mi to tak nepokrytě. Nestydo! Nevíte, že slovo dělá muže a nemáte v těle kouska cti!

PANTALONE: Co si to dovoluujete, mladý muži? Takhle se mluví se starými lidmi v mém postavení?

SILVÍNEK: Nevím, co by mi mohlo zabránit, abych vás nerozšlápl jako ropuchu.

PANTALONE: Já nejsem žádná ropucha, mladíku! A vy mi nebudete dělat rámus v mém vlastním domě!

SILVÍNEK: Tak pojd'te na ulici!

PANTALONE: Já se vám divím, pane!

SILVÍNEK: Pojd'te, jestli vám zbyla ještě trocha cti!

PANTALONE: Zapomínáte, kdo jsem! To bych si vyprosil!

SILVÍNEK: Jste nestyda, zbabělec a nízký chlap!

PANTALONE: A vy drzý klacek!

SILVÍNEK: Přisámbůh –! (*Sáhne po kordu.*)

PANTALONE: Pomoc! (*Sáhne po dýce za pasem.*)

Scéna 4

BEATRICE s taseným kordem, předešlí.

BEATRICE (*k PANTALONOVÍ, napřáhne meč proti SILVÍNKOVÍ*): Tady jsem! Nebojte se, ubráním vás!

PANTALONE (*k BEATRICI*): Zeťáčku, spoléhám se na vás!

SILVÍNEK (*k BEATRICI*): Zrovna s tebou jsem si chtěl vyrovnat účty!

BEATRICE (*k sobě*): Ted' jsem si to nadrobila!

SILVÍNEK (*k BEATRICI*): Do toho! Čekám!

PANTALONE (*bázlivě*): Zeťáčku!

BEATRICE: Z takových situací jsem se vysekal už tolikrát, pane! Vy mi strach nenaženete! (*Postaví se do střehu.*)

PANTALONE: Pomoc! Copak tu není živé duše? (*Utíká na ulici.*)

BEATRICE a SILVÍNEK šermují. SILVÍNEK upadne a upustí kord. BEATRICE mu nasadí hrot kordu na prsa.

Scéna 5

KLÁRINKA a předešlí.

KLÁRINKA: Proboha, přestaňte!

BEATRICE: Jen kvůli vám, krásná Klárko, daruji Silviovi život. A vy, prosím, na oplátku za mé milosrdenství, nezapomeňte, co jste mi odpřisáhla! (*Odejde.*)

Scéna 6

SILVÍNEK a KLÁRINKA.

KLÁRINKA: Silvínku, drahoušku, nestalo se ti nic?

SILVÍNEK: Silvínku! Věrolomnice proradná! Zhrzený milenec je drahoušek? Oklamáný snoubenec je drahoušek?

KLÁRINKA: Silvínku! Nemáš mi co vyčítat. Miluji jen tebe, toužím jen po tobě a jsem ti věrná!

SILVÍNEK: Lhářko! Ty žes mi věrná? Věrnost říkáš tomu, když slíbíš věrnost tomu druhému?

KLÁRINKA: To jsem přece neudělala a taky nikdy neudělám! Spíš umřu, než bych tě opustila!

SILVÍNEK: Sám jsem slyšel, že ses mu zapřisáhla!

KLÁRINKA: Ale ne, že si ho vezmu!

SILVÍNEK: Tak cos mu přísahala?

KLÁRINKA: Silvínku, nezlob se, ale to nesmím říct.

SILVÍNEK: A proč ne?

KLÁRINKA: Protože jsem přísahala, že budu mlčet.

SILVÍNEK: Protože jsi vinná!

KLÁRINKA: Já jsem nevinná, Silvínku!

SILVÍNEK: Nevinná nemá co zapírat!

KLÁRINKA: Provinila bych se právě, kdybych něco řekla!

SILVÍNEK: Komu ses zapřisáhla, že nic neřekneš?

KLÁRINKA: Fredericovi.

SILVÍNEK: A toho se tak horlivě držíš?

KLÁRINKA: Držím se toho, abych neporušila přísahu.

SILVÍNEK: A ještě ti mám věřit, že ho nemiluješ? Leda bych byl padlý na hlavu! Nevěřím ti, ani co by za nehet vlezlo, věrolomnice ukrutná! Nechci tě ani vidět!

KLÁRINKA: Kdybych tě nemilovala, nebyla bych ti běžela zachránit život!

SILVÍNEK: Nestojím ti o život, když za něj musím děkovat ničemnici!

KLÁRINKA: Silvínku, vždyť tě miluji z celého srdce!

SILVÍNEK: A já tě nenávidím z celé duše!

KLÁRINKA: Jestli se neupokojíš, budu mít z toho smrt!

SILVÍNEK: Radši tě chci vidět v hrobě než v jeho náručí!

KLÁRINKA: Tak dobře, budeš mít, co chceš! (*Sebere ze země jeho kord.*)

SILVÍNEK: Jen tenhle kord může pomstít mé pohanění!

KLÁRINKA: Takovýchle jsi ty na svou Klárinku surovec?

SILVÍNEK: K tomus mě dohnala jen ty!

KLÁRINKA: Ty chceš opravdu mou smrt?

SILVÍNEK: Já nevím sám, co chci!

KLÁRINKA: Ať mě máš na svědomí! (*Opře si hrot kordu o prsa.*)

Scéna 7

SMERALDINA a předešlí.

SMERALDINA (*vyběhne, sebere KLÁRINCE kord*): Jezusmánkote, milostslečno, copak vás to napadá? (*K SILVÍNKOVI.*) A vy, vy chlape neužilá, vy byste ji nechal? Máte vy vůbec srdce? Tak se na něho podívejte – pro tohoto chlapa by se měla ženská vraždit? Na to jste, milostslečinko, moc a moc dobrá! On vás

nechce? Když vás nechce, tak vám za to sám taky nestojí. Ať táhne ke všem čertům, mordýř jeden, a vy pojedte se mnou, mužských všude dost! Do večera vám přivedu za jednoho deset! (*Hodí kord SILVÍNKOVI pod nohy.*)

SILVÍNEK si jej zvedne.

KLÁRINKA (*pláče*): Nevděčníku! Ty bys mě klidně nechal umřít a ani nevzdechneš? Mne ta bolest stejně zabije! Umřu a budeš mít pokoj! Ono se časem pozná, že jsem nevinná, a ty budeš litovat, žes mi nevěřil, a bude už pozdě, a pak budeš naříkat, jaké mě to potkalo neštěstí a jaký jsi ty surovec bez slitování! (*Odejde.*)

Scéna 8

SILVÍNEK a SMERALDINA.

SMERALDINA: Tohle mi vážně nejde na rozum. Vidíte, že se chce holka zavraždit a stojíte a troubíte na to jako boží dřevo!

SILVÍNEK: Huso! Ty myslíš, že by se byla vážně probodla?

SMERALDINA: To myslím! Kdybych byla včas nevyběhla, už by byla, chudák, v pánu.

SILVÍNEK: Držela kord takhle daleko od sebe! (*Ukazuje.*)

SMERALDINA: Co vás vede! Měla špičku už až tuhle a tuhle by byl do ní vjel!

SILVÍNEK: To si myslíte vy, ženská!

SMERALDINA: Leda, až budeme jako vy mužští! Každý cikán podle své planety hádá. O nás ženských říkáte, že zanášíme – ale než uhlídat mužského, to radši pytel blech! Na ženské nenecháte nit suchou, ale na vás mužské to padá. Na chudáka ženskou si každý troufne, ale mužskému projde všechno. A víte proč? Protože zákony si udělali mužští. Kdyby je dělaly ženské, vypadalo by to jinak! A co by na mne přišlo, dala bych každé takové lilii přišít na kalhoty pořádný kus roští a za chvíli by bylo každé město jeden prales! *(Odejde.)*

Scéna 9

SILVÍNEK sám.

SILVÍNEK *(sám):* Klárinka je mi prostě nevěrná a vymlouvá se na přísahy, jen aby nemusila s pravdou ven. Je to zkrátka věrolomnice a sehrála mi tu komedii, že se zabije, jen aby ze mne vymámila soucit. A i když mě v souboji s mým sokem zachránila jen náhoda – já to tak nenechám! Já se mu musím pomstít! Zabijí toho ničemu a Klárinka ať si z jeho hrobu sklídí plody své nevděčné lásky! *(Odejde.)*

Scéna 10

*Síň v hostinci se dvěma dveřmi v pozadí a dvěma po stranách.
TRUFFALDINO, pak FLORINDO.*

TRUFFALDINO: Mám já z pekla smůlu! Dva pány mám, ale k obědu nepřijde ani jeden. Dvě hodiny pryč – a ani noha! A pak mi

je zaručeně čert přinese oba dva najednou. Dva najednou při obědě obskakovat nestačím a praskne to. Pst, pozor – tuhle už se jeden nese! Tak mi to snad projde.

FLORINDO (*vejde*): Tak co, už jsi sehnal toho Amidora?

TRUFFALDINO: Cožpak jsem vám, pane, neříkal, že za ním půjdu až po obědě?

FLORINDO: Už mi pomalu dochází trpělivost!

TRUFFALDINO: Tak proč jste nepřišel dřív k obědu?

FLORINDO (*k sobě*): Cožpak tomu nepřijdu na kloub, jestli tu Beatrice opravdu je?

TRUFFALDINO: Řek jste mi, že půjdeme na oběd, a potom jste se zase ztratil z parády. A teď to bude všechno nechci říct na co!

FLORINDO: Nemám teď chuť k jídlu! (*K sobě.*) Podívám se na poštu radši sám. Snad se tam něco dovím.

TRUFFALDINO: Víte, pane, že se tady u nás musí jíst? Když tu člověk nic nejí, může mít z toho taky smrt.

FLORINDO: Musím si vyřídit nutnou záležitost. Snad to ještě stačím zpátky na oběd. A když ne, počkám až na večeri. Jestli máš hlad, naobědvej se sám.

TRUFFALDINO: O nic jiného taky nejde. Když je to takhle, dělejte si, co se vám zlíbí – od toho jste pán.

FLORINDO (*vyndá měšec s dukáty*): Ty dukáty mi překážejí. Věčně se s nimi vláčet a opatrovat je! Odnes mi je do kufru! Tady máš klíč. (*Dá mu měšec a klíč.*)

TRUFFALDINO: K službám. Hned vám ten klíč zas vrátím.

FLORINDO: Ne, není zapotřebí, dáš mi ho až potom. Nechci se zdržovat. Kdybych se nevrátil k obědu, přijď za mnou na náměstí. Budu tam čekat jako na trní, dokud mi neseženeš Amidora. (*Odejde.*)

Scéna 11

TRUFFALDINO, pak BEATRICE s listem papíru v ruce.

TRUFFALDINO: Ještě dobře, že řek, abych si dal oběd. Aspoň v tom že se shodnem. Když nechceš ty, nech být, aspoň neubude! Ale mne na půst neužije. Uložíme ty dukáty a potom honem –

BEATRICE (*vejde*): Hej, Truffaldino!

TRUFFALDINO (*k sobě*): A sakra!

BEATRICE: Pan Pantalone Agnivorla ti dal měšec se sto dukáty, vid'?

TRUFFALDINO: To mi dal, pane.

BEATRICE: Tak proč's mi ho neodevzdal?

TRUFFALDINO: On patří vám?

BEATRICE: Jestli mi patří? Co ti pan Agnivorla řekl, když ti jej dával?

TRUFFALDINO: Řek, abych ho dal pánovi.

BEATRICE: Tak vida. A kdopak je tvůj pán?

TRUFFALDINO: No, vy.

BEATRICE: Proč se tedy ptáš, jestli mi patří?

TRUFFALDINO: Tak. Jistota je jistota.

BEATRICE: Kde ho máš?

TRUFFALDINO: Tady. *(Dá jí měšec.)*

BEATRICE: Dukáty jsou v pořádku?

TRUFFALDINO: Ani jsem se jich nedotk.

BEATRICE *(k sobě):* Pak si je přepočítám.

TRUFFALDINO *(k sobě):* Fuj, to jsem se říz! No, nic, už je to zase v suchu. Jen co tomu řekne ten druhý... A co by říkal? Patří ty dukáty jemu? Nepatří. Tak do toho nemá co mluvit!

BEATRICE: Hostinský je doma?

TRUFFALDINO: Je, pane.

BEATRICE: Vyřid' mu, že budu mít k obědu hosta. Ať ještě honem, honem uvaří něco navíc.

TRUFFALDINO: A co, pane, poroučíte? Kolik mis?

BEATRICE: Pan Pantalone Agnivorla si na velké podstrojování nepotrpí. Řekni, že pět šest mis stačí. Ale ať si dá zato záležet!

TRUFFALDINO: Necháte to na mně?

BEATRICE: Vezmi si to na starost a ať se dáš vidět! Půjdu pro pana Agnivorla – je tu hned za rohem. A až se vrátím, ať už je všechno hotovo! (*Chce odejít.*)

TRUFFALDINO: Budete koukat, jak to spořádám!

BEATRICE: A tenhle papír ulož do kufru. A pozor na něj! Je to směnka na čtyři tisíce!

TRUFFALDINO: Žádný strach, jako oko v hlavě! Hned ho uložím.

BEATRICE: Dělej, ať je všechno v pořádku. (*K sobě.*) Chudák starý Agnivorla je pro ty dukáty už polomrtvý strachy. Musím ho trochu povyrazit. (*Odejde.*)

Scéna 12

TRUFFALDINO, pak BRIGHELLA.

TRUFFALDINO: A teď se musím vytáhnout. To je prvně, co si ode mne pán dává obstarat oběd. Ať tedy vidí, že mám správné gusto! Uložíme ten kus papíru a pak... Ostatně to počká, uloží ho až potom. Jen neztrácej čas! (*Za scénou.*) Hej, hospodo! Do krámu! Zavolejte mi šenkýře, že si s ním přeju mluvit! – Při

panském obědě konec konců nezáleží ani tak na tom, kolik toho je, jako jak se to naservíruje. Správné uspořádání vydá víc než halda mis.

BRIGHELLA (*vejde*): Copak je, Truffaldino? Co bys chtěl?

TRUFFALDINO: Pánovi přijde na oběd známý, tak potřebuje oběd pro dva, ale šupito, šupito! Jste na to v kuchyni zařízení?

BRIGHELLA: U mne je všeho dost a vždycky! Za půl hodiny vystrojím pánovi hostinu, co hrdlo ráčí.

TRUFFALDINO: No dobře. Co tam máte?

BRIGHELLA: Dvě osoby, to máme řekněme každému dva chody po čtyřech mísách. Bude to tak dobře?

TRUFFALDINO (*k sobě*): Říkal sic všeho všudy pět nebo šest mis, ale šest nebo osm, to už tak moc nedělá. (*K BRIGHELLOVI.*) Jo, dobře. A co to bude?

BRIGHELLA: Jako první chod dáme polévku, smažený řízek, rybu a fricandeau.

TRUFFALDINO: Ty první tři znám. Ale co je to čtvrté za podnik?

BRIGHELLA: Francouzská mísa. Pikantní. Excellent!

TRUFFALDINO: Dejme tomu. Tak první chod by šel. A dál?

BRIGHELLA: Jako druhý chod dáme pečínku na rožni, salátek, paštičku a mísu pudingu.

TRUFFALDINO: Tam je zas nějaká záhada. S čím tu putýnku?

BRIGHELLA: Řekl jsem pudingu. Anglická mísa. Very good!

TRUFFALDINO: Dobře, to mi stačí. A jak to naservírujeme na stůl?

BRIGHELLA: To je maličkost. Pošlu sem vrchního.

TRUFFALDINO: To není náhodou žádná maličkost, to je moje starost! Především záleží na tom, aby to na stole hezky vypadalo.

BRIGHELLA (*ukazuje mu uspořádání*): Stačí dát na příklad takhle polévku, takhle řízek, takhle rybu a takhle fricandeau.

TRUFFALDINO: To se mi nelíbí. Do prostředka nedáme nic?

BRIGHELLA: To by musilo být pět mis.

TRUFFALDINO: Dobře, můžete jich dát pět.

BRIGHELLA: A doprostřed přijde omáčka k rybě.

TRUFFALDINO: Co vás vede! Vy tomu rozumíte jako koza petrželi. Omáčka doprostředka nepatří. Doprostředka patří polívka.

BRIGHELLA: Tak dej rybu na jeden roh a omáčku na druhý.

TRUFFALDINO: To by to mělo ránu! Vy šenkýři dovedete vařit, ale pustit vás k stolničení, to by člověk splakal! Já vám to ukážu. Dejme tomu, že tohleto je stůl. (*Klekne na jedno koleno a ukazuje na podlaze.*) Koukněte, jak se servíruje pět mis:

například doprostředka polívka. (*Utrhne ze směnky kus papíru a naznačí jí mísu.*) Na tenhle roh ryba. (*Další kus směnky.*) Na druhý roh smažený řízek. (*Další kus směnky.*) Semhle omáčka a semhle to fikando, co nevím, co to je. (*Poslední kusy směnky.*) To mrkáte, co? Udělal jsem to dobře?

BRIGHELLA: Ujde to. Jenom omáčku máš moc daleko od ryby.

TRUFFALDINO: Uvidíme, co se dá pro ni udělat.

Scéna 13

BEATRICE, PANTALONE a předešlí.

BEATRICE (*vejde s PANTALONEM; k TRUFFALDINOVI*): Co to tu tro-
píš na kolenou?

TRUFFALDINO: Učím ho, jak se servíruje.

BEATRICE: A co ty papíry?

TRUFFALDINO (*k sobě*): Hrom do putýnky! Ten jeho papír!

BEATRICE: Vždyť je to moje směnka!

TRUFFALDINO: Račte odpustit. To je maličkost, hned to zas –

BEATRICE: Uličníku! Takhle se staráš o mé věci? O tak důležité listiny? Zasloužil bys pořádně napráskat. Co tomu říkáte, pane Agnivorla? Viděl jste někdy většího pitomce?

PANTALONE: I dejte pokoj, vždyť je to k smíchu! Hůř by bylo kdyby se to nedalo spravit. Napíšu vám prostě novou a hotovo.

BEATRICE (*k TRUFFALDINOVI*): Co kdyby ta směnka byla ze zahraničí, ty negramoto?

TRUFFALDINO: To je všechno z toho, že Brighella nedovede inteligentně prostřít tabuli.

BRIGHELLA: Ničemu nerozumí a do všeho strká nos.

TRUFFALDINO: To zase pr! Já náhodou vím, co se –

BEATRICE: Prosím tě, jdi už!

TRUFFALDINO: Inteligentně servírovaný oběd má náhodou větší cenu, než –

BEATRICE: Povídám ti, abys už šel!

TRUFFALDINO: Nikdo není ve své vlasti prorokem. (*Odejde.*)

BRIGHELLA: Z toho chlapa nebudu moudrý nadosmrti. Chvíli vypadá jako mazaný všemi mastmi a chvíli jako když neumí pět počítat.

BEATRICE: Dělá ze sebe osla, uličník. (*K BRIGHELLOVI.*) Doufám, že nás nenecháte čekat.

BRIGHELLA: Když si přejete pět mis jen na jediný chod, bude to chvíli trvat.

PANTALONE: Prosím vás, kolik chcete dělat chodů? Kolikpak chcete nosit mis? I dejte pokoj, dejte pokoj! Talíř rýžové polévky, něco k tomu a hotovo. Já si na žádné podstrojování nepotrpím.

BEATRICE (*k BRIGHELLOVI*): Slyšel jste? Zaříd'te se podle toho.

BRIGHELLA: Jak račte poroučet. Ale kdyby mi panstvo řeklo, co by si tak asi přálo...

PANTALONE: Pro mne kdybyste tam měl měkkoučkou paštičku – jsem už přišpatnělý na zuby.

BEATRICE: Tak tedy dvě paštiky.

BRIGHELLA: Hned to bude, služebník. Udělejte si zatím pohodlí, hned vám pošlu jídlo na pokoj.

BEATRICE: A řekněte Truffaldinovi, ať nás přijde obsloužit.

BRIGHELLA: Hned vám ho pošlu. (*Odejde.*)

Scéna 14

BEATRICE, PANTALONE, pak ČÍŠNÍCI, pak TRUFFALDINO.

BEATRICE: Opravdu vezmete za vděk takovým skromným obědem, pane Pantalone?

PANTALONE: Ale, ale, děláte si se mnou zbytečnou starost, zettáčku! Já bych měl pozvat vás a teď vy zvete mne. Ale to víte – holku mám ještě doma, a než bude všechno odbyto, ani

by se nehodilo, abyste byli pořád spolu. A řeknu vám, jsem moc rád, že jste mě pozval. Aspoň se trochu povyrazím! Ještě se celý klepu strachy. Nebýt vás, zeťáčku, tak mě ten rabiát určitě probodl!

BEATRICE: Jsem rád, že jsem přišel včas.

ČÍŠNÍCI nesou do Beatricina pokoje vše potřebné k prostření, sklenky, víno, chleba atd.

PANTALONE: V tomhle hostinci jde všechno jak na drátku.

BEATRICE: Brighella v tom umí chodit. V Turíně sloužil u nějakého markýze di Tentononc – ještě dnes se tím chlubí.

PANTALONE: Pak tu máme ještě jeden takový hostinec, u Canalu Grande, zrovna naproti burze. Tam se jí taky moc dobře. Poseděl jsem si tam kolikrát s přáteli – všechno solidní firmy – a moc dobře nás tam uctili. Dodnes na to rád vzpomínám. Zvlášť to jejich burgundské mi pořád nejde z hlavy.

BEATRICE: Není nad takové posezení s dobrou společností.

PANTALONE: Kdybyste věděl, co to bylo za lidi! Jaké tam našel člověk prostředí! Ta úroveň! Ten rozhled! A ta srdečnost, když se vykládalo, kdo zas udělal kotrmelec! Ach, to byly časy! Sedm nebo osm solidních firem k pohledání.

ČÍŠNÍCI vyjdou z pokoje a vracejí se do kuchyně.

BEATRICE: Vy jste měl ovšem často to potěšení –

PANTALONE: Často. (*S povzdechem.*) A doufám, že ho budu mít brzy zas.

TRUFFALDINO (*vejde s polévkovou mísou; k BEATRICI*): Račte, prosím, ke stolu, hned budu servírovat menu.

BEATRICE: Jen syp napřed a postav to na stůl!

TRUFFALDINO (*dělá okolký*): Až po vás, vašnosti, až po vás, prosím.

PANTALONE (*k BEATRICI*): Vy máte originál sluhu! Pojdme! (*Jde do Beatricina pokoje.*)

BEATRICE (*k TRUFFALDINOVI*): Radši míň špásů a víc dávat pozor! (*Jde do pokoje.*)

TRUFFALDINO: To je mi taky trachtace! Jeden chod a konec. Vyhodí krejčary oknem a nic pořádného za to. Kdo ví, jestli ta polívka je vůbec k jídlu. Pro jistotu to ochutnám. (*Ochutnává polévku lžící, kterou vytáhne z kapsy.*) Ještě že mám vždycky při sobě svou zbraň... Není nejhorší. Mohla by být ještě horší. (*Jde do pokoje.*)

Scéna 15

VRCHNÍ s mísou, pak TRUFFALDINO, pak FLORINDO, pak BEATRICE a ostatní ČÍŠNÍCI.

VRCHNÍ (*vyjde z kuchyně*): Kde vězíš, že nejdeš pro jídlo?

TRUFFALDINO (*z pokoje*): Tady jsem, kamaráde. Co mi neseš?

VRCHNÍ: Tu máš maso. Musím ještě pro druhou mísu. *(Odejde.)*

TRUFFALDINO: To je skopová, nebo telecí? Vypadá to na skopovou. Zkusíme kousek. *(Ochutnává.)* Skopová to není, telecí taky ne. Je to docela obstojná jehněčí. *(Chce jít do Beatricina pokoje.)*

FLORINDO *(vejde):* Kam to lezeš?

TRUFFALDINO *(k sobě):* Pomož pámbu!

FLORINDO: Kam neseš tu mísu?

TRUFFALDINO: Na stůl.

FLORINDO: Komu?

TRUFFALDINO: No vám přece.

FLORINDO: Proč mi prostíráš k obědu, když ještě nejsem doma?

TRUFFALDINO: Viděl jsem z okna, že jdete. *(K sobě.)* Musím mu něco nakukat.

FLORINDO: A neseš mi maso dřív než polévku?

TRUFFALDINO: Jo, to vám, pane, musím říct: u nás v Benátkách se jí polívka až naposled.

FLORINDO: A já to chci obráceně. Přines mi napřed polévku a maso odnes zase do kuchyně!

TRUFFALDINO: Jak poručíte, hned to bude.

FLORINDO: A dělej rychle! Chci si pak na chvíli lehnout.

TRUFFALDINO: Už běžím! (*Dělá, jako když se vrací do kuchyně.*)

FLORINDO: Cožpak se s Beatricí nesetkám jaktěživ? (*Jde do druhého pokoje. Jak zajde, běží TRUFFALDINO s mísou k BEATRICI.*)

VRCHNÍ (*přinese mísu*): Truffaldino! To mám na tebe pořád čekat?

TRUFFALDINO (*vyjde od BEATRICE*): Tady jsem. Honem, běž prostřít do druhého pokoje, ten druhý host už přišel. Rychle polívku!

VRCHNÍ: Okamžik! (*Odejde.*)

TRUFFALDINO (*vzal od něho mísu*): Co to v tom plave? Aha, to bude to fikando. (*Ochutnává.*) Chutná to docela dobře, na mou duši! (*Odnese mísu do Beatricina pokoje a vrátí se. ČÍŠNÍCI jdou zatím prostřít do Florindova pokoje.*) Na sál, mládenci! Plivnout si do dlaní a malá dáva, ať něco uhrajem! (*K sobě.*) Juch, kdyby se mi tak poštěstilo obskákat u oběda oba dva pány najednou! To by bylo terno do lutrie! (*ČÍŠNÍCI vyjdou z Florindova pokoje a jdou do kuchyně.*) Kluci, hod'te sebou, polívku!

VRCHNÍ: Starej se tamhle o svůj stůl, my se o tenhle postaráme. (*Odejde.*)

TRUFFALDINO: A já se zrovna postarám o oba, jen když to půjde!

VRCHNÍ se vrátí s polévkou pro FLORINDA.

TRUFFALDINO: Dej to sem, já ji tam vezmu! Běž pro další chod pro tamhleten stůl! *(Vytrhne VRCHNÍMU polévku z rukou a běží s ní k FLORINDOVI.)*

VRCHNÍ: Ten má švába na mozku, že se hrne tam i tam. Když mu to dělá dobře –. Já o svůj tuzér nepřijdu.

TRUFFALDINO vyjde z Florindova pokoje.

BEATRICE *(volá ze svého pokoje):* Truffaldino!

VRCHNÍ *(k TRUFFALDINOVI):* Obsluhuj si svého pána!

TRUFFALDINO: Tady jsem! *(Jde k BEATRICI.)*

ČÍŠNÍCI přinesou maso pro FLORINDA.

VRCHNÍ *(k ČÍŠNÍKOVÍ):* Ukaž! *(Vezme od něho mísu, ČÍŠNÍCI odejdou.)*

TRUFFALDINO vyjde z Beatricina pokoje se špinavými talíři.

FLORINDO *(křikne ze svého pokoje):* Truffaldino!

TRUFFALDINO *(chce sebrat VRCHNÍMU mísu):* Ukaž!

VRCHNÍ: Tohle mu odnesu já!

TRUFFALDINO: Slyšel jsi, že volá mne! *(Vytrhne mu mísu z rukou a běží k FLORINDOVI.)*

VRCHNÍ: To je k zbláznění! Musí být všude na kvedlačku! (*ČÍŠNÍCI přinesou mísu s paštikou, odevzdají ji VRCHNÍMU a odejdou.*) Já bych to odnes na pokoj, ale kdopak by se s tím chlapem hádal!

TRUFFALDINO vyjde z Florindova pokoje se špinavými talíři.

VRCHNÍ: Pojd' sem, ty přetrhdílo! Odnes tu paštiku svému pánovi!

TRUFFALDINO: Paštiku? (*Vezme si mísu.*)

VRCHNÍ: Bodejť, přece si ji poručil. (*Odejde.*)

TRUFFALDINO: To je od něho hezké! A kam ji mám odnést? Hrom do toho, který můj pán si ji poručil? V kuchyni se na to radši ptát nebudu, abych se neříz. Jestli se přehmátnu a odnesu ji tomu, co si ji nedal, prožene mě ten druhý a už jsem v tom. Ted', babo, rad'...! To bych nesměl být já! Takhle to uděláme: Rozdělíme paštiku na dva talíře, každému dáme půlku, aby se nepopráli, a on už se ten pravý přihlásí. (*Vezme talíř, rozpůlí paštiku a půl přendá na čistý talíř.*) Čtyři kousky a čtyři kousky. A jedna porcička nám přebývá. Kam s ní? Sním ji sám, abych nikoho neošidil. (*Sní ji.*) Ted' je to v pořádku, nemají si co vyčítat. A odnesu to napřed semhle. (*Položí jeden talíř na zem, s druhým jde k BEATRICI.*)

VRCHNÍ (*přinese puding, volá*): Truffaldino!

TRUFFALDINO (*vyjde z Beatricina pokoje*): Tady!

VRCHNÍ: Odnes ten puding –

TRUFFALDINO: Počkej, hned jsem zpátky. *(Vezme druhou paštiku a jde s ní k FLORINDOVI.)*

VRCHNÍ: Co jančíš? Paštika patří semhle –!

TRUFFALDINO: To je docela v pořádku, to taky vím a taky jsem ji tam odnes. A můj pán poslal tyhle čtyři kousky tomuhle cizinci. *(Zajde k FLORINDOVI.)*

VRCHNÍ: Tak oni se znají a jsou to přátelé? To nemohli obědvat spolu?

TRUFFALDINO *(vrátí se od FLORINDA):* Tak copak je to?

VRCHNÍ: Anglický puding.

TRUFFALDINO: A kdo si ho poručil?

VRCHNÍ: Tvůj pán. *(Odejde.)*

TRUFFALDINO: Set sakra, co to je ten putynk? Voní to jedna radost a vypadá to jako sulc. A sulc, to je moje! Přesvědčíme se. *(Vytáhne z kapsy lžíci, jí.)* Sulc to není, ale daleko to do něho nemá. *(Jí.)* A vlastně je to ještě lepší než sulc. *(Jí.)*

BEATRICE *(volá z pokoje):* Truffaldino!

TRUFFALDINO *(plnými ústy):* Už běžím!

FLORINDO *(volá z pokoje):* Truffaldino!

TRUFFALDINO *(plnými ústy):* Už běžím. *(Jí dál.)* Pošušňáníčko, něco ef ef! Ještě jednou do huby a jde se. *(Jí.)*

BEATRICE (*vyjde ze svého pokoje, vidí, jak se TRUFFALDINO cpe a dá mu pohlavek*): Tak dočkám se tě? (*Vrátí se do pokoje.*)

TRUFFALDINO položí mísu na zem a jde za ní.

FLORINDO (*vyjde ze svého pokoje*): Truffaldino! (*Volá.*) U všech čertů, kde vězíš?

TRUFFALDINO (*vyjde z Beatricina pokoje*): Tady jsem.

FLORINDO: Kudy běháš? Kams mi zmizel?

TRUFFALDINO: Šel jsem se podívat, co přijde dál.

FLORINDO: Bude ještě něco?

TRUFFALDINO: Přeptám se v kuchyni.

FLORINDO: Tak dělej, chci si pak lehnout. (*Jde do svého pokoje.*)

TRUFFALDINO: Už běžím. (*Volá.*) Vrchní! Co přijde ještě? (*K sobě.*)
A ten putýnek si hezky schovám pro sebe. (*Schová jej.*)

VRCHNÍ (*přinese mísu*): Na – pečeně na rožni.

TRUFFALDINO (*vezme ji*): A ovoce! Honem!

VRCHNÍ: Jen se nepřeraž! Hned to bude. (*Odejde.*)

TRUFFALDINO: Pečení odnesem semhle. (*Jde k FLORINDOVI.*)

VRCHNÍ: Tady je ovoce. Tak kam s ním?

TRUFFALDINO (*z Florindova pokoje*): Už běžím!

VRCHNÍ (*dá mu je*): Tu máš! Ještě něco?

TRUFFALDINO: Počkej! (*Odnese zákusek k BEATRICI.*)

VRCHNÍ: Šup sem, šup tam, jen se mu za patama práší!

TRUFFALDINO (*vrátí se*): Hotovo, nikdo už nic nechce.

VRCHNÍ: To jsem rád.

TRUFFALDINO: A já jsem vosk? Prostrťt!

VRCHNÍ: Hned to bude! (*Odejde.*)

TRUFFALDINO: A teď můj putykn! Zaplať pámbu, nic se nestalo, všichni jsou spokojeni, nikdo už nic nechce a každý si přišel na své. Obsloužil jsem osobně dvojí panstvo a jeden neví o druhém ani ň! Pašák, Truffaldino! Když jsi jim sloužil za dva, sám si teď posloužíš za čtyři! (*Odejde.*)

Scéna 16

Ulice s výhledem na hostinec. SMERALDINA, pak VRCHNÍ z hostince.

SMERALDINA (*vejde*): Tak vida, jak mi naše slečinka věří! Pošle mě s psaníčkem do hospody, takovou mladou. Ach, Bože, božínku, sloužit zamilované slečince, to je nadělení! Ta dělá dílo, ta naše slečna! Na mou duši, mně to nejde na rozum, zamilovala se do toho Silvínka, že si ze samé lásky chtěla sáhnout na

život, a teď posílá psaníčka tomu druhému! Možná, že chce mít jednoho na zimu a druhého na léto. I, co je mi po tom!... Ale dovnitř do hospody nepolezu. Křiknu a on se někdo ozve... Hej, je tam někdo?

VRCHNÍ (*vyjde*): Co chceš, děvče?

SMERALDINA (*k sobě*): Já se najednou nějak stydím. (*K VRCHNÍMU.*) Poslechněte, bydlí v téhle hospodě nějaký pan Frederico Rasponi?

VRCHNÍ: To bydlí. Právě před chvílí vstal od oběda.

SMERALDINA: Mám s ním něco vyřídit.

VRCHNÍ: Nějaké řízení s ním máš? Tak jdi dovnitř.

SMERALDINA: Co si to o mně myslíte? Jsem služebná jeho nevěsty.

VRCHNÍ: Dobře, tak jdi!

SMERALDINA: Kdepak, k pánovi na pokoj já nepůjdu!

VRCHNÍ: Snad nechceš, abych ti ho zavolal na ulici? To přece taky nejde. Nota bene, když je u něho pan Pantalone Agnivorla!

SMERALDINA: Náš pán? Tím hůř! To tam teprv nepůjdu!

VRCHNÍ: Jestli chceš, pošlu ti dolů jeho sluhu.

SMERALDINA: To je ten kluk jak cumel?

VRCHNÍ: Bodejť, zrovna ten!

SMERALDINA: Jezuskote, pošlete mi ho!

VRCHNÍ (*k sobě*): Heleme se! Ten kluk jak cumel ti, holka, nějak leží v hlavě! Jít dovnitř, to se stydíš, ale cumlat se s ním na veřejné ulici, to nic! (*Odejde.*)

Scéna 17

SMERALDINA, pak TRUFFALDINO.

SMERALDINA: Co jen řeknu pánovi, jestli mě tu najde? Budu dělat, jako když ho hledám, to mi bude věřit. O výmluvu u mne není zle.

TRUFFALDINO (*vyjde, v ruce opletenou láhev, sklenku a ubrousek*):
Kdo se tu po mně ptá?

SMERALDINA: To jsem já, pane. Nezlobte se, že vás obtěžuju.

TRUFFALDINO: To nic. Jsem vám k službám.

SMERALDINA: Snad jsem vás nevyrušila od oběda?

TRUFFALDINO: Obědval jsem, obědval, ale to nevadí. Já to pak doženu.

SMERALDINA: To mě mrzí.

TRUFFALDINO: Abyste věděla, mne vůbec ne. Nacpal jsem si nácka, že sotva dechu popadám, a takové hezounké oči – to je to nejlepší pro vytrávení.

SMERALDINA (*k sobě*): Ten je galantní!

TRUFFALDINO: Jen si uklidím tu butylku a hned jsem vám k dispozici, miláčku.

SMERALDINA (*k sobě*): On mi řek miláčku! (*K TRUFFALDINOVI.*) Naše slečna posílá panu Rasponimu tohle psaníčko. Já ale nechci dovnitř do hospody. Byla bych vám moc vděčná, kdybyste se tak obtěžoval a vyřídil to za mne, když jste jeho sluha.

TRUFFALDINO: Ale s radostí, už běžím. Ale napřed vám musím taky něco vyřídít.

SMERALDINA: A od koho?

TRUFFALDINO: Od jednoho chlapíka k pohledání. Řekněte, znáte přece jistého Truffaldina Gdebizzopopada z Nemagnizzy?

SMERALDINA: Mám dojem, že jsem to jméno už někde slyšela, ale ne a ne si vzpomenout. (*K sobě.*) To myslí určitě sebe!

TRUFFALDINO: Báječný člověk! Pořízek, pohledný mužský, má za ušima a mluví, jako když farář káže. A ten společenský švih!

SMERALDINA: Tak toho určitě neznám.

TRUFFALDINO: Ale on vás zná a je do vás celý pryč.

SMERALDINA: Vy si ze mne děláte legraci, vidíte!

TRUFFALDINO: Bůh uchovej! Kdyby směl doufat, že jeho city budou opětovány, dal by se poznat.

SMERALDINA: Já vám, pane, řeknu: kdybych ho potkala a líbil by se mi, tak to by určitě směl doufat.

TRUFFALDINO: Mám vám ho ukázat?

SMERALDINA: To bych moc ráda!

TRUFFALDINO: Hned tu bude. *(Zajde do hostince.)*

SMERALDINA: Tak on to není on!

TRUFFALDINO vyjde z hostince, skládá SMERALDINĚ přehnané poklony, pak vzdychne a zajde zas do hostince.

SMERALDINA: To jsem blázen!

TRUFFALDINO *(vrátí se):* Viděla jste?

SMERALDINA: Koho?

TRUFFALDINO: Toho, co je do vás celý pryč.

SMERALDINA: Viděla jsem tu jenom vás.

TRUFFALDINO *(vzdychne):* No!

SMERALDINA: Tak vy jste ten, co by mě chtěl?

TRUFFALDINO (*vzdychne*): Ano. Jsem. Já jsem ten dotyčný.

SMERALDINA: Jejda, tak proč jste to neřek hned?

TRUFFALDINO: Když já jsem částečně takový stydlavý.

SMERALDINA (*k sobě*): Do toho by se přece zamiloval i kus dřeva!

TRUFFALDINO: A co mi na to řeknete?

SMERALDINA: No, já řeknu –

TRUFFALDINO: Tak jen s tím ven!

SMERALDINA: Když já jsem taky částečně stydlavá.

TRUFFALDINO: No nazdar, jestli si plácnem, tak to bude stydlavé manželství!

SMERALDINA: Abych řekla pravdu, docela se mi líbíte.

TRUFFALDINO: Jste ještě volná?

SMERALDINA: Ale o tom přece nemůže být řeč!

TRUFFALDINO: Tak to znamená, že ne?

SMERALDINA: Kdepak! To znamená, že jsem!

TRUFFALDINO: Já jsem taky ještě volný.

SMERALDINA: Já jsem se náhodou mohla vdát už stokrát, ale ani jeden se mi ještě dost nezamlouval.

TRUFFALDINO: Tak si můžu dělat naděje?

SMERALDINA: Abych vám řekla, vy máte do sebe něco takového...
A nic! Dál už neřeknu ani slovo!

TRUFFALDINO: A jak to teda musí člověk udělat, když si vás chce vzít?

SMERALDINA: Otce už nemám a matku taky ne. Tak to by člověk musel říct našemu pánovi nebo naší slečně.

TRUFFALDINO: No dobře, a když řeknu, tak co oni?

SMERALDINA: Řeknou, že když budu spokojená já –

TRUFFALDINO: A co řeknete teda vy?

SMERALDINA: Řeknu, že bych byla spokojená, kdybyste byl spokojený vy...

TRUFFALDINO: No tak, vždyť o nic nejde. Budeme všichni spokojení, dej sem dopis a až se vrátím s odpovědí, tak to dokončíme.

SMERALDINA: Tady je. *(Podá mu dopis.)*

TRUFFALDINO: Víš, co je v něm?

SMERALDINA: Právě, že nevím. Ale moc ráda bych to věděla.

TRUFFALDINO: Ještě aby to byla nějaká nepříjemnost – a já za něj pak dostanu přes hubu.

SMERALDINA: Kdopak to ví? Milostné psaníčko to asi sotva bude.

TRUFFALDINO: Abych nepřišel zbytečně k úrazu. Když nevím, co v něm je, tak tam s ním nepůjdu.

SMERALDINA: Což o to, otevřít by to šlo – ale jak to pak zase zavřít?

TRUFFALDINO: To už nech na mně. Zalepovat otevřené dopisy, to je moje. A nikdo nepozná ani tohle –!

SMERALDINA: Tak ho otevřem!

TRUFFALDINO: Umíš číst?

SMERALDINA: Trošku. Ale ty umíš dobře, vid'?

TRUFFALDINO: Taky trošku.

SMERALDINA: Tak se na to podíváme.

TRUFFALDINO: Otevírat se musí opatrně – (*Utrhne kus dopisu.*)

SMERALDINA: Podívej, cos to provedl!

TRUFFALDINO: Maličkost – to se zase spraví. Já mám na to patent. Tak koukni, už je otevřený.

SMERALDINA: Tak čti!

TRUFFALDINO: Přečti to radši ty. Ty znáš ruku své slečny líp než já.

SMERALDINA (*prohlíží si dopis*): Abych řekla pravdu, nepřečtu z toho ani bé.

TRUFFALDINO: To je náhodička. Já taky ne.

SMERALDINA: Tak nač jsme ho otvírali?

TRUFFALDINO (*vezme si dopis*): Počkej, zkusíme to. Sem tam nějaké písmenko rozluštím.

SMERALDINA: Copak pár písmen já znám taky.

TRUFFALDINO: Tak to snad společně dáme dohromady. Tohle je M, vid'?

SMERALDINA: Co tě vede! To je P.

TRUFFALDINO: Mezi M a P není konečně tak velký rozdíl.

SMERALDINA: Pi... l... l... ov... a... ná – pilovaná – Počkej... dej pokoj! Ono to bude přece jenom M. Milovaná –

TRUFFALDINO: Mužskému přece nebude psát milovaná. Mužskému bude psát milovaný.

SMERALDINA: Milovaná!

TRUFFALDINO: Milovaný!

SMERALDINA: Má to přece na konci takový ocásek.

TRUFFALDINO: A právě proto je to milovaný.

Scéna 18

BEATRICE a PANTALONE vyjdou z hostince. Předešlí.

PANTALONE (*k SMERALDINĚ*): Co tady děláš?

SMERALDINA (*vyplašeně*): Já? Nic, milostpane. Šla jsem vás hledat.

PANTALONE: Co mi chceš?

SMERALDINA (*jako svrchu*): Slečna vás shání.

BEATRICE (*k TRUFFALDINOVÍ*): Jakýpak to máš zase list?

TRUFFALDINO (*vyplašeně*): Nic, prosím. Papírek, papíreček...

BEATRICE: Ukaž!

TRUFFALDINO: Když nedáte jináč – (*Dá jí dopis.*)

BEATRICE: Cože! Dopis pro mne! Uličníku! To mi budeš pořád otvírat dopisy?

TRUFFALDINO: O ničemž nic nevím, pane...

BEATRICE: Podívejte se, pane Agnivorla! Tady slečna Klárinka píše, jaké vyvádí Silvio z žárlivosti kousky – a ten šibeničník to otevřel!

PANTALONE (*k SMERALDINĚ*): A tys mu při tom pomáhala?

SMERALDINA: Já taky o ničemž nic nevím, pane –

BEATRICE: Tak kdo ten dopis otevřel?

TRUFFALDINO: Já ne.

SMERALDINA: A já taky ne.

PANTALONE: A kdo ho přinesl?

SMERALDINA: Truffaldino ho měl dát pánovi.

TRUFFALDINO: A Smeraldina ho dala Truffaldinovi.

SMERALDINA (*k sobě*): Počkej, tohle ti nedaruji, žes to vyslepičil!

PANTALONE: Ty treperendo nectná, tak tys to spískala? Že ti jednu dám –!

SMERALDINA: Děkuju, jako by se stalo. K tomu na štěstí patří dva: jeden, kdo dává a druhý, kdo drží.

PANTALONE: Takhle ty se mnou mluvíš? (*Rozežene se na ni.*)

SMERALDINA: Kam se na mne hrabete! To by vám musely líp sloužit nohy! (*Uteče.*)

PANTALONE: Ty hubo nevymáchaná! Však já ti ukážu, jak mi nohy slouží! (*Odběhne za ní.*)

Scéna 19

BEATRICE, TRUFFALDINO, pak FLORINDO z okna hostince.

TRUFFALDINO (*k sobě*): A teď – spas se, kdo můžeš!

BEATRICE (*prohlíží si lístek, k sobě*): Chuděra Klárinka! Je z toho svého žárlivého Silvínka celá zoufalá. Nezbyvá, než abych se dala poznat – jinak se utrápí.

TRUFFALDINO (*k sobě*): Tak se mi zdá, že na mne zapomněl. To abych honem koukal prásknout do bot! (*Nenápadně se plíží pryč.*)

BEATRICE (*k němu*): Kampak –?

TRUFFALDINO: Nikam.

BEATRICE: Proč jsi mi otevřel ten dopis?

TRUFFALDINO: Já nic, to Smeraldina, pane. Já o ničemž nic nevím.

BEATRICE: Jakápak Smeraldina? Tys to byl, šibeničníku! Už dvě psaní jsi mi otevřel jen za jediný den! Sem pojd'!

TRUFFALDINO: No – přikryjmež to pláštěm zapomenutí.

BEATRICE: Povídám ti, pojd' sem!

TRUFFALDINO: O to se přece nebudeme hádat –

BEATRICE chytne TRUFFALDINA a vyplácí ho holí, obrácena zády k hostinci.

FLORINDO (*objeví se v okně hostince*): Cože? Mého sluhu tluče?
(*Jde rychle od okna.*)

TRUFFALDINO: No tak dost, mějte přece rozum!

BEATRICE: Já ti dám, šibeničníku! Ať víš, zač je toho loket, otevírat mi poštu! (*Hodí hůl na zem a odejde.*)

Scéna 20

TRUFFALDINO, pak FLORINDO z hostince.

TRUFFALDINO (*jak BEATRICE odešla*): Krucinálfagotssetsakrafix, to jsou móresy! Takhle se jedná s lidmi mého stavu? Takhle vypráskat našince? To je neuvědomělost!

FLORINDO (*vyjde z hostince, neviděn TRUFFALDINEM*): Co to povídáš?

TRUFFALDINO (*zjistí FLORINDA; k sobě*): Tu máš, čerte, kropáč!
(*Směrem, kterým odešla BEATRICE.*) Sluhové cizích pánů se takhle neřežou! To je pro mého pána zrovna taková urážka, jako kdyby dostal ten výprask osobně!

FLORINDO: Správně – to je zrovna taková urážka, jako kdybych ten výprask dostal já. Kdo ti to natloukl?

TRUFFALDINO: Já nevím, pane. Já ho neznám.

FLORINDO: Proč ti napráskal?

TRUFFALDINO: Protože – protože jsem mu nedopatřením pliv na botu.

FLORINDO: A ty si necháš takhle napráskat? A nehneš ani prstem, aby ses bránil? A vydáš svého pána takové urážce? Připustíš, aby ho tak pohaněli? Pitomce! Mezku! *(Sebere hůl ze země.)* Když tedy máš tak rád výprasky, tak já ti nasolím taky! *(Napráská mu a pak jde do hostince.)*

TRUFFALDINO: Ted' už můžu prohlásit na svou čest, že jsem opravdu sluha dvou pánů: od obou jsem dostal výplatu! *(Odejde do hostince.)*

Opona.

DĚJSTVÍ TŘETÍ

Scéna 1

Síň v hostinci s několika dveřmi. TRUFFALDINO sám, pak dva ČÍŠNÍCI.

TRUFFALDINO: Nevídáno pro nějakou tu tašku! Našinec to setřepe jak houser déšť. Hlavně, že jsem se dobře najed a ve zdraví vytrávil. Večer to ještě vylepšíme a dáme si repete! Budu svým dvěma principálům sloužit do roztrhání těla – nebo aspoň do prvního. Tak – a co teď? Jeden pán šel někam do města a druhý chrápe. To se hodí – aspoň jim dám do pořádku kvadrobu. Vybalím to z kufrů a podívám se, co s tím. Klíče mám a tady je na to zrovna místo. Tak – kufry ven a hezky do toho. Jenomže – sám to neutáhnou. (*Volá.*) Mládenci! –

VRCHNÍ (*vejde s PIKOLÍKEM*): Co chceš?

TRUFFALDINO: Potřebuju vynést kufry tady z pokojů, musím vybalit šaty.

VRCHNÍ (*k PIKOLÍKOVÍ*): Jdi – pomoz mu s tím!

TRUFFALDINO: Pojd' – a neboj se, práce šlechtí a něco z toho taky kápnou. (*Vejde s PIKOLÍKEM do Beatricina pokoje.*)

VRCHNÍ: Na první pohled by člověk řekl, že je to sluha k pohledání: pohotový jak čamrda a oči všude. Ale nějaký škraloupek zaručeně taky má. Přece jsem taky sloužil a vím, jak se to dělá:

pro něčí krásné oči nikdo nehne ani prstem. Buď chce svého pána oškubat, anebo si ho chce otočit kolem prstu.

TRUFFALDINO (*nese s PIKOLÍKEM z Beatricina pokoje kufr*): Stát! Postavíme ho tady na podlahu. (*Složí kufr doprostřed síně.*) A teď sem pro ten druhý. Ale po špičkách – pán spí! (*Jde s PIKOLÍKEM do Florindova pokoje.*)

VRCHNÍ: Buď je to učiněná perla – anebo všivák, že mu není rovno. Obsluhovat takhle dva hosty najednou, to jsem ještě neviděl. Musím si na něho dát pozor, nebo bude tak dlouho dělat, že slouží dvěma pánům, až je jednoho krásného dne okrade oba dva.

TRUFFALDINO (*nese s PIKOLÍKEM druhý kufr z Florindova pokoje*): A tenhle postavíme semhle. (*Postaví jej vedle prvního kufru; k PIKOLÍKOVI.*) Jestli chceš jít, tak syp, už tě nepotřebuju.

VRCHNÍ (*k PIKOLÍKOVI*): Hybaj do kuchyně! (*PIKOLÍK odejde; k TRUFFALDINOVI.*) Potřebuješ ještě něco?

TRUFFALDINO: Děkuju, jako by se stalo. A já sám, vždycky sám –

VRCHNÍ (*k sobě*): Chci tě vidět, ty přetrhdílo! (*Odejde.*)

TRUFFALDINO: A teď to všechno spořádáme bez čumilů, v klidu, míru, tamhle nechal tesař díru. (*Vytáhne z kapsy klíč.*) Ke kterému pak kufru je tenhle klíč? Kouknem se. (*Otevře kufr.*) A šlo to na to tata! Pašák, Truffaldino! Další pán na holení! (*Vytáhne druhý klíč a otevře druhý kufr.*) A teď to máme všechno jako na dlani. Vezmem to jedním vrzem. (*Vyndá z obou kufrů šaty a rozloží je po stolku. V obou kufrech je jeden černý kabát, v obou knihy, papíry atd.*) Napřed protřepat kapsy. Taky se

stane, že v nich člověk najde kaštiny v cukru, bonbony atp. (*Prohledává Beatricin černý oblek, najde v kapse podobiznu.*) Hele, obrázek. Fešák – sekne mu to! Co je to zač? Určitě ten obličej znám, ale ne a ne si vzpomenout, kdo to je. Trošku vypadá jako můj druhý pán. Ale ne, ten to nebude. Tohle není jeho kabát a jeho paruka taky ne.

Scéna 2

FLORINDO ve svém pokoji a TRUFFALDINO.

FLORINDO (*volá z pokoje*): Truffaldino!

TRUFFALDINO: Tys mi tu scházel! On se probudil. Ted' mi ho ještě čert přinese sem, on tu uvidí druhý kufr a začne se vyptávat... Honem, honem ho zavřít – a prostě řeknu, že nevím, čím je. (*Ukládá zas věci.*)

FLORINDO (*z pokoje*): Truffaldino!

TRUFFALDINO (*křikne*): K službám! (*Balí.*) Honem ty krámy sbalit! Zatr-! Ted' nevím, kam tyhle šaty. A kde byly tyhle papíry.

FLORINDO: Tak půjdeš, nebo si pro tebe mám dojít?

TRUFFALDINO (*křikne*): Už běžím! (*Balí.*) Rychle, než přijde! Až vypadne, dám to zas do pořádku. (*Nahází věci nazdařbůh do obou kufrů a zavře je.*)

FLORINDO (*vyjde v županu ze svého pokoje*): Co tady děláš, ke všem čertům?

TRUFFALDINO: Vždyť jste mi, pane, přece poručil, abych vám vykartáčoval šaty. Zrovna jsem se do toho chtěl dát.

FLORINDO: A čím je ten druhý kufr?

TRUFFALDINO: Já nevím. Asi tam toho hosta.

FLORINDO: Podej mi černý kabát!

TRUFFALDINO: Prosím. *(Otevře Florindův kufr a dá mu černý kabát.)*

FLORINDO *(svlékne župan a vezme si kabát, pak sáhne do kapsy a najde podobiznu, udiveně se na ni dívá):* Co je tohle?

TRUFFALDINO *(k sobě):* Hrom do police! Přehmát jsem se a zastrčil to do těch druhých šatů. Potmě je každá kráva černá.

FLORINDO *(k sobě):* Pane Bože – přece se nemýlím! To je má podobizna – podobizna, kterou jsem dal Beatrici. *(K TRUFFALDINOVI.)* Poslyš – kde se vzala z čista jasna tahle podobizna v mém kabátě?

TRUFFALDINO *(k sobě):* A teď už vážně nevím, jak z toho. Honem výmluvu, ber kde ber!

FLORINDO: Mluv, kamaráde, povídám ti, odpověz mi! Jak se dostala tahle podobizna do mé kapsy?

TRUFFALDINO: Račte odpustit, pane, já jsem byl laskavě tak smělý. Ta podobizna patří mně. Já jsem si ji tam dovolil schovat, abych ji neztratil. Já už to víckrát neudělám.

FLORINDO: A kdes ji vzal?

TRUFFALDINO: Zdědil jsem ji po svém dřívějším pánovi.

FLORINDO: Zdědil?

TRUFFALDINO: Zdědil. Sloužil jsem dřív u jednoho pána a ten umřel. Zanechal mi spoustu krámů, ale už jsem je všechny prodal. Jen tenhle obrázek jsem si nechal.

FLORINDO: Proboha! Jak je to dlouho, co tvůj dřívější pán zemřel?

TRUFFALDINO: Právě týden, světlo věčné at' mu svítí! (*K sobě.*)
Bože, já plácám, co mi slina na jazyk přinese!

FLORINDO: A jak se ten tvůj pán jmenoval?

TRUFFALDINO: Nevím, on cestoval inkognito.

FLORINDO: Inkognito? Jak dlouho jsi mu sloužil?

TRUFFALDINO: Moc krátce. Sotva deset, dvanáct dní, dej mu pámbu věčnou slávu!

FLORINDO (*k sobě*): Dobrotivé nebe! Čím dál, tím mám větší strach, že to byla Beatrice. Uprchla v mužských šatech a cestovala na zapřenou... Jestli má pravdu – to je strašné!

TRUFFALDINO (*k sobě*): Bere! Bere! Jen když zabral! Ten bude mrkat, co se všechno doví!

FLORINDO (*s úzkostí*): Řekni mi – byl ten tvůj pán mladý?

TRUFFALDINO: V rozpuku, pane. V květu mládí.

FLORINDO: Bezvousý?

TRUFFALDINO: Pusinku jak panenka.

FLORINDO (*vzdychne*): To byla jistě ona!

TRUFFALDINO (*k sobě*): To čubrníš, co? A je po výprasku!

FLORINDO: Víš, odkud pocházel tvůj zesnulý pán?

TRUFFALDINO: Věděl jsem, odkud pošel, ale už si nevzpomínám.

FLORINDO: Byl z Turína?

TRUFFALDINO: Správně! Z Turína, buď mu země lehká!

FLORINDO (*k sobě*): Každé slovo toho chlapa je rána do srdce!
(*K TRUFFALDINOVI.*) Při všem, co je ti svaté, řekni: je opravdu mrtev, ten tvůj mladý Turíňan?

TRUFFALDINO: Dočista mrtev. Amen.

FLORINDO: Proč tak náhle zemřel?

TRUFFALDINO: Zachvátila ho zákeřná choroba – a jel. (*K sobě.*)
A kam se na mne hrabeš!

FLORINDO: A kde je pochován?

TRUFFALDINO (*k sobě*): Zas musí člověku dělat potíže!
(*K FLORINDOVI.*) Vůbec není pochován, pane. Druhý sluha, jeho krajan, dostal povolení, aby ho uložil do truhly a odvez do vlasti.

FLORINDO: Nebyl to náhodou právě ten sluha, kterému byl dnes ráno na poště pro ten dopis?

TRUFFALDINO: Ano, pane. Právě ten dotyčný Amidore.

FLORINDO (*k sobě*): Teď už je marná všechna naděje! Beatrice je mrtva! Ubohá Beatrice! To trmácení a zármutek ji zabily. Běda – déle už nedokáží ovládat své city! (*Odejde do svého pokoje.*)

Scéna 3

TRUFFALDINO, pak BEATRICE a PANTALONE.

TRUFFALDINO: Co mu to zas je? Tváří se najednou jak boží umučení, tečou mu slzy jako hrachy a je celý bez sebe. Aby se mi tak z těch mých plků pomát na rozumu! To bych nerad... Něco jsem si přece vymyslet musel, abych nepřišel k ourazu a zamáz ten malér s druhým kufrem. Ale to ten zatracený obrázek! Ten mu vlez do hlavy. Určitě toho člověka zná. Udělám asi nejlíp, když ty kufry odnesu honem na pokoj a ušetřím si další mrzutosti... A zrovna na potvoru mi teď musí vlézt do rány můj druhý pán! Jeden skončí, druhý začne a pořád do kolečka, jako Pes jitrničku sežral!

BEATRICE (*vejde s PANTALONEM*): Dejte si říci, pane Agnivorla, tu poslední partii zrcadel a vosku jste nám účtovali dvakrát!

PANTALONE: To nic, nic, účetní se asi spletli. Porovnáme s knihvedoucím znova účty, zrevidujeme to a hned uvidíme, jak se věci mají.

BEATRICE: Mám s sebou výpis z našich knih o některých dodávkách, můžeme to hned projít. Tím se věc možná vysvětlí na místě – ať už ve váš nebo v můj prospěch. Truffaldino!

TRUFFALDINO: Poroučíte, pane?

BEATRICE: Máš klíč od mého kufru?

TRUFFALDINO: Tady, pane.

BEATRICE: Proč jsi mi odnesl kufr sem do síně?

TRUFFALDINO: Chtěl jsem vám dát šaty trochu do pořádku.

BEATRICE: Už jsi s tím hotov?

TRUFFALDINO: Všechno hotovo.

BEATRICE: Otevři kufr a vyndej – Komu patří ten druhý kufr?

TRUFFALDINO: Tomu druhému pánovi, co dnes přijel.

BEATRICE: Vyndej mi z kufru moje papíry!

TRUFFALDINO: Hned to bude. *(Hledá v kufru; k sobě.)* Panenko skákavá, jen aby tam byly!

PANTALONE: Já vám povídám, možná, že se tedy mí účetní spletli. Všichni jsme lidé chybující a zmýlená neplatí.

BEATRICE: A možná, že jste měl pravdu vy. Přesvědčíme se.

TRUFFALDINO (*podává BEATRICI svazek papírů*): Je to tohle?

BEATRICE: Je. (*Rozváže slohu papírů; k sobě.*) Ne, to není to... Čí jsou to dopisy?

TRUFFALDINO (*k sobě*): Ted' jsem to trefil!

BEATRICE (*k sobě*): To jsou mé dopisy Florindovi! Pane Bože tyhle zápisky a účty jsou taky jeho! Všechno se se mnou točí, že už sama nevím, kde jsem.

PANTALONE: Copak, copak, pane Frederico? Není vám dobře?

BEATRICE: To nic není. (*K TRUFFALDINOVI.*) Truffaldino, jak se dostaly do mého kufru tyhle listy?

TRUFFALDINO: Já nevím.

BEATRICE: Tak rychle – s pravdou ven!

TRUFFALDINO: Odpustte, že jsem byl tak smělý a uložil si ty papíry k vám do kufru. To jsou moje papíry. Schoval jsem si je tam, abych je neztratil.

BEATRICE: Tak to jsou tvoje papíry? A tys je nepoznal a podals mi je místo mých?

TRUFFALDINO (*k sobě*): A safra, ten má jemnější nos! (*K BEATRICI.*) To máte tak! Já je nemám ještě moc dlouho, a ještě je tak hned nepoznám.

BEATRICE: Jak jsi k nim přišel?

TRUFFALDINO: Sloužil jsem tady v Benátkách jednomu pánovi, on umřel a já jsem ty papíry po něm zdědil.

BEATRICE: Jak je to dlouho?

TRUFFALDINO: No kolik – deset, dvanáct dní.

BEATRICE: Jak to? Vždyť já jsem se s tebou setkal ve Veroně!

TRUFFALDINO: To je taky v pořádku. Zrovna jsem odešel z Benátek, protože mi umřel můj pán.

BEATRICE (*k sobě*): Můj Bože! (*K TRUFFALDINOVI.*) Nejmenoval se tvůj pán Florindo?

TRUFFALDINO: Jmenoval, pane, Florindo.

BEATRICE: Aretusi?

TRUFFALDINO: Zrovna tak – Aretusi.

BEATRICE: A jistě je mrtev?

TRUFFALDINO: Na to můžete vzít jed.

BEATRICE: Nač umřel? Kde je jeho hrob?

TRUFFALDINO: Spad do Canalu Grande, utopil se a víckrát ho už nikdo neviděl.

BEATRICE: Já nešťastná! Florindo zemřel, zemřelo mé štěstí, zemřela jediná má naděje! Nač je mi teď ten planý život, když všechno, proč jsem žila, je to tam? Ach, marné sny! Naděje, které rozvály větry! Nešťastné tažení lásky! Odešla jsem z otčiny, opustila rodiče, oblékla mužský šat, vydala se všanc nebezpečí, dala v sázku život, to všechno pro Florinda – a můj Florindo je mrtev! Nešťastná Beatrice! Tak bratrova smrt byla málo, muselas ztratit ještě ženicha. Nebe tedy chtělo, aby po Fredericovi zemřel i Florindo! A já jsem příčina jejich smrti, já jsem vinna jejich záhubou! Proč se tedy nebe nepomstí na mně? Zbytečný pláč, marné nářky! Florindo je mrtev... Bolest mě zmáhá, slzy oslepují oči. Miláčku můj, nejdražší ženichu – půjdu za tebou! *(Rozrušena odběhne do svého pokoje.)*

PANTALONE *(v nejvyšším údivu poslouchal celou rozmluvu a pozoroval Beatricino zoufalství):* Truffaldino –?

TRUFFALDINO: Pane Pantalone?

PANTALONE: Slečna!

TRUFFALDINO: Ženská!

PANTALONE: To je nadělení!

TRUFFALDINO: To je div!

PANTALONE: Já jsem z toho blázen!

TRUFFALDINO: Já jsem z toho paf!

PANTALONE: Tohle musím říct Klárince! *(Odejde.)*

TRUFFALDINO: Tak žádný sluha dvou pánů! Sluha jednoho pána a jedné paní! *(Odejde.)*

Scéna 4

Ulice s hostincem.

DOKTOR, pak PANTALONE z hostince.

DOKTOR: Ten zpropadený dědek Agnivorla mi nedá a nedá pokoj!
Čím víc na to myslím, tím větší vztek mě popadá.

PANTALONE *(vyjde, přátelsky k němu):* Ale milý pane doktore
Palmare! Nejuctivější služebník.

DOKTOR: Divím se, kde jste nabral tolik drzosti, že se vůbec ještě
odvažujete oslovit mě!

PANTALONE: Mám pro vás novinku – Víte, že –

DOKTOR: Chcete mi říci, že už máte po svatbě? Starou belu mi na
tom záleží!

PANTALONE: Ale kdepak, kdepak! Zatraceně, nechte mě přece
mluvit!

DOKTOR: Tak mluvte, aby vás husa kopl!

PANTALONE (*k sobě*): Na mou duši, že bych tomu doktůrkovi nejradši jednu vrazil! (*K DOKTOROVI.*) Moje dcera si může vzít vašeho pana syna, jestli chcete.

DOKTOR: Děkuji, děkuji, jen si nedělejte škodu! Můj syn do toho není tak žhavý. Dejte si ji tomu pánovi z Turína!

PANTALONE: Kdybyste věděl, kdo ten Turíňan je, tak byste tak nemluvil.

DOKTOR: Ať si je kdo chce! Vaše dcera už s ním zašla dosti daleko – a to zcela stačí!

PANTALONE: Ale vždyť to není pravda, vždyť je to –

DOKTOR: Další mě nezajímá.

PANTALONE: Jestli si to nenecháte vyložit, jste sám proti sobě.

DOKTOR: To se teprv uvidí, kdo spláče nad výdělkem!

PANTALONE: Má dcera je řádné děvče a –

DOKTOR: Čert vás vezmi!

PANTALONE: A vás jeho babička!

DOKTOR: Jste prostě senilní dědek, nedržíte slovo a nemáte čest v těle! (*Odejde.*)

Scéna 5

PANTALONE, pak SILVÍNEK.

PANTALONE: Hrom tě zab! To je pavián v lidské podobě. Mohl jsem mu říct, že je to ženská? Nemohl, protože člověka nepustí vůbec k slovu. A tadyhle jde ještě ten jeho klacek. Teď si se mnou vypláchne hubu ještě mladý!

SILVÍNEK (*vejde, k sobě*): Pantalone – á vida! Konečně mu proženu kord tělem!

PANTALONE: Ale pane Silvínku, to je náhodička! Když dovolíte, mám pro vás báječnou novinku, jen když budete tak hodný a necháte mě mluvit a nebudete taky taková řehtačka jako váš pan otec.

SILVÍNEK: Co mi vy máte co říct? Mluvte!

PANTALONE: Abyste věděl, z Klárinčiny svatby s panem Fredericem není nic.

SILVÍNEK: Je to pravda? Nedělejte si ze mne legraci!

PANTALONE: Na mou duši, pouhopouhá pravda! Jestli chcete, Klárinka na vás čeká, můžete si ji vzít od hodiny.

SILVÍNEK: Pane Bože. Vy jste mě zase vzkřísil k životu!

PANTALONE (*k sobě*): Tak vida, vida – není to takový pitomec jako ten starý!

SILVÍNEK: Ale jak ji mohu teď zas přivinout na prsa, když se tak dlouho objímala s jiným?

PANTALONE: Zkrátka a dobře: Federico Rasponi je Beatrice, jeho sestra.

SILVÍNEK: Cože? Nerozumím vám.

PANTALONE: Tak abych vám to vysvětlil: z té osoby, co jsme si o ní mysleli, že je to Federico, se najednou vyklubala Beatrice.

SILVÍNEK: Převlečená za muže?

PANTALONE: Převlečená za muže.

SILVÍNEK: Teď už to chápu.

PANTALONE: To je dost!

SILVÍNEK: Prosím vás – a jak to? Vyložte mi to!

PANTALONE: Až doma, Klárinka ještě nic neví. Vysvětlím vám to oběma najednou.

SILVÍNEK: Hned jdu s vámi! A prosím tisíckrát za odpuštění, že jsem se unáhlil ve víru vášní –

PANTALONE: Ale nechte to, nechte na hlavě, to víte, vraťte se, vše odpuštěno. Pojd'me, zeťáčku, pojd' se mnou, synu! *(Odejde.)*

SILVÍNEK: Má někdo větší štěstí? Kdo na celém světě může být dneska spokojenější než já! *(Za ním.)*

Scéna 6

Síň v hostinci s různými dveřmi.

BEATRICE a FLORINDO vyjdou každý svého pokoje s dýkou v ruce a chtějí se probodnout. BEATRICE zadržuje BRIGHELLA, FLORINDA VRCHNÍ a zápasí spolu tak, že milenci nevidí jeden druhého.

BRIGHELLA (*drží BEATRICE za ruku*): Pust'te to!

BEATRICE (*chce se vyprostít*): Prosím vás, nechte mě!

VRCHNÍ (*drží FLORINDA*): Co vás to napadá!

FLORINDO (*vytrhne se mu*): Táhněte ke všem čertům!

BEATRICE (*vytrhne se BRIGHELLOVI*): Mne už nezadržít nic na světě! (*Oba se chtějí probodnout, vtom stojí jeden tváří v tvář druhému.*)

FLORINDO: Co to –?

BEATRICE: Florindo!

FLORINDO: Beatrice!

BEATRICE: Tys na živu?

FLORINDO: A ty taky?

BEATRICE: Bože, to je štěstí!

FLORINDO: Miláčku!

Oba zahodí dýky a padnou si do náručí.

BRIGHELLA (*k ČÍŠNÍKOVÍ*): Ježíšmarjá, dvojnásobná sebevražda v lokále! Utři tu krev, jak to tu bude vypadat! (*Odejde.*)

VRCHNÍ (*k sobě*): Aspoň uklidím ty žabikuchy. A víckrát mi na ně nesmí sáhnout! (*Sebere dýky a odejde.*)

Scéna 7

FLORINDO, BEATRICE, pak BRIGHELLA.

FLORINDO: Co tě dohnalo k takovému zoufalství?

BEATRICE: Dověděla jsem se, žes zemřel.

FLORINDO: Prosím tě, kdo ti namluvil, že jsem zemřel?

BEATRICE: Můj sluha.

FLORINDO: A mě ten můj zase tvrdil, že jsi zahynula ty. Zmohla mě právě taková bolest jako tebe a chtěl jsem si sáhnout na život.

BEATRICE: To tyhle tvé papíry zaviniily, že jsem mu uvěřila.

FLORINDO: Ty papíry byly v mém kufriu. Jak se ti dostaly do rukou? Už chápu – asi stejnou cestou, jakou přišla má podobizna do

kapsy mého kabátu. Tady ji máš. Vzpomínáš si? Ten obraz jsem ti dal ještě v Turíně.

BEATRICE: Bozi vědí, co všechno natropili ti uličníci, naši sluhové! Za všechen náš zármutek a zoufalství mohou jen oni!

FLORINDO: Ten můj mi napovídal o tobě tisíc a jednu pohádku.

BEATRICE: A ten můj o tobě jak by smet.

FLORINDO: Kam vůbec zmizeli?

BEATRICE: Ani se neukážou!

FLORINDO: Podáme si je a hned tomu přijdeme na kloub. *(Volá.)*
Hej, kde jste kdo? Nikdo tady?

BRIGHELLA *(vejde):* Ráčíte poroučet?

FLORINDO: Kam se poděli naši sluhové?

BRIGHELLA: Nevím, pane. Podívám se.

FLORINDO: Podívejte se po nich a hned nám je sem pošlete!

BRIGHELLA: Já znám sám jenom jednoho, ale řeknu číšníkům – určitě je znají oba. Ostatně, dovolte, abych vyjádřil své potěšení, že jste skončili takovouhle sladkou smrtí. A jestli se teď ještě chcete položit na prkno, musíte jít o číslo dál – tady je moc velký provoz. Služebník, vašnosti! *(Odejde.)*

Scéna 8

FLORINDO a BEATRICE.

FLORINDO: Tak ty taky bydlíš v tomhle hostinci?

BEATRICE: Teprv dnes od rána.

FLORINDO: A já zrovna tak. Že jsme se nesetkali dřív!

BEATRICE: Štěstěna nás asi napřed chtěla trošičku potrápit.

FLORINDO: A pověz – tvůj bratr je vskutku mrtev?

BEATRICE: Ty o tom ještě pochybuješ? Byl mrtev na místě.

FLORINDO: A přece mě ujišťovali, že je živ a zdrav a tady v Benátkách.

BEATRICE: To je omyl – pokládali za Frederica mne. Odjela jsem z Turína v těchhle šatech pod jménem Federico Rasponi, jen abych si tě –

FLORINDO: Já vím – jen aby sis mě našla, miláčku. Dověděl jsem se to z dopisu, který ti psal tvůj správce domu z Turína.

BEATRICE: Jak se ti dostal do rukou?

FLORINDO: Jakýsi sluha – asi ten tvůj – požádal mého sluhu, aby mu jej vzal z pošty. Náhodou jsem jej viděl u svého sluhu. A nedalo mi to, abych jej neotevřel.

BEATRICE: Aby nebyl milenec zvědavostí celý bez sebe!

FLORINDO: Ale co tomu říkají v Turíně, žes odjela?

BEATRICE: Až se vrátím jako tvá nevěsta, bude všem řečem naráz konec.

FLORINDO: Mohu já se vrátit tak brzy domů, když mi přičítají vinu za Fredericovu smrt?

BEATRICE: Přivezu s sebou z Benátek dost velký kapitál, abych tě zprostita toho obvinění.

FLORINDO: A naši sluhové nejdou a nejdou...!

BEATRICE: Jsem zvědavá, co je vedlo k tomu, že nás tak potrápili!

FLORINDO: Jestli se chceme všechno dovědět, nesmíme na ně spustit zhurta. Musíme to z nich dostat po dobrém.

BEATRICE: To mi dá věru hodně přemáhání!

FLORINDO (*vidí, že přichází TRUFFALDINO*): Tady už máme jednoho.

BEATRICE: Lotrovina mu přímo kouká z očí.

FLORINDO: Taky se mi zdá.

Scéna 9

TRUFFALDINO, kterého přivádějí násilím BRIGHELLA a VRCHNÍ. Předešlí.

FLORINDO: Tak pojď, pojď a neboj se!

BEATRICE: Vždyť my ti hlavu neutrhnem!

TRUFFALDINO (*k sobě*): Celý pryč, to víme. Já vás, panstvo, znám!

BRIGHELLA: Tohohle jsme našli. A až nám padne do ruky ten druhý, tak ho hned přivedem.

FLORINDO: Potřebujem tu oba dva zároveň!

BRIGHELLA (*k VRCHNÍMU*): Znáš tu ještě někoho jiného?

VRCHNÍ (*k BRIGHELLOVI*): Já? Neznám.

BRIGHELLA (*k VRCHNÍMU*): Přeptáme se po něm v kuchyni. Někdo ho přece musí znát! (*Odejde.*)

VRCHNÍ: Kdyby tu nějaký vůbec ještě byl, tak bych ho musel znát já první! (*Odejde.*)

FLORINDO: Tak pochlub se! Jak se dostala podobizna a papíry z kufru do kufru a proč jste se s tím druhým rošťákem smluvili, že nás doženete až k zoufalství?

TRUFFALDINO (*dělá na všechny strany znamení, aby ho nechali mluvit; k oběma*): Moment! (*K FLORINDOVI, kterého táhne od*

BEATRICE.) Když dovolíte, na slovíčko mezi čtyřma očima... (*K BEATRICI, aby ji dostal od FLORINDA.*) Hned vám to všechno vyložím. (*K FLORINDOVI.*) Abyste tomu rozuměl, já jsem v tom dočista nevinně. Všechno má na svědomí Amidore, sluha tadyhleté dámy. (*Opatrně ukazuje na BEATRICI.*) Pomíchal to všechno dohromady, dal věci z jednoho kufru do druhého a já jsem o tom neměl ani zdání. A pak mě, chudák, prosil, abych nic neříkal, aby ho jeho paní nevyhnala ze služby, a mně to mohlo srdce utrhnout, víte, já bych se nechal pro kamaráda třeba rozkrájet, tak jsem si vymyslel to všechno okolo, abych to zase spravil. V životě by mě bylo nenapadlo, že je to vaše podobizna a že si to vezmete tak k srdci, když vám řeknu, že ten dřívější majitel obrázku už umřel. Tak teď jsem vám vysypal, jak se věci mají, a na to můžete vzít jed, protože já jsem seriózní člověk a oddaný sluha, věrný až do hrobu tmavého!

BEATRICE (*k sobě*): Ten zas nadělá tajností! To jsem zvědavá, s čím mi přijde!

FLORINDO (*k TRUFFALDINOVI*): Ten dopis ráno jsi tedy nesl z pošty sluhovi slečny Beatrice?

TRUFFALDINO (*k FLORINDOVI*): Právě tomu Amidorovi.

FLORINDO (*k TRUFFALDINOVI*): Tak pročs mi neřek rovnou, co v tom vězí, kdyžs viděl, jak mi na tom záleží?

TRUFFALDINO (*k FLORINDOVI*): On mě prosil, abych nikomu nic neříkal.

FLORINDO (*k TRUFFALDINOVI*): Kdo?

TRUFFALDINO (*k FLORINDOVI*): Amidore.

FLORINDO (*k TRUFFALDINOVI*): A proč jsi neposlechl svého pána?

TRUFFALDINO (*k FLORINDOVI*): Pro lásku k Amidorovi.

FLORINDO: Zasloužili byste pár pořádných pohlavků – ty a ten tvůj Amidor taky.

TRUFFALDINO (*k sobě*): To máte praš' jako uhod': Amidore, nebo já.

BEATRICE: Už jste skončili ten nekonečný výslech?

FLORINDO: Ten mi tu říká věci –!

TRUFFALDINO (*k FLORINDOVI*): Proboha, pane, jen mi nezkoupejte chudáka Amidora! Když chcete, tak mě třeba zabte, jenom jeho mi nepřiveďte do neštěstí!

FLORINDO (*k TRUFFALDINOVI*): Záleží ti tak na tom tvém Amidorovi?

TRUFFALDINO (*k FLORINDOVI*): Jako na rodném bratru. Promluvím si teď se slečnou a řeknu jí, že jsem to poplet všechno já. Ať si mi vynadá, ať si mě třebas přetrhne vejpůl, jen když zachráním Amidora. (*Jde k BEATRICI.*)

FLORINDO (*k sobě*): Tomu se přece říká charakter!

TRUFFALDINO (*k BEATRICI*): Tak už jsem tady.

BEATRICE (*k TRUFFALDINOVI*): Jaképak to zas vedl s panem Florindem disputace?

TRUFFALDINO (*k BEATRICI*): Abyste rozuměla – ten pán má sluha a ten se jmenuje Amidore. Většího mamlasa jsem jakživ neviděl. Poplet ty všechny vaše věci dohromady, a protože měl, pytel jeden neštěstí, strach, že ho pán vyžene, vymyslel jsem si tu výmluvu s papíry, s nebožtíkem dřívějším pánem atakdale atakdale. A teď jsem musel panu Florindovi říct, že je to všechno moje vina.

BEATRICE (*k TRUFFALDINOVI*): Proč tedy na sebe bereš něco, zač nemůžeš?

TRUFFALDINO (*k BEATRICI*): Z lásky k Amidorovi.

FLORINDO (*k sobě*): Trvá to nějak dlouho.

TRUFFALDINO (*k BEATRICI*): Prosím vás pro lásku boží, jenom ho neprozrad'te!

BEATRICE (*k TRUFFALDINOVI*): Koho?

TRUFFALDINO (*k BEATRICI*): Amidora.

BEATRICE (*k TRUFFALDINOVI*): Amidore stojí za osmnáct a ty bez dvou za dvacet!

TRUFFALDINO (*k sobě*): Vždyť je to taky jedno numero!

FLORINDO: Nebudem už dál pátrat, Beatrice. Naši sluhové to neudělali ze zlé vůle. Zasloužili by oba potrestat – ale konec vše napravil, a tak jim to odpust'me.

BEATRICE: Máš pravdu, ale ten tvůj sluha –

TRUFFALDINO (*tiše k ní*): Ježíšmarjá, jen Amidora nejmenujte!

BEATRICE (*k FLORINDOVI*): Musím teď k panu Pantaloni Agni-
vorlovi. Nechtěl bys mě tam doprovodit?

FLORINDO: Velmi rád, ale čekám jednoho směnárníka. Když si to
přeješ, přijdu za tebou později.

BEATRICE: Dobrá, půjdu napřed. A počkám na tebe u pana Agni-
vorla, dokud nepřiđeš.

FLORINDO: Počkej – já nevím, kde bydlí.

TRUFFALDINO: Já to vím, pane, půjdu s vámi.

BEATRICE: Výborně! Půjdu se zatím převléci.

TRUFFALDINO (*k BEATRICI*): Hned vám přijdu posloužit.

BEATRICE: Ach, můj Florindo, kdybys věděl, co strachu jsem pro
tebe zkusila! (*Odejde.*)

Scéna 10

FLORINDO a TRUFFALDINO.

FLORINDO (*za ní*): A já zas pro tebe!

TRUFFALDINO: Povídám, pane, Amidore tu není a slečně Beatrici nemá
kdo pomoci do šatů. Dovolíte, abych jí posloužil místo něho?

FLORINDO: Máš pravdu, jdi! A pozorně jí posluž! Uděláš mi tím velkou radost.

TRUFFALDINO (*k sobě*): To je mi přece sloveso! No? Kampak s tou flintou na nás! Vypálil jsem jim přece rybník!

Scéna 11

FLORINDO, pak BEATRICE a TRUFFALDINO.

FLORINDO: Ohromné věci se to dneska sběhly! Pláč, nářek zoufalství – a nakonec vysvětlení a radost. Od pláče k smíchu je pěkný kousek cesty a najednou všechny mrzutosti zůstanou za vámi. Od radosti k žalosti je to stokrát horší.

BEATRICE (*vejde*): Tady jsem – připravena na cestu.

FLORINDO: Kdy už to přestrojení svlékneš!

BEATRICE: Nesluší mi snad?

FLORINDO: Raději bych tě zas viděl v sukni a v živůtku. Nač schovávat tvou krásu v těchhle hadrech!

BEATRICE: Počkám na tebe u pana Pantalona. Ať tě tam Truffaldino dovede!

FLORINDO: Chvilí se ještě zdržím – a když můj směnárník nepřijde, však si mě najde jindy.

BEATRICE: Přijď brzy – dokaž mi, jak mě máš rád! Láska se přece nedá zdržet ničím! (*Chce odejít.*)

TRUFFALDINO (*k BEATRICI*): Poroučíte, abych tu počkal a posloužil tomu pánovi?

BEATRICE (*k TRUFFALDINOVI*): Tak, doprovod' ho k panu Agnivorlovi.

TRUFFALDINO (*k BEATRICI*): Posloužím mu zatím, když Amidore pořád nejde.

BEATRICE (*k TRUFFALDINOVI*): Posluž – uděláš mi tím velkou radost, (*K sobě.*) Vždyť ho miluji víc, než sebe samu! (*Odejde.*)

Scéna 12

FLORINDO a TRUFFALDINO.

TRUFFALDINO: Tak! A nikde nikdo! Pán se potřebuje obléct, pán potřebuje jít a nikde nikdo!

FLORINDO: O kom to mluvíš?

TRUFFALDINO: O Amidorovi. Mám ho rád, je to můj kamarád, ale je to nekňuba. To já jsem, pane, sluha, že vydám za dva!

FLORINDO: Pojď mě obléknout! Snad ten můj směnárník zatím přijde.

TRUFFALDINO: Slyšel jsem, pane, že chcete jít k panu Pantaloni Agnivorlovi.

FLORINDO: Nu a? Co s tím chceš?

TRUFFALDINO: Kdybyste byl od té lásky a ztratil pro mne slovo...

FLORINDO: Proč ne? Ty si to přece zasloužíš.

TRUFFALDINO: No jestli! Když tu někdo něco zvrzal, tak to byl vždycky Amidore a ne já.

FLORINDO: Ale kde je ten zatracený Amidore? Cožpak se neukáže jaktěživ?

TRUFFALDINO: Vždyť on přijde, rošťák! Tak abych to nezamluvil: Chtěl jsem vás o něco poprosit, pane.

FLORINDO: A očpak?

TRUFFALDINO: Víte – já chudák jsem se taky zamiloval.

FLORINDO: Ty? Zamiloval?

TRUFFALDINO: Už jsem v tom. A ta moje slouží u pana Agnivorla. Tak jsem si myslel, když tam jdete –

FLORINDO: Prosím tě, co s ní mám já co dělat?

TRUFFALDINO: Já přece neříkám, abyste mi s ní něco dělal! Ale tak si myslím, když jsem váš sluha, že byste moh požádat mým jménem pana Agnivorla o její ruku.

FLORINDO: Především záleží na tom, jestli chce taky ona tebe.

TRUFFALDINO: Ona? Jedině! Stačí, když promluvíte s panem Agnivorlem. Tak pro mne, prosím vás, udělejte taky něco.

FLORINDO: Proč ne. Ale prosím tě, jak ty uživíš ženu?

TRUFFALDINO: Budu dělat, co se dá. A spoléhám na Amidora.

FLORINDO: Spolehej radši trochu víc na zdravý rozum! (*Zajde do svého pokoje.*)

TRUFFALDINO: A i když snad pro tentokrát nemám rozum – já to už víckrát neudělám! (*Odejde za FLORINDEM.*)

Scéna 13

Pokoj v Pantalonově domě.

PANTALONE, DOKTOR, SILVÍNEK, KLÁRINKA, SMERALDINA.

PANTALONE: No tak, Klárinko, dej si přece říci! Vidíš, že toho pan Silvio lituje a že tě už odprosil. I když udělal nějakou tu chybu, udělal to jen z lásky k tobě. Já jsem mu všechny ty pitomosti odpustil, tak ty snad můžeš taky, ne?

SILVÍNEK: Změř trpělivě utrpení, které jsem utrpěl já, utrpením, které jsi utrpěla ty, Klárinko, a tím víc se přesvědčíš, že tě miluji, čím víc jsem já musil zuřit z přesvědčení, že tě ztratím. Nebe chce, abychom byli šťastni a proto se nesmíme obracet zády k jeho dobrotivosti. Neztříšňuj předsevzetím pomsty nejkrásnější den svého života!

DOKTOR: A já se připojuji také k prosbám svého synáčka. Slečno Klárinko, nejdražší snacho, odpusťte mu! Mnoho mu nechybělo a byl by se z toho zbláznil.

SMERALDINA: Prosím vás, slečinko, že si to tak berete? S námi nakonec žádný mužský nezachází v rukavičkách, jestli víc nebo míň, za to už si nic nekoupíte. Každý chce věrnost, že jí není rovno, jak mu něco přeletí přes nos, otravuje, že jemu není rovno a nejradši by nám zakroutili krkem. Někoho si vzít musíte, ať už je to ten nebo ten. Tak vám řeknu, jak se to říká, když jdou k člověku se svátostí: musíme tam jednou všichni, tak ať už to má člověk odbyto!

PANTALONE: Slyšíš to? Smeraldina povídá, že je manželství svátost. Tak se na to nemusíš koukat, jako kdyby to bylo učiněné peklo. (*K DOKTOROVI.*) Musíme jí napravit hlavu!

DOKTOR: Ani svátost, ani peklo. Manželství je sladkost. Bonbonek, pokrouťka, cukroví.

SILVÍNEK: Klárinko, cožpak ti nepřejde přes rty ani slovíčko? Já vím, že si od tebe zasloužím trest, ale probůh, trestej mě svými slovy a ne svým mlčením! (*Klekne.*) Tady jsem u tvých nohou. Měj se mnou přece soustrast!

KLÁRINKA (*vzdychne; k SILVÍNKOVI*): Rabiáte!

PANTALONE (*k DOKTOROVI*): Slyšíte? Vzdychna! To je dobré znamení.

DOKTOR (*tiše k SILVÍNKOVI*): Musíš rekurovat!

SMERALDINA (*k sobě*): Když ženská vzdychne, je to, jako když se na časy blýskne: pak přijde hromobití!

SILVÍNEK: Kdybych věděl, že bych mohl před tvýma očima smýt svou domnělou krutost vlastní krví, vycedil bych ji rád do poslední kapky. Ale – ach, Bože! – spokoj se místo krve srdce mého těmihle mými slzami! – (*Pláče.*)

PANTALONE (*k sobě*): Tak na ni!

KLÁRINKA (*jako předtím, trochu mírněji*): Necito!

DOKTOR (*k PANTALONOVÍ*): Půjde to na smír.

PANTALONE (*k SILVÍNKOVÍ, zvedá ho*): No tak už vstaňte! (*Vezme ho za ruku.*) Pojd'te! (*Vezme KLÁRINKU za ruku.*) A ty taky, milostslečno! (*Spojí jim ruce.*) Co se stalo, to se stalo, podejte si ruce, neplačte mi tu, smiřte se a dejte už pokoj! Pámbu vám požehnej!

DOKTOR: Už je to hotovo!

SMERALDINA: Hotovo! Hotovo!

SILVÍNEK (*drží ji za ruku*): Promiň, drahoušku Klárinko!

KLÁRINKA: Nevděčníku!

SILVÍNEK: Miláčku!

KLÁRINKA: Surovče!

SILVÍNEK: Má lásko!

KLÁRINKA: Nelido!

SILVÍNEK: Srdíčko moje!

KLÁRINKA (*vzdychne*): Ach!

PANTALONE (*k sobě*): Už to jde.

SILVÍNEK: Odpusť mi, pro všechno na světě!

KLÁRINKA (*vzdychne*): Vždyť jsem ti to už odpustila.

PANTALONE (*k sobě*): No, a je to!

DOKTOR: Jsi uznán nevinným, Silvio, jednohlasně osvobozen.

SMERALDINA: Už to má odbyto, teď ještě svátost!

Scéna 14

BRIGHELLA a předešlí.

BRIGHELLA (*vejde*): Když dovolíte – smím vstoupit?

PANTALONE: Jen dál, jen dál, sousede Brighello! Vy jste mi nadrobil pěknou polívku! Proč jste mě přesvědčoval, že je to pan Frederico?

BRIGHELLA: Ale pane sousede, kdopak by se nesplet? Ti dva si byli podobní jako vejce vejci. Při tom přestrojení bych byl dal hlavu na to, že je to on!

PANTALONE: Nechme to, už je po tom. Co jste nám přinesl?

BRIGHELLA: Slečna Beatrice je tu a chtěla by vás navštívit.

PANTALONE: Jen ať jde dál. Bude mi potěšením.

KLÁRINKA: Chudák slečna Beatrice! Snad se jí něco nepříhodilo?

SILVÍNEK: A ty ji ještě lituješ?

KLÁRINKA: Lituju, a moc!

SILVÍNEK: A mne ne?

KLÁRINKA: Rabiáte!

PANTALONE (*k DOKTOROVI*): Vidíte, jak spolu cvrlikají?

DOKTOR (*k PANTALONOVI*): Můj syn se v tom nějak vyzná!

PANTALONE: A moje holka, chuděra, má opravdu dobré srdce.

SMERALDINA: Dovedou v tom prostě oba chodit.

Scéna 15

BEATRICE a předešlí.

BEATRICE: Pánové, přišla jsem se omluvit a požádat vás za prominutí, jestli jsem vám způsobila mrzutosti...

KLÁRINKA (*obejme ji*): To nic, má drahá, jen pojd'te!

SILVÍNEK (*vyjádří svůj nesouhlas nad tím objetím*): Hm!

BEATRICE (*k SILVÍNKOVI*): Ale? Ani děvče nesmím políbit?

SILVÍNEK (*k sobě*): Ty mužské šaty se mi pořád nelíbí!

PANTALONE: Řeknu vám, slečno Beatrice, na ženskou a dokonce na děvče máte zatracenou kuráž.

DOKTOR (*k BEATRICI*): A trochu mnoho vtipu, milá slečno.

BEATRICE: Láska nás dovede naučit všemu.

PANTALONE: Už prý jste našla svého ženicha. Slyšel jsem už o tom.

BEATRICE: Díky Bohu se splnilo mé přání.

DOKTOR (*k BEATRICI*): Máte to pěkné móresy!

BEATRICE (*k DOKTOROVI*): Vy si s tím hlavu lámat nemusíte!

SILVÍNEK: Nechte, tatínku, každého, ať se zařídí po svém. A neplette se mu do toho. Já mám dnes radost a chtěl bych, aby se

radoval celý svět. A když je tu na cestě ještě jedna svatba, tak ať to vyřídíme najednou!

SMERALDINA (*k SILVÍNKOVI*): A kdepak je, mladý pane, moje svatba?

SILVÍNEK: A s kým?

SMERALDINA: S prvním, kdo přijde.

SILVÍNEK: Tak si ho najdi, já jsem připraven.

KLÁRINKA: Silvítku! K čemu?

SILVÍNEK: Dát jí svatební dárek.

KLÁRINKA: Tady tě není zapotřebí!

SMERALDINA (*k sobě*): Bojí se, aby jí ho někdo neukous. Strč si ho teda pod hrnec!

Scéna 16

TRUFFALDINO a předešlí.

TRUFFALDINO (*vejde*): Nejuctivější služebník, panstvo.

BEATRICE (*k TRUFFALDINOVÍ*): Kde je pan Florindo?

TRUFFALDINO: Venku a chtěl by jít dál, když dovolíte.

BEATRICE: Dovolíte, pane Agnivorla, aby přišel pan Florindo Aretusi?

PANTALONE (*k BEATRICI*): To je váš přítel?

BEATRICE: Můj snoubenec.

PANTALONE: Ovšem, že prosím –

BEATRICE (*k TRUFFALDINOVI*): Jdi, přived' ho!

TRUFFALDINO (*k SMERALDINĚ*): Služebník, slečinko!

SMERALDINA (*k TRUFFALDINOVI*): Pozdrav tě!

TRUFFALDINO (*k SMERALDINĚ*): Tak poslední slovo.

SMERALDINA (*k TRUFFALDINOVI*): A o čem?

TRUFFALDINO (*naznačuje navlékání prstenu*): Jestli chceš –

SMERALDINA (*k TRUFFALDINOVI*): Proč ne?

TRUFFALDINO (*k SMERALDINĚ*): Tak teď to skončujem. (*Odejde.*)

SMERALDINA (*ke KLÁRINCE*): Slečinko, když pánové dovolí, mohla bych vám něco říct?

KLÁRINKA (*jde s ní stranou*): Copak chceš?

SMERALDINA (*ke KLÁRINCE*): Podívejte se, slečno, já jsem chudá holka a taky bych ráda přišla pod čepec. A tady ten sluha sleč-

ny Beatrice by mě chtěl. Kdybyste byla tak hodná a promluvila jste s jeho paní, aby si mě směl vzít, udělala byste mi moc velkou radost.

KLÁRINKA: Spolehni se, Smeraldino, ráda. Jak budu mít příležitost promluvit si se slečnou Beatricí, hned to udělám. (*Jde zas k ostatním.*)

PANTALONE (*ke KLÁRINCE*): Jaké to jsou zas tajnosti?

KLÁRINKA: Nic, chtěla mi jen něco říct.

SILVÍNEK (*ke KLÁRINCE*): A já to můžu vědět?

KLÁRINKA: Zbytečně jsi moc zvědavý! A pak se o nás ženských říká –

Scéna poslední

FLORINDO, TRUFFALDINO a předešlí.

FLORINDO: Váš služebník, pánové. (*Všichni zdraví; k PANTALONOVÍ.*)
Vy račte být pán domu?

PANTALONE: K službám.

FLORINDO: Dovolte, abych vám složil svou poklonu. Slečna Beatrice mi dodala odvahy. A doufám, že už víte, jaký osud nás tu svedl.

PANTALONE: Velmi mě těší, že vás poznávám, služebník. A gratuluji k vašemu štěstí.

FLORINDO: Slečna Beatrice mi slíbila svou ruku a neurazí-li vás to – buďte nám starosvatem!

PANTALONE: Co můžeš udělat dnes, neodkládej na zítra. Dejte sem ruce!

FLORINDO: Jsem připraven, slečno Beatrice.

BEATRICE: Tady je moje ruka, pane Florindo.

SMERALDINA (*k sobě*): Dlouho se prosit zrovna nedají!

PANTALONE: Účty si srovnáme až potom. Vy si dejte do pořádku svoje a my se už nějak dopočítáme.

KLÁRINKA: Budte hodně šťastna, má drahá.

BEATRICE: A vy zrovna tak.

SILVÍNEK (*k FLORINDOVI*): My už o sobě víme, pane, že?

FLORINDO: Myslím, že víme. Vy jste ten pán, co se mohl utlouct po soubojích, vidíte?

SILVÍNEK: To jsem na neštěstí byl. A tuhleten soupeř mě dočista odzbrojil a málem zabil. (*Ukazuje BEATRICI.*)

BEATRICE (*k SILVÍNKOVI*): Můžete říct, kdo vám daroval život?

SILVÍNEK: Pravdaže!

KLÁRINKA (*k SILVÍNKOVI*): To bylo přece kvůli mně!

SILVÍNEK: To víš, miláčku.

PANTALONE: Všechno je v pořádku, všechno jaksepatří.

TRUFFALDINO: To nejlepší přijde až nakonec.

PANTALONE: Copak?

TRUFFALDINO (*táhne FLORINDA stranou*): Když dovolíte, pane, slovíčko –

FLORINDO (*k TRUFFALDINOVI*): Copak chceš?

TRUFFALDINO (*k FLORINDOVI*): Vzpomínáte, co jste mi slíbil?

FLORINDO (*k TRUFFALDINOVI*): Copak? Už nevím.

TRUFFALDINO (*k FLORINDOVI*): Že mi řeknete panu Agnivorlovi o Smeraldinu.

FLORINDO (*k TRUFFALDINOVI*): Máš pravdu, vzpomínám si. Hned to udělám.

TRUFFALDINO (*k FLORINDOVI*): To víte, člověk by to na světě rád dotáh aspoň někam.

FLORINDO: Pane Agnivorla, vidím vás dneska sice po prvé, sotvaže jsme se seznámili. A přece vás musím prosit, abyste mi prokázal laskavost.

PANTALONE: Jak račte, s radostí! Všechno, čím můžu sloužit.

FLORINDO: Můj sluha by si rád vzal vaši služebnou. Bylo by vám velmi zatěžko, kdybyste mu vyhověl?

SMERALDINA (*k sobě*): Tak vida, teď mě chce ještě jeden! Ke všem čertům, kdo to zase je? Kdybych ho aspoň znala!

PANTALONE: Já jsem s tím docela svolný. (*K SMERALDINĚ.*) A co ty, slečinko?

SMERALDINA: Kdybych věděla, že nepohorším –

PANTALONE (*k FLORINDOVI*): Co je to za člověka, ten váš sluha?

FLORINDO: Za tu krátkou dobu, co je u mne, mohu říct, že je to spolehlivý a schopný člověk.

KLÁRINKA: Ale pane Florindo, vy jste mě předběhl! Měla jsem smluvit svatbu své služebné se sluhou slečny Beatrice. Vy chcete Smeraldinu pro toho svého. Teď už nemám, co bych k tomu řekla.

FLORINDO: Ach, ne, ne, když jste se zavázala, já vám ustoupím. Máte úplnou volnost.

KLÁRINKA: Ne, to nejde, nikdy nepřipustím, aby dostala má žádost přednost před vaší. Přiznám se, neslíbila jsem nic určitého. Prosím, jen se ucházejte dál.

FLORINDO: Vy to děláte jen ze zdvořilosti. Pane Agnivorlo, berte věci, jako kdybych byl vůbec nic neřekl. Nepromluvíme už ani slovo přímluvy za svého sluhu. Není naprosto nutné, aby se ženil.

TRUFFALDINO (*k sobě*): Vy byste to zvedli! Budou si dělat komplimenty a já zůstanu na ocet!

SMERALDINA (*k sobě*): Nakonec mě ještě připraví o oba ženichy!

PANTALONE: Tak honem, vyřid'te si to! Chudák holka se chce vdávat, tak jednomu nebo druhému ji dát musím.

FLORINDO: Tomu mému ne. Nemohu slečně Klárince dělat potíže.

KLÁRINKA: A tomu mému teprv ne. Pan Florindo už dostal slovo.

TRUFFALDINO: Tak podívejte, páni, já vás srovnám. Pane Florindo – žádal jste o Smeraldinu pro svého sluhu?

FLORINDO: Žádal. Neslyšels to na vlastní uši?

TRUFFALDINO: A vy, slečno Klárinko, neslábila jste Smeraldinu sluhovi slečny Beatrice?

KLÁRINKA: Ovšemže, o to jsem měla požádat.

TRUFFALDINO: Tak dobře, Smeraldino, dej sem ruku a hotovo!

PANTALONE (*k TRUFFALDINOVI*): Jakým právem chceš, aby dala ruku tobě?

TRUFFALDINO: Protože já jsem sluha pana Florinda a slečny Beatrice jak by smet.

FLORINDO: Cože?

BEATRICE: Co to povídáš?

TRUFFALDINO: Jen klid, jen klid. Pane Florindo, kdo vás prosil, abyste se u pana Agnivorla ucházel pro něho o Smeraldinu?

FLORINDO: Tys mě přece o to prosil.

TRUFFALDINO: A vy, slečno Klárinko, komu jste chtěla Smeraldinu dát?

KLÁRINKA: Tobě.

TRUFFALDINO: Ergo kladívko – Smeraldina je moje.

FLORINDO: Ale kde je tvůj sluha, Beatrice?

BEATRICE: Tady. Cožpak to není Truffaldino?

FLORINDO: Truffaldino je můj sluha!

BEATRICE: Ty nemáš Amidora?

FLORINDO: Já? Ty máš přece Amidora.

TRUFFALDINO dělá tisíc a jedno omluvné gesto na všechny strany.

FLORINDO: Rošťáku!

BEATRICE: Šibeničníku!

FLORINDO: Ty jsi sloužil zároveň dvěma pánům?

TRUFFALDINO: Dovolil jsem si být tak smělý, pane. Hup jsem do toho po hlavě, ani jsem si to nerozmýšlel. Ale chtěl jsem to zkusit! Dlouho to sice netrvalo, ale přesto mi patří sláva, že nikdo nepřišel ani na tohle, dokud jsem to z lásky k svému děvčeti neprozradil sám. Svedl jsem kousek k pohledání a sem tam jsem se při tom říz. A doufám, už pro ten báječný nápad, že mi panstvo s veškerou úctou promine.

Opona.

Konec.

Doslov překladatele

Klasická italská *commedie dell'arte* platí u nás již dlouhá léta za vzor divadla oproštěného vší reality, praktického účelu a dosahu, za sám výlupek artismu a formalismu. V tom se shodují jak kritici, tak zapřisáhlí (u nás ovšem již jen pokoutní) vyznavači formalismu. Pokud mají na mysli to, co bylo u nás a ostatně v celé Evropě vydáváno za *commedii dell'arte* či aspoň za její styl, mají nesporně pravdu. Pokud by měli na mysli *skutečnou* *commedii dell'arte* – pak ovšem není většího omylu a neporozumění v dějinách divadla. Za dnešní své představy o *commedii dell'arte* děkujeme totiž (krom některých důsledků historického vývoje toho divadelního žánru) francouzské dekadenci z druhé poloviny minulého století, čítajíc v to Laforguova „Blázna z měsíce“ i Verlainův obraz „Ubohého Leliana“, jsme v nich poplatní obrazům mladého Picassa a pozdějšímu futurismu (včetně našeho Josefa Čapka jisté doby a včetně ovšem počátků bratří Čapků v módní „Lásky hře osudné“), Blokovi „Balagančiku“, Meiercholdovi a Tairovovi z let plné slávy „avantgardismu“, u nás poetismu. Jinými slovy: Pro jednostranně zkreslený názor, který si o velké kapitole divadelní minulosti udělala kultura z let stupňujících se krizí buržoazního světa, nejsme s to vidět tuto část kulturního dědictví správně a vyrovnat se s ní. A nejde tu jen o *commedii dell'arte* (která ovšem sama pro naše repertoární dědictví nemá valného významu: texty nejsou dochovány, a tak představení zemřela se svými herci téměř beze zbytku); nejde tu jen o správné pojetí některých Goldoniho her, z nichž „Sluha dvou pánů“ je nejznámější a nejvýznamnější; o správné pojetí tvorby Gozziho (cituji alespoň „Turandot“) a části děl Molièrových. Jde tu o správný poměr k celému velkému druhu divadla, jehož vývoj přesahuje dnes již dvě tisícovky let: jde o celou komedii *typů*.

U starších italských autorů čteme pro *commedii dell'arte* ještě jedno označení, užívané téměř souběžně s prvním: komedie atellánská. Italští komedianti a jejich obecenstvo znali velmi dobře svůj rodokmen, který se táhl až do divadelního pravěku, k zemědělským slavnostem a průvodům symbolických masek na počest božstev úrody, k slavnostem, jež spolu s divadlem přežily nepřízeň křesťanství a staly se pak i jedním z otců karnevalu. Potulní minstrelové, bratři minnesängrů, truvérů a trubadůrů, bratři kejklířů, šumařů, medvědářů a ostatních kočujících profesí, dochovali svým renesančním vnukům odkaz starořímských dědů: umění divadla – a divadla po výtce hereckého, hraného větším dílem spatra. Dochovali jim i dědictví čtyř základních lidských typů, jejichž povahové vlastnosti i vzhled až po kostým a masku jsou pevně určeny tradicí a umožňují herci vytvářet postavu, její situace a akce jen na základě stručné dějové osnovy: práskaný sluha, žrout, pozdější *dottore* i pozdější *Pantalone* jsou již v atelláně. Divadlo se naučilo už tehdy vytvářet z lidských existencí a vlastností, v té době příznačných, společenskou generalizaci divadelní postavy – zkratky, v níž jsou typické znaky lidí zhuštěny v nejhrubších, nejzákladnějších rysech do symbolu: *typu*.

Z dob, kdy byla atellána pěstována již literárně, je dochováno na dvě stě zlomků, povětšinou jednověšových, z nejrůznějších her, o nichž dnes můžeš stěžít říci, jak vypadaly a jaký měly smysl. Než s určitostí můžeme prohlásit, že tak zcela nevinné divadlo to nebylo a odvrát od skutečnosti do říše snových maškar už vůbec ne. Že se nesrovnávalo se ctí římského občana být hercem – to můžeme vysvětlit prestižními společenskými ohledy. Nevysvětlíme však jimi cenzurní římskou praxi: římský občan nesměl být postavou komedie, tím spíš, že komedie byla zprvu umění především *lidové*, a atellána zvlášť. Otcové města i impéria nemohli potřebovat, aby byli viděni na jevišti v situacích zlehčujících kritikou, která bezpochyby dosti oprávněně padla na jejich míru. Místa, pro jejichž

obyvatelstvo šmahem platilo právo římského občanství, nesměla být dějištěm jakýchkoli komedií – a to pravidlo bylo důsledně uchováváno a rozšiřovalo svou působnost ruku v ruce s tím, jak se rozšiřovalo právo římského občanství z jeho původních nositelů, obyvatelů Říma samého, na další a další oblasti impéria. Toto pravidlo doslova vymýtilo komedii s římskými náměty, sotva že se trochu začala vyvíjet. A atelláně zachránila význačné postavení a masovou oblíbenost pravděpodobně především shoda historických okolností: v době, kdy bylo římské právo rozšířeno na všechny Italky, přestala už Atella právně existovat; a zábava na účet pomyslné obce, obdoby našeho Kocourkova, byla přípustná, i když ve skutečnosti rány padaly jinam, než kam byly zdánlivě mířeny.

A to je tradice společenské kritiky, kterou si komedie tohoto druhu zachovala povždy, až do let svého pozdního dědice Offenbacha, až po jeho vymaškařené starověké hrdiny a pánybohy. To je tradice, z níž rostli přímí dědicové starých mimů, herci středověkých francouzských frašek, stejně tak jako herci commedií dell'arte.

Commedie dell'arte je dosud běžně chápána především jako komedie maškar, volná hra fantazie a nezávazných symbolů. Skutečná commedie dell'arte však nebyla hrou kosmopolitních masek, nýbrž komedií národních typů. Její maškary, kostýmy a masky postav jsou ovšem symboly, nikoli však symboly nezávazné. Jejich oděv měl velmi reálný původ a velmi konkrétní smysl – smysl, který byl obecnstvu velmi dobře znám. Carlo Goldoni o tom podává ve čtyřadvacáté kapitole druhé knihy svých „Pamětí“ velmi poučné svědectví:

Pantalone je vždycky Benátčan a obchodník, neboť Benátky byly celou svou historií nejcharakterističtější obchodním městem Itálie. Jeho šat je benátský kroj – pantalonovská čepice se nosila v Benátkách ještě za Goldoniho doby – a celý oděv platil za oděv původních obyvatel jaderské laguny. Dottore je z Bologne,

staroslavného univerzitního sídla a oděn v talár – uniformu svého stavu. Arlecchino (jehož variantou, jaksi hrubšího těsta, je Truffaldino) a Brighella (ve Francii pak Scapino) jsou původem vesničané z Bergama, známého jako jeden z nejchudších severoitalských krajů: bída je donutila odejít z rodných horských údolí a dát se do služby. Mazanější Brighella se drží panské služby, i jeho kostým je v podstatě lokajská livrej. Dovede plavat s proudem, vyzná se v tlačenci, není mu cizí ani nějaká ta intrika, již prospěje své kapse na účet své méně duchem nadané vrchnosti, a odejde-li ze služby, volí si zaměstnání, v němž si přijde na své i jeho labužnictví, i jeho smysl pro situace, ve kterých uctivě vyhovíš těm druhým a přece je napálíš: stává se hostinským. Prostomyslnější Arlecchino či Truffaldino má mnohem míň ustláno na růžích. Na lichometníka v něm zbylo příliš selské náтуры, protlouká se jako sluha od pána k pánovi a bere zavděk i zaměstnáním nosiče. Žije z ruky do úst (toho trápení při zdravém kachním žaludku – tom jediném, co si odnesl z domova!) a jeho šat, pozdější domino, není ve skutečnosti nic jiného než hadry chudáka, jedna záplata na druhé a sešívány z cárů. I jeho černá maska je odkaz jeho horské vesnice – je tak opálený od sluníčka. Říkají mu též Zanni – což, přeloženo do češtiny, znamená prostě Honza. Odmyslíme-li si rozdíly jižního temperamentu, nemá tento starší bratr Švejkův tak daleko do Honzy našeho lidového podání: má prostě jinou, přirozenější a prostší logiku než ti „lepší“, proto ho mají za hlupáka. A má trpce vyslouženou zkušenost: před panstvem je lepší dělat osla, chceš-li si o něm dál myslet své a přece s ním vyjít, chceš-li se bavit na jeho účet a chceš-li se na jeho účet uživit. Arlecchinův či Truffaldinův vtip nakonec stejně přemistruje panský nevtip jeho mistrů.¹

---

1 Pantalone, Dottore, Brighella a Truffaldino byly čtyři hlavní postavy komedie, k nim narostla brzy celá kolekce dalších: Capitano (ve Francii Scaramouche) – dědictví panských válek a žoldnéřského stavu, Arlecchinova partnerka různých jmen, označovaná obecně jako služtička (servetta – pozdější

Jako u nás Honza je miláčkem tohoto divadla ten, kterému se chtěli jenom smát: Arlecchino-Truffaldino, střed a vládce commedie dell'arte po staletí, ten, který nakonec drží všechny její nitky v rukou. Commedie dell'arte je divadlo po výtce lidové a je i výrazem lidové společenské kritiky. Pantalone je téměř ztělesněním Benátek, snad nejdivadelnějšího italského města: obchodník, ne sic z finančních aristokratů a vládců „královny moří“, přece však člověk se svým jistým jménem a jistým postavením. To ho však ani zdaleka neušetří kritiky, často víc než dost jedovaté. A tím spíš ovšem lidový vtíp vysloví svůj téměř odvěký soud nad papírovým intelektuálem, dottorem, kterému přísluší podle společenského žebříčku uznané společnosti té doby právě v moudrosti postavení nad jiné význačné: dottore je prostě citátový hlupák, jehož učenectví je dobré leda na to, aby vše k nerozpletení sešmodrhalo a zkazilo a bylo zdrojem vši velebnosti jen svému nositeli, stíženému naprostým nedostatkem autokritiky. Taková je commedie dell'arte, když se jí chápe Giordano Bruno, aby ve svém „Svícnaři“ napsal mezi dialogy společensky kritické komedie i věty, jež se mu později staly osudnými před inkvizičním soudem nejsvětější Církve. Takovou ji nachází Molière i po něm Carlo Goldoni.

Typy commedie dell'arte byly odrazem určité konkrétní společenské situace. Byly odrazem onoho ohromného nástupu mladého tehdy a průbojného měšťanstva, jeho hospodářské síly a obchodní zdatnosti, odrazem růstu měst v Itálii, centrále tehdejšího obchodu, soustředěného k Středozemnímu moři: i ony byly dětmi renesance. Ale dějinný vývoj šel dále od těchto prvních mohutných a silných průbojů, šel dále do hloubky i do šířky a staré typy komických postav přestávaly odpovídat nové společenské situaci; vývojem doznaly

---

subretta) a někdy zamilovaně holubička (Colombina), a milenci. Připomeňme však rovnou, že sentimentální milenci, tak zpopulárněli v srdcervoucí podobě „Komediantů“ Leoncavallových, patří ve staré komedii do druhé garnitury rolí a *nikdy* to nejsou sluhovské role.

ovšem i ony proměn, byly však v divadelní tradici kanonizovány až příliš pevně, než aby se mohly proměnit v nové typy, zcela přiměřené novým poměrům – a přece zůstat samy sebou. Měšťanstvo, zprvu omezená užší část společnosti, postupně opanovává společnost celou a ruku v ruce s tím rozrůstáním se měšťanstvo i samo vnitřně diferencuje. Divadlo nové doby si žádalo nových typů, ztělesňujících lidi, vyrůstající za nové společenské situace – ale nebylo již možné, aby vznikli komičtí hrdinové téhož rázu, jako byly postavy *commedie dell'arte*: Pantalone, dottore, Brighella i Arlecchino byly stálé statické typy, spojovaly v sobě lidské vlastnosti v charakterové zkratce, ne však lidskou psychologii, procházely ze situace do situace nezměněny, dějové zvraty neměnily jejich povahu, nedávaly jim růst a přetvářet se. V tom s sebou nesly typy *commedie dell'arte* po celý svůj staletý život dědictví, které jim dal kdysi v kolébce do vínku středověk a divadlo středověku: jako postavy středověkých alegorií a her o mučednících i svatých byly viděny neproměnně, dány jednou pro vždy – prostě metafyzicky. Komediantství herců jim dovedlo vdechnout život, temperamentní krev a maso, ale nemohlo nakonec překonat tu základní skutečnost, že jejich kostra je schéma. A tu zasáhly důsledky renesance a jejího duchovního díla i *commedii dell'arte*, která byla sama jedním z výtvorů renesanční kultury. Když vývoj hospodářství přivedl feudální svět a jeho hospodářský i společenský řád do krizí, když tyto krize v duchovní oblasti, církevním a již i jen církevnickém křesťanství, ideové nadstavbě feudalismu, vyvolaly odraz stejných krizí v podobě hádání o články víry a v podobě náboženské mystiky, dochází s nástupem nové třídy, mladé, plné života, a proto realistické, k zvratu i v duchovní oblasti: od víry k rozumu, od mlžného dumání o věcech božských k plnému žití skutečnosti, věcí lidských a nejlidštějších. V lidech se rodí nové, pozemské a lidské vidění světa a člověka a všechno umění se vydává rychlým, avšak pevným a neúchylným krokem tou cestou, po níž dospěl největší dědic renesance, William Shakespeare, až

k dodnes nepřekonatelným vrcholům dramatického ztělesňování člověka a lidských dějů: ne nevysvětlitelné okolnosti a dílo náhody, ne řízení nějakých pomyslných sil a mocností vně lidí, nýbrž lidé sami jsou strůjci všeho dění a svých osudů, proměňují je a jsou jimi proměňováni.

Význam *situace* v dramatu za těchto okolností nutně musí být stále více zastiňován důrazem na *charakter* postav. Umění se učí vidět člověka a události ve vývoji, dialekticky. A mění se – být to nebylo nikde teoreticky vyhlášeno – i sám obsah pojmu „typ“: dřív shrnoval jen obecné vlastnosti a znaky určitého druhu lidí. To však již teď nestačí: je třeba, aby dramatická postava byla krom toho také celým, životným a plným člověkem, aby měla vedle rysů obecně lidských i své individuální rysy. Rodí se typ již v našem dnešním slova smyslu – ztělesnění obecného v jedinečném, jak jsou dokladem toho již velké postavy Shakespearovy a Molièrovovy.

Tento vyšší vývojový úkol však již přesahoval možnosti *commedie dell'arte*: takový typ předpokládá individualizaci dramatické postavy, to znamená zrušení pevného kadlubu stálých postav, uzavřených do standardizovaných charakterů a masek. Musila se změnit komedie a musila se změnit i metoda její divadelní práce.²

---

2 *Commedie dell'arte* byla improvizované divadlo, herci měli sotva hrubou osnovu děje, promluvy a akce svých postav improvizovali na jevišti. To bylo umožněno právě standardizací postav, jejich stálým charakterem, chováním, obvyklými situacemi, kostýmem i mluvou (dialektem – u každé postavy jiným), které dávaly herecké improvizaci spolehlivou základnu a byly jí odrazovým můstkem. Hodně pravdy má Goldoni, když praví, že improvizovaný ráz komedie byl dílem nouze – vznikl z nedostatku literárních textů pro potřeby lidových komediantů. To však neznamená, že by produkce komediantů *dell'arte* byly nízké úrovně. Goldoni sám vyzdvihuje v „Pamětech“ kvality Arlecchina Sacchiho, pro něhož psal své komedie s ústředními postavami Arlecchina či Truffaldina: jeho improvizované projevy se opíraly o tvorbu nejvýznačnějších literárních komických autorů, básníků, řečníků i filozofů, dovedl do nich вплétat myšlenky Senekovy, Ciceronovy, Montaignovy atp.

Zvrat od „komedie masek“ ke komedii individualizovaných postav se dál různými cestami. Nejradiálněji v Německu, kde v polovině osmnáctého věku provádí Neuberová symbolické spálení Harlekýna, popření celé jeho předchozí vývojové linie, klestíc tak cestu pozdějšímu dílu Lessingovu a nástupu tzv. „občanského dramatu“. Plynulou organickou cestou proběhl ten vývoj století předtím ve Francii v Molièrově tvorbě: Molière zprvu přejímá klasické role *commedie dell'arte*, ponechává jim ještě jejich tradiční jména, ale již je individualizuje a povahově prohlubuje. Pak padne i poslední tradiční pouto, jména masek, individualizace postav je dovršena tím, že již nenesou ani svým vnějším označením jména typů, nýbrž jména přiměřenější lidem – jednotlivcům. Šablona je proměněna v charakter, divadelnímu vývoji otevřena volná cesta a komedie je plně schopna dávat ve svých postavách výraz těm lidským typům, které nachází kolem sebe v životě. Touž cestou dochází k přetvoření *commedie dell'arte* v komedii občanskou i v samé vlasti klasické komedie, Itálii a v jejím nejdivadelnějším městě té doby, Benátkách. V téže době, kdy provádí na severu Neuberová svou symbolickou popravu, stává se reformátorem italského divadla benátský advokát a později profesionální divadelní autor Carlo Goldoni, žák Molièrův. S tím rozdílem, že i po provedení své reformy, po prosazení „komedií bez masek“, dělá s tradicí divadla

---

Jakmile padá standardizace postav, tj. základ a opora hereckých improvizací, vzniká nutnost pevného textu. V barokním divadle se vy-tváří forma *comédie mixte* (ve Francii), kdy část textu je libreto, část již pevný dialog. V Itálii samé se Goldoni zprvu snaží prosadit závazné, pevně psané dialogy mileneckých rolí – vážnějšího, lyričtějšího a tím i literárnímu nástupu přístupnějšího prvku hry; představitelé klasických čtyř komediantských typů se však dlouhou dobu brání literárně vázanému dialogu a berou Goldonihův text jen jako základ, východisko k extemporovaným dialogům. Teprve po delší době – pevně vlastně až u komedií bez klasických masek – vzniká divadlo s důsledně pevně stanovenou literární předmluvou dialogů.

kompromis: píše souběžně „komedie bez masek“ i komedie starého typu.

A to je i chvíle osudového zvratu v dějinách *commedie dell'arte*, chvíle rozchodu jejích společensky kritických realistických a jejích únikových, poetistických a formalistických tendencí: když Goldoni dosáhl úspěchu s komedii odpoutanými od tradice s postavami a dějem vymyšleným, objevil se napodobitel v podobě spisovatele fantastických románů Pietra Chiariho, který začal uplatňovat své dobrodružné fantasmagorie i na divadle. Chiari se stal módou a mezi oběma autory vznikl spor, který hýbal celými divadelními Benátkami.

Do sporu zasáhl třetí, učený Carlo Gozzi, který v komedii zesměšnil jak fantastické vymyšlenosti Chiariho, tak později i „pofrancouzštělé“ novoty Goldoniho „komedií bez masek“ a v oblibě u obecenstva brzy zaujal místo obou téměř nadobro vyřizených dřívějších autorů. Gozzi, staromilec benátské tradice a lidovosti, viděné však již pouze očima intelektuála, založil styl pohádek s tradičními postavami *commedie dell'arte*. A to byl osudný omyl. Jeho hry neobrazily život, nýbrž vytvářely říši pohádek (viz „Turandot“). Jeho tradiční postavy nebyly a nemohly již být typy, které obražejí – byť v náznaku hrubě črtaných rysů – lidi určitého životního prostředí. Byly to oblíbené *maškary*, ne již *masky*. Gozzi slavnostně zachoval jejich kostým, ne však jejich význam. Pouto mezi symbolem a realitou, která mu dávala smysl, bylo přerváno jednou provždy. Společensky kritický smysl tradičních postav zahozen a ztracen, z *commedie dell'arte* se stala úniková, šumivě prchavá hra volné fantazie a nezávazných symbolů. Přes debureauovskou pantomimu se otevřela cesta k poezii snu a maškarádám romantiky a novoromantiky devatenáctého století.

Stejného úpadku došla pak i kdysi slavná metoda virtuosního herectví, kterou si kdysi vytvořila klasická *commedie dell'arte* pro ztělesňování tradičních typů postav: vznikla z ní manýra hereckých

charakterových „oborů“. A rozvinula se nejvíc právě v tom žánru úpadkového divadla, který nejvíce zdědil schematické charaktery postav, hrdinského či lyrického páru, sluhovského komického páru, starého komického páru atp.: v operetě, kde se jí dostalo i označení „šarží“, míněného zprvu zcela vážně a bez hanlivého přízvuku.

Dílo Carla Goldoniho obráží, zvl. v ranějším autorovu období, poslední dobu slávy a síly *commedie dell'arte*, ale zároveň již i její přerod. Toto postavení na přelomu vývoje přineslo autoru nemalé výhody. Má živelné komediantství staré komedie: šil hry hercům na tělo, měl improvizачní lehkost (125 komedií jeho díla ji prokazuje již svým počtem), spolehlivý jevištní cit a divadelní krev, jež mu dopřála, aby si i literární polemiky vyřizoval přímo z jeviště ve formě komedií. Má dar užívat tradičních masek v jejich plném dosahu komediantské společenské kritiky, avšak dovede již vidět a prokreslovat v nich lidské charaktery i jejich proměnlivost a vývoj³, jejich dialektiku.

Stěhovavý osud provedl Goldoniho valnou částí tehdejší kulturní a civilizované Itálie (tj. s vyloučením krajů od Neapole na jih poloostrova), především severem. Jeho síla a nejvlastnější domov však byl v Benátkách – tak důkladně, že odchod do ciziny v pozdějších letech autorova života znamenal zároveň pád jeho komické múzy. Nebyly to však Benátky dóžecího paláce, svatého Marka a zlaceného světcova lva, nýbrž Benátky tržiště a burzy na Ponte di Rialto, Benátky středních měšťanských pokojů, všedních uliček a nábřeží.

I Benátky, stejně jako stará komedie, prožívaly za těch časů poslední léta své slávy: Benátky, odvěká republika a středisko mezinárodního námořního obchodu, proniknuté čilým ruchem

---

3 Vzpomeňme ve „Sluhovi dvou pánů“ např. Klárinky, rovněž zděděné z osvědčené zásobárny staré komedie a k tomu pouze epizodní postavy: na začátku je to ještě jen ufnukaná naivka, ale na konci hry, poučena hubatou lidovou moudrostí své služky, dovede už spořádat svého nastávajícího téměř paničkovsky zkušeně.

obchodu od velkých transakcí až po drobné handrkování, jsou v té době spjaty s ostatním světem tisícerými svazky obchodních přátelství, závazků i vztahů vysoce organizovaného italského peněžnictví, jež se stalo vzorem a základem všeho pozdějšího kapitalistického hospodářství. Než Goldoniho Pantalone už leckdy utrousí poznámku, že jeho finance nejsou takové, jak by si přál. Těžiště mezinárodního obchodu se přeneslo ze Středomoří na břehy Atlantiku, k Španělům, Angličanům a Francouzům, a dosud nikým nepokořené baště italského obchodního hospodářství pomalu ale jistě začíná lámat vaz vývoj, k němuž kladla před půl tisíciletím průbojně a slavně základy. Na Benátčany doléhá konkurence nových mocností zámořského obchodu – a Goldoni hájí ve „Vtipné vdoviče“ prvenství svého národa a své země, když dává italskému nápadníku zvítězit nad anglickým, španělským a francouzským soupeřem – a to s notnou dávkou karikaturního umu. Benátky se stávají Goldonimu téměř světovým názorem. Nebyl uvědomělý programatik a vůbec už ne ideolog – byl komediant, který prostě žil duchem své doby a své vlasti a díval se očima hereckého divadla, které už svou podstatou nikdy nemůže být jiné než reálné a realistické: otevřené a přímé měšťanské republikánství staré tradice, hlas tehdy pokrokové nastupující třídy mluví v jeho komedii, když dává v „Hostinské“ („Mirandolině“) vyhrát mladé pracovitě měštce nad karikaturami pravých i falešných šlechticů, kteří byli tehdy domovem ve většině ostatních italských měst. A prostředí republiky mu ukázalo již i další, vyšší a teprve rodící se společenský rozpor než rozpor šlechtice a měštáka – který ostatně byl pro Benátčana zahraniční věcí. V průplavech a na dlažbě klikatých benátských uliček, v prostředí na tehdejší poměry velkoměstském, se rodila nová společenská třída ze sluhů a služtiček měšťanských domů, z nosičů, z lidí bez domova, živících se jen prodejem své pracovní síly z ruky do úst. V komediích se objevují motivy konfliktu mezi měšťaností a jeho sluhou. Goldoni vidí tyto rozpory ovšem mno-

hem méně jasně než rozpor šlechtice a měšťáka, Itala a Angličana či Španěla. Avšak sluha v jeho komedii již dovede otevřeně vyhrát nad svým měšťanským pánem. A Truffaldino ze „Sluhy dvou pánů“ není osamocen: v „Kurážném děvčeti“ je osou komedie služka, která dokáže všem svým protihráčům z řad renomovaných měšťanostů, že je ve všem všudy chytřejší než oni – i v doktorově vědě.

Goldoni je i z druhé stránky dítětem svého století, které prožil téměř celé.⁴ Je to století Antoina Watteaua, století Giacomu Casanovy (který ostatně v benátské divadelní válce o vymyšlenou a tradiční komedii vystoupil na Goldoniho straně) i pandura Trencka. Století galantních dobrodružství a soubojů, století rokoka, jehož poženštělý kostým připouští alespoň po optické stránce jako pravděpodobnou nebo alespoň možnou záměnu děvčete a mladého muže, v rokokové literatuře tak oblíbenou (odtud motiv Beatrice a Florinda ve „Sluhovi dvou pánů“). Goldoni má jeho smysl pro zápletku, ruch a proměnlivost života. Má – a to je patrné právě u dramatika – jeho smysl pro lehký letný eroticky zabarvený vtíp, břitkost dialogu, slovní situace, významové kontrasty a detail jazykové stavby. Mistrně pracuje s italskými dialekty⁵ a charakterizuje své postavy nejrůznějšími jazykovými rejstříky, od mluvy vybroušené a literární až po výrazy od škopku.

Inscenátoru „Sluhy dvou pánů“ třeba položit na srdce především základní zásadu: Nesnaž se hrát komedii tak, jako ji hrál Goldoniho Truffaldino Sacchi – jinak zabiješ její myšlenku. Tradiční kostýmy commedie dell'arte měly konkrétní význam a společenský dosah pro obecenstvo, které prožilo dobu plné komediantské slávy z první

---

4 Narozen v Benátkách 1707, zemřel v Paříži 1793.

5 Tato část jeho umění je, bohužel, nepřeložitelná: v češtině znamená dialekt vždycky vesnici, v italštině (zvl. při dlouho trvajícím politickém roztržitém země) kraj včetně jeho hlavního města.

ruky; to ještě rozumělo jejich smyslu. Pro našeho diváka (a divadelníka ostatně stejně) je to už jen maškaráda a ten vývoj nelze ničím oddisputovat. Jediné řešení je přenést hru do civilu Goldonihovy doby – tj. do rokoka. Jedině tak bude divák vidět v postavách to, co má – totiž lidi především.

Druhé úskalí hry je v těch situacích, kde vystupuje – pro naše poměry rušivě – divadelní konvence goldoniovské a předgoldoniovské doby. V textu je to především přemíra „řečí stranou“, z nichž dobrá polovina se dá adresovat některému ze spoluhráčů na scéně nebo radši škrtnout. V situaci a akcích jsou to výpraskové scény, dědictví *commedie dell'arte*, ve střední Evropě nadto ještě znešvažené dědictvím obhroublých *hanswurstiád*. Je ovšem smutná pravda, že ještě u nás za první republiky pokládala každá „řádná“ měšťácká milostpanička za docela normální věc nařadit služce a že v dobách komedie byla taková praxe tím spíš normálním zjevem, nad kterým se nikdo nepozastavoval, ani sluha, který to bral za provozní riziko své sluhovské existence. Avšak pro naše cítění nesmí být Truffaldino *ponížen*: nesnese naturalistický výprask, nýbrž scénu, zmírněnou, hranou rychle a se srdečným, neškodolibým humorem.

Za třetí: Nestačí ujasnit si společenské postavení a význam jednotlivých postav, jak vyplývají v základních rysech z děje, situací a jednání hrdinů. Smysl hry je především v detailu, a zvláště v detailu dialogu. Tam je tón společenské revolty, ať v Truffaldinově filozofii o ponaučeních sluhům a ponaučení panstvu (I, 6), nebo v Smeraldinových filipikách o nespravedlivém údělu ženského pohlaví. A pro Goldonihovy dialogy je vůbec zásadně důležité ostré pointování vět, jazyková hra a významové kontrasty vět, položených vedle sebe. Viz jazykovou komiku Truffaldinova – jím samým ovšem nezamýšleného – stupňování paniky hned ve vstupní scéně: „... čeká, až se vrátím s odpovědí. – Stačí vám to? – Nebo chcete ještě něco? – Tím se přece nenecháme vyrušit.“ Viz i jazykové situace v sc. 20 prvního aktu, kdy až do otevřeného prozrazení Beatrice

používá soustavně takových přídavných jmen, zájmen a slovesných tvarů, jakých může použít i muž i žena – tj. aniž oslovený pozná rod mluvícího: její hra na muže tím mizí nebo je alespoň záměrně oslabena, ale jako žena se ještě neprojeví. Atd., atp.

V motivacích hry jsou dvě slabiny, na něž je lépe upozornit předem: v obědové scéně (tradiční nejslavnější scéně komiků) Beatrice a Pantalone zruší Truffaldinovu labužnickou objednávku na oběd, ale pak jsou jim servírována jídla podle původní objednávky, aniž je rozpor vysvětlen: Goldonimu prostě vytanula na mysl dodatečně účinná obědová scéna a napsal ji, aniž se staral, že tím vyvrací svůj vlastní předcházející text. Zde nezbývá než přejít rychle slabinu hry v expozici oběda nebo ji škrtnout. Bud' jak bud' – komedie připouští volnější logiku a v spádu hry ten rozpor zatím po dvě století nevdil – lze se tedy z nouze spokojit s touto útěchou. Vážnější je druhá nejasnost: Florindova historie. I Florindo (jako ostatně všechny postavy této hry) je dědictvím staré komedie – byla to role milovníka, jehož historie není tak zcela bez poskvrnky. Zde Florindova historie je vržena jako stín vážnější zápletky do jasného veselí komedie. Florindo ovšem není vinen vraždou Beatricina bratra – jeho nevina je však i jím samým jen letmo naznačena, zatím co podezření je několikrát zdůrazněno. Nemá-li být pokřiven Beatricin poměr k němu, musí se divák brzy dovědět, že Florindo Frederica nezabil. Zde záleží na tom, aby motivy podezření byly zeslabeny na nejnutnější míru – a především na tom, aby představitel Florinda svým podáním role divákovi podezření vyvracel, ne je zámlkami potvrzoval.

Poslední místo, na jehož interpretaci je třeba dát pozor, je finále hry, závěrečná Truffaldinova řeč. Z věty „Doufám, už pro ten báječný nápad, že mi panstvo s veškerou úctou promine“ nesmí znít omluva, nýbrž ironie: celá role Truffaldina musí být od počátku stavěna plánovitě k tomuto vyznění komedie, kdy sluha je suverén, jediný sám sebou plně jistý pán jeviště, který triumfálně odchází ze scény, nechávaje kolem sebe a za sebou panstvo s otevřenou hubou.

Konečně závěrečná poznámka: „Sluha dvou pánů“ *není* komedie o jedné roli a desíti epizodách, které přihrávají Truffaldinovi. Postava Truffaldina vyzní svým plným smyslem a bude i komediantsky účinná teprve tehdy, budou-li i ostatní role obsazeny a hrány stejně důkladně a poctivě. Vtip komedie tkví ne pouze v postavách samých, nýbrž ve vzájemných *vztazích* jednotlivých postav.

„Sluha dvou pánů“ je komedie rychlého spádu. Děj se nesmí ani na chvíli zastavit, její vtip však není v *tempu*, nýbrž v *temperamentu*. Je to typicky jižní komedie a na to není radno zapomínat. Její základní ladění je plné plenérové světlo a hráno con brio.

JP

Carlo Goldoni
Sluha dvou pánů
Komedie o třech dějstvích

Edice Drama

Překlad Jaroslav Pokorný

Ilustrace na obálce John Schwegel/Shutterstock.com

Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 2.0 z 16. 4. 2021

ISBN 978-80-274-1446-8 (epub)
ISBN 978-80-274-1447-5 (pdf)
ISBN 978-80-274-1448-2 (prc)